

STUDIUM

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA ŁODZI

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO

DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM
UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA ŁODZI

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

ORGAN SPORZĄDZAJĄCY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI:

Prezydent Miasta Łodzi – Hanna Zdanowska

MIEJSKA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA SPORZĄDZAJĄCA STUDIUM W IMIENIU PREZYDENTA

Miejska Pracownia Urbanistyczna w Łodzi – zespół opracowujący Studium

Zespół opracowujący Prognozę oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi:

mgr inż. Anna Olaczek-Wołowska – kierująca zespołem

A. Wołoszka
11 czerwca 2021 r.

mgr Kamila Pawlak

Kamila Pawlak

Zespół opracowujący Prognozę oddziaływania na środowisko do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi (ostateczna wersja: etap po rozpatrzeniu uwag / do uchwalenia marzec 2018):

mgr inż. Anna Olaczek-Wołowska – kierująca zespołem

mgr inż. Marcin Jóźwik

mgr Agata Markowska

mgr Barbara Wysmyk-Lamprecht

mgr Natalia Kwiatkowska

mgr inż. Karolina Godos

mgr inż. Katarzyna Pielużek

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE WSTĘPNE	5
2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
2.1. Warunki, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	6
2.2. Cel i zakres opracowania.....	6
3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	8
4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA, W TYM NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	8
4.1. Charakterystyka i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	8
4.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	37
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	38
5.1. Jakość wód powierzchniowych	38
5.2. Jakość wód podziemnych	41
5.3. Jakość powietrza	42
5.4. Zagrożenie hałasem.....	44
5.5. Jakość gleb.....	47
5.6. Odpady	47
5.7. Zagrożenia awariami przemysłowymi	48
5.8. Problemy ochrony środowiska dotyczące obszarów podlegających ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	49
5.9. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	50
6. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.	50
6.1. Informacje o zawartości i głównych celach obowiązującego Studium	50
6.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami	63
6.3. Ocena w zakresie zgodności z istniejącymi formami ochrony przyrody oraz z przepisami prawa ochrony środowiska.....	75
7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU STUDIUM	77
8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	83
9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	91
10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM.....	98
11. TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY, JAKIE NAPOTKANO OPRACOWUJĄC PROGNOZĘ.....	99
12. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA.	99
13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	100

14. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	100
---	-----

ZAŁĄCZNIK:

Oświadczenie kierującego zespołem autorów prognozy oddziaływania na środowisko.

SPIS MAP DO PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO:

1. Środowisko przyrodnicze
2. Zagrożenia środowiska
3. Krajobraz kulturowy
4. Tereny znaczących zmian w kierunkach zagospodarowania w stosunku do Studium z 2010 roku
5. Położenie miasta Łodzi na tle form ochrony przyrody

SPIS TABEL:

Tabela 1. Udokumentowane złoża kopalin (piaski) na terenie miasta Łodzi – stan na 31 grudnia 2018 roku	10
Tabela 2 Obszary (i tereny) górnicze na terenie miasta Łodzi – stan na sierpień 2016 roku	11
Tabela 3 Miejskie tereny zieleni Łodzi	24
Tabela 4 Ustanowione użytki ekologiczne na terenie miasta Łodzi (według aktów prawnych o ustanowieniu) .	28
Tabela 5 Ustanowione zespoły przyrodniczo-krajobrazowe na terenie miasta Łodzi	30
Tabela 6 Struktura wykorzystania powierzchni geodezyjnej (stan a na dzień 1 stycznia 2019 r.)	34
Tabela 7 Ocena stanu wód w latach 2016-2017	39
Tabela 8. Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w Łodzi	42
Tabela 9 Powierzchnia obszarów narażonych w danym zakresie [km ²]	45
Tabela 10 Liczba mieszkańców narażonych w danym zakresie [w tysiącach]	46
Tabela 11 Udział jednostek funkcjonalno-przestrzennych w ogólnej powierzchni miasta	55
Tabela 12 Parametry kształtowania dostępności do terenów zieleni	93

1. INFORMACJE WSTĘPNE

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, zwanego dalej projektem zmiany Studium lub projektem, sporządzanego na podstawie uchwały Nr XIX/735/20 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi” w zakresie dotyczącym określenia obszarów przestrzeni publicznej – projektowanych dróg.

Obowiązujące „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi” zostało uchwalone Uchwałą Nr LXIX/1753/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 28 marca 2018 r., zmienioną uchwałą Nr VI/215/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 6 marca 2019 r.

Zastąpiło ono poprzednie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, które zostało zatwierdzone uchwałą Nr XCIX/1826/10 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 27 października 2010 roku. Ocena aktualności tamtego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Łodzi stanowiąca załącznik do uchwały Nr LXVI/1415/13 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 lipca 2013 roku, dokonana na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wykazała częściową dezaktualizację Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, w wielu aspektach i na całym obszarze jego obowiązywania. W dokumencie tym wskazano na konieczność zrewidowania ustaleń Studium i zaktualizowania jego zapisów, poprzez dostosowanie ich do obecnych uwarunkowań gospodarczych, społecznych i przestrzennych, a także zapisów przyjętego w późniejszym okresie dokumentu: Strategii przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+. Ponadto, wykonana analiza aktualności Studium ujawniła szereg niezgodności w zdefiniowaniu stanu istniejącego zagospodarowania terenów i ich rozpoznaniem w Studium, co również jest przesłanką do weryfikacji uwarunkowań, a następnie kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. Podsumowaniem dokonanej analizy było stwierdzenie konieczności sporządzenia nowego dokumentu.

Do przyjętego w 2018 r. Studium wprowadzono w 2019 r. zmiany polegające przede wszystkim na ujednoliceniu stosowanej w obowiązującym Studium terminologii dotyczącej przestrzeni publicznych oraz zweryfikowaniu zasięgu obszarów przestrzeni publicznej, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, szczególnie w Strefie Wielkomiejskiej.

Celem sporządzenia omawianego obecnie projektu kolejnej zmiany Studium jest zabezpieczenie korytarzy projektowanych dróg przed ich zabudową uniemożliwiająca w przyszłości realizację sprawnie funkcjonującego systemu transportowego w Łodzi. Włączenie projektowanych dróg o szczególnym znaczeniu dla zapewnienia powiązań międzydzielnicowych (projektowane ulice: Konstytucyjna i Jana Karskiego) oraz dojazdów do dróg ekspresowych (projektowana ulica Wojska Polskiego) do grupy terenów określonych w obowiązującym Studium jako obszary przestrzeni publicznej wiąże się z potrzebą sporządzenia dla nich planów miejscowych. Do dokumentu Studium wprowadzone zostały zmiany w miejscach, w których zawarta jest problematyka dotycząca przestrzeni publicznych.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawą wykonania prognozy oddziaływania na środowisko są art. 46 i art. 51 ust. 1 i 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na

środowisko – zwanej dalej ustawą ooś (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.), chociaż ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – zwanej dalej ustawą pzp (Dz. U. z 2021 r. poz. 741, z późn. zm.) – zobowiązuje do sporządzania prognoz tylko dla projektów planów miejscowych, a nie stawia tego wymogu w odniesieniu do projektów Studium.

W opracowaniu uwzględniono ponadto wymogi wynikające z ustaw: z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.), z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, z późn. zm.) i z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.).

2.1. Warunki, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z cytowanymi wyżej przepisami ustawy ooś, prognoza sporządzana dla potrzeb postępowania w sprawie oddziaływania na środowisko, w ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko m.in. projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (lub ich zmian), powinna określać i oceniać między innymi skutki wpływu realizacji ustaleń tych projektów na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia terenów, wprowadzonych przez te projekty.

Ustala się, iż prognoza powinna obejmować obszar objęty projektem zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń tegoż projektu. Zatem, obszar objęty prognozą nie może być mniejszy od obszaru objętego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, co jest konieczne zważywszy na wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska.

Szczegółowe warunki dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości prognozy do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, określili – stosownie do art. 53 i 57 ustawy ooś – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi, pismem nr WOOS.411.58.2020.MGW z dnia 2 marca 2020 roku i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Łodzi, pismem nr PPIS.ZNS.431.4.2020.145.EA z dnia 26 lutego 2020 roku, zwracając uwagę, iż treść prognozy winna uwzględniać w całości wymagania określone w treści art. 51 i 52, ustawy ooś.

2.2. Cel i zakres opracowania

Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez propozycje zagospodarowania terenu, ustalone w zapisach projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi. Zgodnie z treścią przepisów ustawy ooś prognoza oddziaływania na środowisko:

1. zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, poddawany jest opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łodzi, jako organy administracji państwowej właściwe w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 54 oraz art. 57 i art. 58 ustawy ooŚ.

Obowiązujące Studium, w ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zostało zaopiniowane pozytywnie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (pismo WOOS.410.110.2017.MGw/AJa, z 04.07.2017 r.) oraz przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łodzi (pismo PPIS-Ł-ZNS-441/12/13/17

372, z 28.06.2017 r.). Dla zmiany Studium (przyjętej uchwałą Nr VI/215/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 6 marca 2019 r.) odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, na podstawie art. 48 pkt 1a ustawy ooś, za zgodą Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (pismo WOOŚ.4111.195.2018.MGw z dnia 14 czerwca 2018 r.) i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łodzi (pismo PPIS.ZNS.441.25.2018.344.EA z dnia 19 czerwca 2018 r.).

Ponieważ omawiana zmiana Studium przedstawiana jest w formie pełnego uchwalonego dokumentu z wprowadzonymi modyfikacjami, również i niniejsza Prognoza odnosi się do całości Studium. Prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona do projektu Studium (wersji ostatecznej, etap po rozpatrzeniu uwag / do uchwalenia - marzec 2018) została zaktualizowana, z uwzględnieniem zmian wprowadzanych do Studium uchwałą Nr VI/215/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 6 marca 2019 r. oraz obecnym projektem zmiany Studium.

3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona przy zastosowaniu, jako wiodącej, metody analizy. Przeanalizowano: dostępne materiały kartograficzne, opracowania dotyczące stanu środowiska przyrodniczego oraz dokumenty planistyczne dotyczące obszaru objętego opracowaniem oraz jego otoczenia. Zebrane informacje posłużyły do nakreślenia obrazu funkcjonowania obszaru w chwili obecnej, w tym określenia najistotniejszych cech środowiska, jego stanu i problemów, a następnie porównania go z prognozowanymi skutkami wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi na środowisko.

W prognozie dokonano analizy i oceny ustaleń projektu zmiany Studium, zawartych w tekście tego dokumentu oraz na rysunkach stanowiących jego integralną część. Informacje zawarte w prognozie są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

Podkreślenia wymaga fakt, iż Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, którego celem jest określenie polityki przestrzennej miasta, w tym lokalnych zasad gospodarowania przestrzennego, jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Jego ustalenia są realizowane dopiero poprzez uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, bowiem – zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA, W TYM NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

4.1. Charakterystyka i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

4.1.1. Podział fizycznogeograficzny

Zgodnie z obecnie przyjętym podziałem Polski na jednostki fizycznogeograficzne (Kondracki 1998), Łódź położona jest w obrębie podprovincji Niziny Środkowopolskie (318), w granicach makroregionów: Wzniesienia Południowomazowieckie (318.8) i Nizina Południowowielkopolska (318.1) oraz w mezoregionach: Wzniesienia Łódzkie (318.82 – północno-wschodnia część miasta) i Wysoczyzna Łaska (318.19 – środkowa i zachodnia część miasta).

4.1.2. Utwory geologiczne

Pod względem geologicznym obszar Łodzi położony jest w obrębie dwóch jednostek strukturalnych: antyklinorium środkowopolskiego oraz synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskiego. Granica między nimi przebiega przez północno-wschodnie tereny miasta. Jednostkami niższego rzędu są: antyklinorium kujawskie oraz niecka mogileńsko-łódzka. Południowy fragment niecki mogileńsko-łódzkiej stanowi niecka łódzka – dominująca jednostka tektoniczna obszaru Łodzi¹, obejmująca centralne i południowo-zachodnie rejony miasta². Jednostkę tę budują skały o dużej miąższości i różnej odporności na wietrzenie, przeważnie wieku górnokredowego. Utwory te są zasobnym zbiornikiem wód podziemnych, powstałym za sprawą sedymentacji na dnie mórz epikontynentalnych, są to m.in.: piaski glaukonitowe, wapienie, wapienie twarde z krzemieniami, piaskowce, gezy, margle, zlepierce margli kredowych i krzemieni oraz kreda³. Jedynie w północno-wschodnich rejonach miasta powierzchnię mezozoiczną budują skały starsze: dolnokredowe oraz prawdopodobnie górn jurajskie. Utwory te tworzą wspomniane antyklinorium kujawskie, rozciągające się z północnego zachodu na południowy wschód⁴.

Powierzchniową warstwę gruntów na obszarze miasta tworzą czwartorzędowe utwory geologiczne, związane ze zlodowaceniem południowopolskim, stadiem mazowiecko-podlaskim (Warty) zlodowacenia środkowopolskiego oraz, w mniejszym stopniu, utwory powstałe w okresie zlodowacenia Wisły, a także osady rzeczne, stokowe, jeziorne i eoliczne⁵.

Osady pierwszego z ww. okresów występują niemal na całym omawianym obszarze. Są to dwa poziomy glin zwałowych, rozdzielonych piaskami i żwirami interstadialnymi oraz iltami i mułkami zastoiskowymi. Wyjątek mogą stanowić doliny większości rzek, gdzie osady zostały w znacznym stopniu wyerodowane.

Także utwory zlodowacenia środkowopolskiego zachowały się powszechnie na całym obszarze objętym niniejszym opracowaniem. Stadiem mazowiecko-podlaskim (Warty) budują piaski wodnolodowcowe dolne, rozdzielające serie glin zwałowych, pochodzących z dwu stadiów, miejscami piaski i żwiry lodowcowe występują na piaskach wodnolodowcowych dolnych. Gлина zwałowa miejscami na piaskach wodnolodowcowych dolnych, pojawia się rozległymi płatami na powierzchni terenu (ciągnie się od Osiedla Radogoszcz, przez Śródmieście, po Bronisin), ponadto mniejsze płyty glin zwałowych występują na całej powierzchni miasta. Stadiem mazowiecko-podlaskim reprezentują także piaski i żwiry, miejscami gliny zwałowe, mułki i ility w morenach z wyciśnięcia i spiętrzenia (Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, Rogi, Stoki, Sikawa, Widzew). Ponadto do omawianego stadiu należą piaski i żwiry, miejscami gliny zwałowe moren czołowych (Moskule, Nowy Imielnik, Stare Moskule, Nowosolna), piaski i żwiry moren martwego lodu (Sokołka, Piaskowiec, Julianów, Romanów, Huta Jagodnica, Złotno, Wiskitno), a także piaski i żwiry, miejscami mułki kemów (Stare Górki, Nowe Górki, Ruda Pabianicka). Stadiem mazowiecko-podlaskim reprezentowany jest również przez piaski wodnolodowcowe górne -miejscami na glinach zwałowych; są one dość powszechne na całym obszarze (np. Łagiewniki, Arturówek, Nowosolna, Widzew, Olechów, Lublinek, Nowe Złotno).

¹ Turkowska K., Geomorfologia regionu łódzkiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006 rok.

² Dylkowa A., Geografia Polski. Krainy geograficzne, PZWS, Warszawa 1973 rok; Starkel L., Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze, Wydawnictwo Naukowe PAN, Warszawa 1991 rok.

³ Dylkowa A., Geografia Polski...; Diehl J., Założenia polityki ekologicznej Miasta Łodzi; Lokalna Agenda 21, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Łodzi, Łódź 1997 rok; Turkowska K., Geomorfologia regionu łódzkiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006 rok.

⁴ Dalikowa A., Geografia Polski...; Diehl J., Założenia polityki...

⁵ F. Różycki, S. Kluczyński, Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Łódź Zachód (627), Instytut Geologiczny, Warszawa 1966 rok; B. Trzmiel, K. Nowacki, Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Łódź Wschód (628), Instytut Geologiczny, Warszawa 1987 rok; H. Brzeziński, Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Główny (591), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1992 rok; H. Klatkowska, Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Zgierz (590), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1993 rok; K. Turkowska, Geomorfologia regionu łódzkiego...; Atlas Miasta Łodzi, UMŁ, Łódź 2002 rok.

Utwory powstałe w okresie zlodowacenia Wisły reprezentowane są przez: piaski, żwiry i mułki rzeczne tarasów nadzalewowych (doliny rzek: Miazgi, Olechówki, Neru, Jasieńca, Sokołówki, Bzury).

4.1.3. Surowce mineralne

Zasobności bazy surowcowej Łodzi jest niewielka. Na obszarze miasta według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku udokumentowano 13 złóż (Tabela 1), które stanowią należące do grupy kopalin pospolitych złoża kruszywa naturalnego (piaski). Wszystkie udokumentowane obecnie kruszywa należą do kruszyw drobnych. Na terenie miasta brakuje złóż kruszywa grubego, które jest sprowadzane z terenów sąsiednich.

Tabela 1. Udokumentowane złoża kopalin (piaski) na terenie miasta Łodzi – stan na 31 grudnia 2018 roku

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe w tys. t	Zasoby przemysłowe w tys. t	Wydobycie w tys. t
1.	Łaskowice	zaniechane	1001	-	-
2.	Łódź-Igłasta III	zaniechane	183	-	-
3.	Łódź-Igłasta IV	zasoby rozpoznane szczegółowo	1018	427	-
4.	Łódź-Igłasta VI	eksploatowane	3464	3464	66
5.	Łódź-Listopadowa	eksploatowane	236	236	61
6.	Łódź-Malownicza	zasoby rozpoznane szczegółowo	80	-	-
7.	Łódź-Obłoczna	zasoby rozpoznane szczegółowo	250	-	-
8.	Łódź-Obłoczna I	zasoby rozpoznane szczegółowo	904	-	-
9.	Łódź-Opolska I ⁶	eksploatowane	1377	1377	8
10.	Łódź-Pomorska I	zagospodarowane, eksploatowane okresowo	809	652	-
11.	Nowosolna II	zagospodarowane, eksploatowane okresowo	10981	4930	-
12.	Stoki	eksploatowane	5276	3116	131
13.	Zimna Woda	zasoby rozpoznane szczegółowo	40	-	-

Źródło: Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2018 r. Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019 (tabela 41.2).

Większość udokumentowanych na terenie Łodzi złóż kopalin zaliczona została do mało konfliktowych. Do najzasobniejszych i największych powierzchniowo należą udokumentowane pod koniec lat 70-tych złoża Nowosolna II i Stoki z najgłębszą piaskownią w Polsce – 80 m głębokości⁶.

Obecnie koncesjonowaną eksploatacją objęte są zasoby 7 złóż: Łódź-Igłasta VI, Łódź-Listopadowa, Łódź-Pomorska I, Nowosolna II, Stoki, Łódź-Obłoczna i Łódź-Opolska I.

Oprócz zasobów kopalin, w obrębie udokumentowanych złóż istotne znaczenie dla gospodarki surowcowej miasta mają obszary prognostyczne⁷ kopalin. Na obszarze Łodzi wyznaczono⁸ pięć obszarów prognostycznych, w tym dwa największe wokół istniejących udokumentowanych złóż w Nowosolnej i na Stokach, pozostałe w rejonie zachodniej granicy miasta na terenach otwartych Starego Złotna i osiedla Zimna Woda. Wokół każdego z obszarów prognostycznych wyznaczono obszary perspektywiczne; wszystkie obejmują piaski i żwiry⁹.

⁶ Nowacki K., Inwentaryzacja złóż kopalin, punktów eksploatacji i składowisk odpadów z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska miasta (powiatu): ŁÓDŹ, Stan na dzień 31.12.2003 r., Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A. ZAKŁAD W ŁÓDZI, Łódź 2003 rok.

⁷ Obszary prognostyczne to takie, dla których można udokumentować małe złoża, eksploatowane w celu zaspokojenia lokalnych potrzeb w budownictwie i drogownictwie.

⁸ Państwowy Instytut Geologiczny, Mapa geosrodowiskowa Polski 1:50 000, Arkusze: Łódź Zachód (627), Łódź Wschód (628), Warszawa 2004 rok.

⁹ Państwowy Instytut Geologiczny, Objasnienia do mapy geosrodowiskowej Polski 1: 50 000, Arkusze: Łódź Zachód (627), Łódź Wschód (628), Warszawa 2004 rok.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

Dotychczas nie udokumentowano zasobów tych złóż, ich lokalizacja częściowo koliduje z istniejącym zagospodarowaniem terenów, a eksploatacja mogłaby doprowadzić do zniszczenia atrakcyjnego krajobrazu terenów, na których są zlokalizowane.

Ustanowione obszary i tereny górnicze

Prowadzona na terenie miasta eksploatacja kruszywa odbywa się przez przedsiębiorców¹⁰ na podstawie siedmiu obowiązujących koncesji, w których określono obszary¹¹ i tereny górnicze¹². Wydobywanie kopalin odbywa się na obszarze o łącznej powierzchni 76 ha, co stanowi 0,26% powierzchni miasta (Tabela 2).

Tabela 2 Obszary (i tereny) górnicze na terenie miasta Łodzi – stan na sierpień 2016 roku

Nazwa obszaru górniczego (terenu górniczego)a	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Organ udzielający koncesji	Nr koncesji na wydobywanie kopaliny	Data ważności koncesji	Powierzchnia obszaru górniczego w m ²	Powierzchnia terenu górniczego w m ²	Wielkość zasobów przeznaczonych do wydobycia w t
Łódź-Iglasta VIC	Łódź-Iglasta VI	piasek	Marszałek Województwa Łódzkiego	RŚV.7422.85.2016.KK z dn.03.08.2016 r.	31.07.2041 r.	196810	215308	1120580
Łódź-Listopadowa IV	Łódź-Listopadowa	piasek	Marszałek Województwa Łódzkiego	SR.VII-7412-2/66/02 z dn. 17.12.2002 r.; zm. SR.VII-7412-2/25/03 z dn. 29.04.2003 r. (pole A, B, C); zm. RO.VI-7513-EM-54/06 z dn. 08.12.2006 r. (pole A,B,C-1) zm. RO.V-KK-7513-40/10 z dn. 02.11.201 r. (pole A i C) zm. RSV.7422.96.2014.KK z dn.03.09.2014 r.	31.12.2025 r.	3858	5038	43642
Łódź-Nowosolna II – I	Nowosolna II	piasek	Wojewoda Łódzki	Nr 2 OS-XII-8514/17/91 z dn. 27.01.1992 r.; zm. SR.VII-7412-2/13/02 z dn. 07.03.2002 r.; zm. SR.VII-7412-2/37/03 z dn. 25.11.2003 r. b; zm. RO.VI-EMK-7513/38/06 z dn. 11.08.2006 r.	31.12.2020 r.	152750	182791	1963000
Łódź-Pomorska I	Łódź-Pomorska I	piasek	Wojewoda Łódzki	OS.VII-7512/1/55/99 z dn. 03.09.1999 r. zm. RO.V-KK-7513-29/10 z dn. 24.08.2010	31.12.2017 r.	48236	60219	50000/rok
Łódź-Stoki III	Stoki	piasek	Wojewoda Łódzki	OS.VII-7512/1/27/00 z dn. 15.06.2000 r., zm. Nr SR.VII-7412-2/11/02 z dn. 07.03.2002 r., zm. RO.V-EM-7513-18/07 z dn. 22.05.2007 r.	31.12.2034 r.	249144	307424	1788640

¹⁰ Przedsiębiorcą jest ten, kto posiada koncesję na prowadzenie działalności regulowanej ustawą Prawo geologiczne i górnicze

¹¹ Obszarem górniczym jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji (art. 6 ustawy Prawo geologiczne i górnicze).

¹² Terenem górniczym jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego (art. 6 ustawy Prawo geologiczne i górnicze).

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

				zm. ROV.7422.225.2012.KK z dn. 14.01.2013 r. zm. RŚV.7422.147.2014.KK z dn. 22.12.2014 r.				
Łódź- Obłoczna	Łódź- Obłoczna	piasek	Prezydent Miasta Łodzi	Dec. Nr 2/GD/07 z dn. 06.12.2007 r. OŚR.III.7512/4/07 z dn. 06.12.2007	31.12.2017 r.	6734	10191	-
Łódź-Opolska I	Łódź- Opolska I	piasek	Marszałek Województwa Łódzkiego	RŚV.7422.63.2014.KK z dn. 02.07.2014 r.	30.06.2029 r.	69989	69989	896820

Uwagi: a - nazwę terenu górniczego podano tylko w przypadku, gdy jest ona inna niż nazwa obszaru górniczego; b - decyzja ta wyznacza granice obszaru i terenu górniczego „Nowosolna II-1” i uchyla jednocześnie decyzję Wojewody Łódzkiego z dnia 24 lipca 1995 roku znak: OS.VII-7512/20/95 w sprawie ustanowienia granic obszaru i terenu górniczego „Nowosolna II”. Zmiana granic terenu i obszaru górniczego została uzasadniona wyeksploatowaniem zasobów złóż w południowej części przedmiotowego złoża oraz zamiarem wykorzystania powstałego w tej części wyrobiska na inną działalność gospodarczą
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi.

Po wyeksploatowaniu kopalin ze złóż, w wielkości określonej w koncesjach, zasoby w granicach udokumentowanych złóż zostaną wyczerpane (ważność wydanych koncesji upływa za kilka lat). Możliwość dalszej eksploatacji złóż istnieje jedynie w sąsiedztwie istniejących terenów i obszarów górniczych, gdzie wyznaczono prognostyczne i perspektywiczne tereny ich pozyskiwania. Za niepodjęciem eksploatacji zasobów złóż w innych lokalizacjach przemawiają względy krajobrazowe oraz istniejąca zabudowa w ich obrębie lub w pobliżu.

Znajdujące się na obszarze Łodzi tereny zakończonej eksploatacji surowców obecnie znajdują się w różnych fazach rekultywacji i zagospodarowania – często były one miejscem składowania odpadów. Najpowszechniejszą formą rekultywacji jest kierunek rolny (Wilanów, Stoki, Chocianowice, ul. Srebrna). Część dawnych złóż po zakończeniu rekultywacji została zagospodarowana m.in. na cele mieszkaniowe (osiedle Radogoszcz-Wschód, Dąbrowa) i przemysłowe (EC-3 przy ul. Pojezierskiej).

4.1.4. Gleby i grunty

Rodzaje gleb

Na obszarze Łodzi dominują gleby wytworzone z glin i piasków naglinowych. Znajdują się one w środkowej części miasta, tworząc pas o przebiegu południkowym. W południowej, szerszej części pasa występują gleby powstałe z piasków luźnych, słabogliniastych i gliniastych. Gleby tego typu należą do mało żyznych, dają więc niskie plony upraw rolnych. Większą przydatnością dla potrzeb rolnictwa cechują się gleby wytworzone z pyłów – głównie wodnego pochodzenia (północno-wschodnie rejony – Stoki, Nowosolna), a także gleby organogeniczne (torfowe, murszowe, część mułowych, mady rzeczne), które występują głównie w obniżeniach powierzchni terenu w południowych i zachodnich częściach Łodzi¹³.

W pokrywie glebowej Łodzi dominują gleby bielcowe (rdzawe) oraz gleby brunatne, występujące głównie na obszarze Widzewa i Bałut. Najżyźniejsze z gleb – czarne ziemie, budują zachodnie oraz południowe krańce miasta i mają podobny udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych (około 20%) jak gleby płowe i opadowoglejowe. Nieznaczny odsetek powierzchni użytków rolnych stanowią gleby bagienne i pobagienne, zajmujące obniżenia w powierzchni terenu, głównie w rejonach południowych i zachodnich Łodzi, a także mady rzeczne, pokrywające terasy holoceneskie w dolinach rzecznych.

Efektom przeobrażeń pokrywy glebowej miasta są gleby antropogeniczne. Należą do nich gleby kulturoziemne, związane z terenami ogrodów działkowych oraz industrio- i urbanoziemne gleby antropogeniczne o niewykształconym profilu (w ich profilu glebowym trudno wyróżnić

¹³ Diehl J., Założenia polityki..., Laskowski S., Iwańcz T., [w:] Urząd Miasta Łodzi, Atlas Miasta Łodzi, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2002 rok.

poziomy genetyczne), występujące m.in. na terenach zrekultywowanych po eksploatacji kopalni. Znaczna część obszaru miasta w ogóle pozbawiona jest pokrywy glebowej (powierzchnie pod budynkami i innymi obiektami). Historyczne nawarstwienia procesów urbanizacyjnych doprowadziły tam do wytworzenia warstwy gruntów antropogenicznych o miąższości dochodzącej w centrum miasta nawet do kilkunastu metrów¹⁴.

Przydatność gruntów dla potrzeb budownictwa

Zajmujące większą część miasta grunty – głównie polodowcowe utwory piaszczyste – nie stwarzają zazwyczaj poważniejszych ograniczeń w zainwestowaniu. Oprócz ich właściwości fizycznych, sprzyja temu także na ogół głębokie zwierciadło wód gruntowych (poniżej 2 m p.p.t.) oraz brak występowania zjawisk geodynamicznych i glaciektonicznych w ich obrębie.

Niekorzystne warunki podłoża budowlanego dotyczą głównie obniżen dolinnych i terenów podmokłych, wypełnionych mało spójnymi osadami (duża odkształcalność gruntów i ograniczona nośność): aluwialnymi, deluwialnymi, eolicznymi i organogenicznymi oraz obszarów, gdzie poziom zwierciadła wód gruntowych zalega płytko – między 0 a 2 m p.p.t. Grunty o niekorzystnych warunkach budowlanych związane są z dnami dolin rzecznych: Neru, Sokołowski, Miazgi, Olechówki i innymi łódzkimi ciekami, a także zagłębieniami bezodpływowymi. Niekorzystne dla budownictwa są również nieliczne na terenie miasta obszary związane z formami wydmyowymi (osiedla: Olechów, Różki, Zdrowie) oraz tereny, na których występują zaburzenia glaciektoniczne (pagóry i wały w północno-wschodnich krańcach Łodzi – osiedla: Modrzew, Moskule, Nowy Imielnik, Wilanów)¹⁵. Do rejonów o nieodpowiednich warunkach budowlanych zaliczone są także te o spadkach terenu wynoszących ponad 12%, gdzie możliwe są ruchy masowe (Modrzew, Stare Moskule) oraz obszary gruntów antropogenicznych w postaci nasypów dochodzących do 2 m wysokości¹⁶.

4.1.5. Rzeźba terenu

Wysokości bezwzględne i deniwelacje rzeźby

Teren miasta jest nachylony z północnego wschodu na południowy zachód. Wysokości bezwzględne obszaru Łodzi i terenów sąsiednich nie przekraczają wartości 300 m n.p.m., uznawanej za graniczną dla terenów wyżynnych. Zlokalizowane w północno-wschodniej części miasta (Łagiewniki, Sikawa, Stoki, Widzew) Wzniesienia Łódzkie, to obszar o silnie urozmaiconej rzeźbie, porożcinany małymi dolinkami rzeczными. Charakteryzuje się dość dużymi wysokościami względnymi występujących tu izolowanych wzniesień, wahających się od około 30 do 60 m. Najwyżej położony punkt Łodzi znajduje się w rejonie osiedla Nowosolna, niedaleko ul. Kasprowicza i osiąga wysokość 284,11 m n. p. m.¹⁷

Na północ od szczytowych rejonów Wzniesień Łódzkich na linii Zgierz – Brzeziny, teren opada kilkoma stopniami krawędziowymi (dalej już poza granicami Łodzi) do Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej. Przez najwyższe kulminacje Wzniesień Łódzkich przebiega dział wodny

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Błaszczak J., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Zgierz (590), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok; Lasoń K., Stanek E., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Łódź Wschód (628), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok; Król M., Dziedzic M., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Łódź Zachód (627), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok; Bierkowska M., Lis J., Osendowska E., Pasieczna A., Truszel M., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej 1:50 000, Arkusz Główny (591), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok.

¹⁶ Fabianowski W., Lichwierowicz I., Tom III. Geologia [w:] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Łodzi, podjęty uchwałą Nr LXXVII/1793/02 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2002 r., Łódź 1998 rok; Błaszczak J., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Zgierz (590), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok; Król M., Dziedzic M., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Łódź - Zachód (627), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok; Lasoń K., Stanek E., Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Łódź - Wschód (628), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok; Truszel M., Bierkowska M., Osendowska E., Warunki podłoża budowlanego [w:] Objąsnienia do Mapy Geośrodowiskowej 1:50 000, Arkusz Główny (591), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004 rok.

¹⁷ Urząd Statystyczny w Łodzi, Statystyka Łodzi 2012, Łódź 2013 rok.

I rzędu Wisły i Odry, a najwyższy punkt wysokościowy (w rejonie wsi Dąbrowa – w pobliżu granicy Łodzi) stanowi węzeł hydrograficzny, czyli miejsce w którym zbiegają się trzy linie działów wodnych największych rzek okolic Łodzi: Pilicy, Bzury i Neru¹⁸.

Na zachód i południowy zachód od szczytowych partii Wzniesień Łódzkich teren miasta również opada, lecz dużo łagodniej niż w strefie północnej krawędzi, tworząc początkowo lekko pofalowane przedpole Wzniesień Łódzkich, przechodzące w równinę. Rzeźba powierzchni nie jest jednak monotonna, rozcinają ją doliny rzeczne, dopływów Bzury i Neru, tworząc kolejno występujące po sobie garby wododziałowe i obniżenia o orientacji równoleżnikowej i nachyleniu form w kierunku zachodnim.

Południowo-zachodnie i zachodnie krańce Łodzi, to obszary najniżej położone. Najniższy punkt znajduje się w dolinie Neru, na terenie Grupowej Oczyszczalni Ścieków, jego wysokość bezwzględna wynosi 163,6 m n. p. m. Różnica między najwyższym, a najniższym terenem Łodzi wynosi 120,51 m¹⁹.

Nachylenie powierzchni terenu

Na obszarze Łodzi wysokości bezwzględne generalnie maleją z północnego wschodu na południowy zachód i to samo dzieje się z intensywnością rzeźby. Obszary o największych wartościach spadków terenu związane są m.in. z północno-wschodnimi rejonami Łodzi (głównie ze strefą Wzniesień Łódzkich, także z osiedlami: Stoki, Sikawa, Nowosolna i południowo-zachodnim rejonem dzielnicy Widzew), z formami kemowymi występującymi na południu miasta (osiedla: Ruda, Józefów, Nowe Górki, Wiskitno) oraz z pewnymi odcinkami dolin niektórych rzek (Sokołówka, Ner, Miazga). Najwyższe wartości liczbowe spadków terenu kształtują się powyżej 4° (miejscami nachylenie stoków sięga nawet 15°), dotyczą głównie wzgórz moren spiętrzonych i czołowych (Modrzew, Wilanów, Stare Moskule). Wokół tych obszarów występują tereny o niższych spadkach wynoszących 2° - 4°. Obszary charakteryzujące się niskimi wartościami nachylenia stoków – od 0° do 2° – dominują w centralnych, południowo-wschodnich, południowo-zachodnich i zachodnich rejonach miasta²⁰.

4.1.6. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe – płynące

Łódź położona jest w obrębie dwóch dorzeczy: rzeki Bzury (dopływ Wisły), zbierającej wody z północnej i północno-wschodniej części miasta oraz rzeki Ner (zlewnia Odry)²¹, obejmującej pozostałą część analizowanego obszaru. Granicę ich przebiegu wyznacza dział wodny I rzędu.

Korzystne położenie wododziałowe oraz znaczny udział powierzchni zalesionych sprzyjał w przeszłości dużej zasobności obszaru miasta oraz terenów sąsiednich w wodę. Przez wieki sieć hydrograficzna Łodzi uległa znacznym przekształceniom i nie stanowi obecnie głównego czynnika determinującego możliwości rozwojowe miasta. Istniejące rzeki i ciekі, wraz z dolinami, jakie zajmują, są jednak ważnym elementem krajobrazu miasta i istotnym czynnikiem w kształtowaniu warunków klimatu lokalnego.

¹⁸ Diehl J., Założenia polityki...; Klajnert Z., Jaskulski M., Twardy J., Burchard J., Maksymiuk Z., Koniewski P., Projekt planu ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o.o., Łódź 2001 rok.

¹⁹ Diehl J., Założenia polityki...

²⁰ Diehl J., Założenia polityki...; Klajnert Z., Jaskulski M., Twardy J., Burchard J., Maksymiuk Z., Koniewski P., Projekt planu...; Goździk J., Wieczorkowska J., Plansza VIII: Rzeźba terenu [w:] Atlas Miasta Łodzi, Łódź 2002 rok; Turkowska K., Geomorfologia regionu łódzkiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006 rok; Szponar A., Fizjografia urbanistyczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003 rok.

²¹ Do zlewni Wisły zalicza się: Bzurę, Łagiewniczanekę, Sokołówkę, Wrzającą, Brzozę, Aniołówkę, Zimną Wodę, Młynówkę i Miazgę. W skład zlewni Odry wchodzi: Ner, Gadka, Jasień, Olechówka, Augustówka, Karolewka, Łódka, Bałutka, Jasieniec i Dobrzyńska. Większość cieków należących do zlewni Wisły wpływa do niej za pośrednictwem Bzury, jedynie Miazga jest dopływem Wolbórki, wpływającej do Pilicy, a ta z kolei jest bezpośrednim dopływem Wisły. Ciek zlewni Odry najpierw w sposób pośredni bądź bezpośredni wpływają do Neru, a ten wpada do Warty, będącej dopływem Odry.

Obecnie na terenie miasta płynie 19 rzek o łącznej długości około 115 km, a 16 z nich bierze tutaj swój początek. W poniższym wykazie, w nawiasach, podano dla poszczególnych rzek kody jednolitych części wód powierzchniowych, wyznaczonych w procesie wdrażania postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej²².

Do zlewni (dorzecza) rzeki Bzury należą rzeki:

1. Bzura – lewy dopływ Wisły (RW200017272138);
2. Łagiewniczanka – prawy dopływ Bzury (RW200017272138);
3. Sokołówka – lewy dopływ Bzury (RW200017272138);
4. Wrząca – prawy dopływ Sokołówki (RW200017272138);
5. Brzoza – prawy dopływ Sokołówki (RW200017272138);
6. Aniołówka – lewy dopływ Sokołówki (RW200017272138);
7. Zimna Woda – lewy dopływ Aniołówki (RW200017272138).

Zlewnia (dorzecze) Miazgi odbiera wody jedynie z rzeki Miazgi (RW2000172546329), która obecnie bierze swój początek powyżej przepustu pod ul. Wiączyńską.

Natomiast do zlewni (dorzecze) Neru spływają wody rzek:

1. Ner – prawy dopływ Warty (RW600017183229);
2. Gadka – lewy dopływ Neru (RW600017183229);
3. Jasień – prawy dopływ Neru (RW6000171832189);
4. Olechówka – lewy dopływ Jasienia (RW6000171832189);
5. Augustówka – prawy dopływ Olechówki (RW6000171832189);
6. Karolewka – prawy dopływ Jasienia (RW6000171832189);
7. Łódka – prawy dopływ Neru (RW600017183232);
8. Bałutka – prawy dopływ Łódki (RW600017183232);
9. Jasieniec – prawy dopływ Łódki (RW600016183234);
10. Dobrzyńka – lewy dopływ Neru (RW600017183229);
11. Lubczyzna – prawy dopływ Neru (RW600017183238).

Sieć hydrograficzną miasta, oprócz wymienionych powyżej 19 głównych cieków, współtworzą mniejsze – część z nich posiada zwyczajowe nazwy, jednak większość stanowią cieki bezimienne, łącznie tworzą sieć o długości 43,7 km.

Procesy związane z urbanizacją kolejnych fragmentów miasta (zabudowa i niwelacja dolin rzecznych, utwardzenie znacznych powierzchni zlewni, osuszanie i zasypywanie terenów podmokłych, ujęcie rzek w kanały, nadmierna eksploatacja wód podziemnych) doprowadziły do niekorzystnych przemian sieci rzecznej, tj. do zaniku części obszarów źródliskowych oraz znacznego zmniejszenia przepływów naturalnych lub ich zaniku. Obecnie spośród łódzkich rzek jedynie Ner i Bzura na całej długości prowadzą wody w sposób ciągły i mają naturalne przepływy. Wszystkie pozostałe rzeki i cieki prowadzą wody jedynie okresowo, w okresie bezdeszczowym koryta większości z nich pozostają suche lub prowadzą niewielkie przepływy²³.

Wody powierzchniowe – stojące

Współczesne łódzkie zbiorniki wodne mają różnorodną genezę: są dawnymi stawami młyńskimi, sztucznie wykonanymi spiętrzeniami rzek lub wykopanymi stawami. Wśród 62

²² Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE. L. z 2000 r. Nr 327, str. 1 z późn. zm.).

²³ Okresowo znacznie wzrosły przepływy na rzece Jasień, która stała się odbiornikiem wód pochodzących z odwodnienia budowy Dworca Łódź Fabryczna.

szczegółowo zinwentaryzowanych zbiorników wodnych²⁴ ponad połowa (40 sztuk) znajduje się na rzekach zlewni Bzury. Na ogół są to zbiorniki niewielkie (średnia powierzchnia zbiorników zlewni Neru – 2,3 ha, zlewni Miazgi – 1,5 ha, zlewni Bzury – 0,6 ha) i płytkie (średnia głębokość 1,2 m). Największy zbiornik to Staw Stefańskiego o powierzchni 11 ha. Prawie wszystkie zbiorniki są przepływowe, a jedynie pięć usytuowanych jest lateralnie w stosunku do rzeki.

Cześć istniejących zbiorników, głównie najmniejszych powierzchniowo, z powodu braku przepływu wywołanego deficytem wody jest zamulona, zadarniona i zarośnięta roślinnością, m.in. zbiorniki w górnym odcinku rzeki Bzury. Najlepszym stanem technicznym i starannym utrzymaniem charakteryzują się zbiorniki o dużych powierzchniach, położone na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych m.in.: Arturówek, Stawy Stefańskiego oraz Stawy Jana. W większości pełnią one funkcje retencyjno-widokowe, jedynie zbiornik Arturówek na Bzurze, Stawy Stefańskiego na Nerze oraz Stawy Jana na Olechówce to zbiorniki rekreacyjne (kąpieliska). Potrzeby w zakresie budowy nowych zbiorników wodnych opisano dalej – w punkcie „Renaturyzacja rzek, retencja powierzchniowa wód”.

Tereny powodziowe

Część rzek na obszarze miasta stwarza zagrożenie powodzią²⁵. Podstawę dla racjonalnego planowania przestrzennego na obszarach zagrożonych powodzią, a tym samym dla ograniczania negatywnych skutków powodzi stanowią mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego. Za ich opracowanie odpowiada Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Mapy zagrożenia powodziowego zostały sporządzone dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego²⁶. Na obszarze miasta Łodzi mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego zostały sporządzone dla rzek stwarzających ryzyko wystąpienia powodzi: Bzury, Neru, Dobrzyńki, Jasienia, Jasieńca, Olechówki i Łódki²⁷.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczonych na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, zgodnie z ustawą Prawo wodne, zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe.

Poza wyżej wymienionymi rzekami, także fragmenty dolin: Sokołówki, cieku z Moskulików, Bałutki, Karolewki, Augustówki, Miazgi są narażone na zalanie wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 100 lat – zasięgi terenów objętych tym zagrożeniem wyznaczone zostały w opracowaniach specjalistycznych sporządzonych na potrzeby Studium²⁸.

Poza zagrożeniami powodziowymi, część terenów Łodzi jest narażona na podtopienia wynikające z gromadzenia się w zagłębieniach terenu wód opadowych. Część z nich to miejsca zalewane po ulewach, koncentrujące się głównie w strefie zurbanizowanej miasta. Zasięg tego typu podtopień jest zmienny, zależny głównie od ilości opadów oraz lokalnych warunków spływu wód, często jest efektem niewystarczającej przepustowości kanalizacji deszczowej. Część obserwowanych na terenie miasta podtopień jest związana z płytkim zaleganiem wód gruntowych

²⁴ Aqua Projekt s.c, Aneks do założeń do projektu generalnego rzek – zbiorniki. Karty istniejących i projektowanych zbiorników w zlewniach rzek: Bzury, Miazgi i Neru, (uzupełniony o dane Wydziału Gospodarki Komunalnej, pismo znak: DIL-GK-II.6721.22.2013 z dnia 3;1.10.2013 r.), Łódź 1999 rok – uzupełniony o dane Wydziału Gospodarki Komunalnej, pismo znak: DIL-GK-II.6721.22.2013 z dnia 31 października 2013 roku.

²⁵ W rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, z późn. zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych (art. 16 pkt 43).

²⁶ Dokument dostępny na stronie internetowej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie <http://www.kzgw.gov.pl>

²⁷ Mapy są dostępne na Hydroportalu KZGW <http://mapy.isok.gov.pl>

²⁸ WIND-HYDRO Łukasiewicz G., Identyfikacja przestrzeni Łodzi wskazanych do ograniczenia zainwestowania z uwagi na zagrożenia związane ze spływem wód powierzchniowych, 2013 rok – jednym z jego elementów było wyznaczenie zasięgu terenów zalewowych rzek i cieków, w tym zasięgu wód powodziowych, o prawdopodobieństwie występowania raz na 100 lat.

(są to głównie tereny nawiązujące do przebiegu obniżeń dolinnych, w których stwierdzono występowanie wód gruntowych do 2 m p.p.t.).

Analiza obszarów i miejsc narażonych na zalewanie wodami powodziowymi lub podtopienia wskazuje na występowanie kolizji ich zasięgu z terenami obecnie zainwestowanymi. W zasięgu wód powodziowych o prawdopodobieństwie 1% znajdują się m.in. tereny z zabudową mieszkaniową w zachodniej części ul. Łaskowice (dolina Neru i Dobrzyńki), tereny z zabudową mieszkaniową i przemysłową w dolinie Bałutki oraz w dolinie Olechówki na odcinku – od ul. Obszernej do ujścia. Problemy z szybkim odprowadzaniem wód opadowych skutkują podtapianiem głównych skrzyżowań²⁹.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia w możliwości zagospodarowania terenów uzasadnione względami bezpieczeństwa ludzi i mienia. Dla zmniejszenia ryzyka zalewania terenów miasta wodami powodziowymi wskazane jest zachowanie terenów dolin rzecznych w dobrym stanie funkcjonalnym, umożliwiającym swobodny przepływ wód.

Renaturyzacja rzek, retencja powierzchniowa wód

Intensywny rozwój przemysłu na przestrzeni XIX i XX wieku i postępująca wraz z nim urbanizacja, miały wpływ na dzisiejszy obraz sieci hydrograficznej i stan gospodarki wodnej Łodzi. Przejawia się to głównie uszczelnieniem koryt, w tym ujęciem niektórych odcinków cieków w podziemne kanały i degradacją dolin, które zatraciły swój wyraźny zarys. Efektem tych działań jest znaczne zmniejszenie przepływów naturalnych w rzekach, które często prowadzą wody jedynie okresowo, bądź epizodycznie, a także powstawanie zagrożeń powodziowych i zwiększona ilość zanieczyszczeń odprowadzana do wód. Pozytywną rolę w zapobieganiu wystąpienia zagrożenia powodzią lub podtopieniami odgrywają zbiorniki wodne. Ich lokalizacja na ciekach bądź w ich sąsiedztwie daje możliwość zatrzymania części wód opadowych. Dalsze wzbogacanie miasta w zbiorniki wodne jest konieczne ze względu na ich istotne funkcje tj. retencjonowanie wody, przechwytywanie fali wód deszczowych, urozmaicanie krajobrazu, poprawa mikroklimatu terenów sąsiednich oraz stabilizacja poziomu wód gruntowych.

Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego zatwierdzony wraz z Anekssem i Prognozą oddziaływania na środowisko w 2010 roku³⁰ przewidywał na terenie miasta lokalizację 37 zbiorników wodnych (w tym 13 zbiorników na rzekach w zlewni Bzury, 24 na rzekach w zlewni Warty) o łącznej powierzchni 144,05 ha. W latach 2006-2012, w ramach powyższego Programu zrealizowano i oddano do użytku 6 zbiorników retencyjnych o łącznej powierzchni około 6 ha – trzy na rzece Sokółówce (Żabieniec, Staw Wasiaka, Wycieczkowa), dwa na rzece Łódce (Wojska Polskiego, Oblęgorska) i jeden na rzece Olechówce (Rzemieślnicza Dolny). Łącznie, zgodnie z wykazem, pozostało do realizacji 30 zbiorników, z czego projektowany zbiornik Nery zlokalizowany jest w korytarzu Autostrady A1 i powinien być wykreślony z Wojewódzkiego Programu Małej Retencji, a budowa projektowanego zbiornika Charzew, ze względu na rozbudowę Portu Lotniczego im. Władysława Reymonta oraz zapisy ustawy Prawo lotnicze, nie jest możliwa.

Poza projektowanymi zbiornikami wyszczególnionymi w *Wojewódzkim Programie Małej Retencji dla województwa łódzkiego*, w *Projektach Generalnych Rzek* opracowywanych na zlecenie Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Łodzi pod koniec lat 90-tych, zaprojektowano także inne zbiorniki wodne.

²⁹ Część miejsc występowania podtopień tego rodzaju pokrywa się z przebiegiem skanalizowanych dolin rzecznych (m.in. Łódki, Jasienia).

³⁰ Uchwała Nr 581/10 z dnia 13.04.2010 r. w sprawie zatwierdzenia „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego wraz z Anekssem i Prognozą oddziaływania na środowisko.

Urządzenia i systemy melioracyjne

W granicach administracyjnych Łodzi znajdują się tereny użytkowane rolniczo, które zostały poddane zabiegom melioracyjnym. Zabiegi melioracyjne wykonywane na terenie miasta służyły wyłącznie odwodnieniu terenów, nigdy nie były podejmowane w celach ich nawadniania. Sieć urządzeń melioracyjnych znajduje się w różnym stanie na terenach, które zostały przeznaczone na cele nierolnicze.

Szacuje się, że melioracjami objęto około 980 ha powierzchni miasta³¹, są to głównie użytki rolne w dolinach rzecznych: Zimnej Wody, Jasieńca, Łódki, ciek z Rypułtowic i ciek z Bronisina.

4.1.7. Wody podziemne i gruntowe

Główne poziomy wodonośne

Główny użytkowy poziom wodonośny na terenie Łodzi znajduje się w utworach górnokredowych, wody podziemne występują tu również w utworach czwartorzędowych i mezozoicznych, a także w pozostałych poziomach utworów trzeciorzędowych³². Piętro czwartorzędowe składa się z trzech podpoziomów wodonośnych: gruntowego poziomu wodonośnego, międzyglinowego poziomu wodonośnego (jest on rozprzestrzeniony prawie na całej powierzchni miasta) oraz podglinowego poziomu wodonośnego. Piętro trzeciorzędowe nie jest użytkowane regionalnie, na obszarze miasta występują jedynie ujęcia lokalne. Spośród piętra mezozoicznego wyróżnić należy dwa podpiętra wodonośne: górnokredowe piętro wodonośne oraz dolnokredowe piętro wodonośne. Wody pierwszego z pięter mezozoicznych sięgają 400 m, natomiast ich największa wodonośność występuje do 200 m od stropu utworów górnokredowych w głąb. Omawiane wody podziemne stanowią główny poziom użytkowy na obszarze objętym opracowaniem. Spływają do centrum leja depresyjnego, zlokalizowanego w północnej i centralnej części miasta³³.

Do lat 30-tych XX wieku wody poziomu czwartorzędowego stanowiły jedyne źródło wody dla mieszkańców Łodzi. W okresie powojennym główny użytkowy poziom wodonośny stanowiły wody piętra górnokredowego. Nadmierna eksploatacja wód tego poziomu doprowadziła w latach 50. XX wieku do powstania leja depresyjnego. Lustro wody zaczęło się podnosić w 1973 r., tj. z chwilą oddania do użytku miejskiego ujęcia wody opartego o zbiornik retencyjny Sulejów na rzece Pilicy, a później także w wyniku recesji przemysłu włókienniczego³⁴. Obecnie sieć wodociągowa w Łodzi jest zaopatrywana w wodę z kilku źródeł – dzielnice: Bałuty, Śródmieście, Widzew, Dąbrowa, Zarzew i Teofilów ze zbiorników na Stokach, która jest mieszaniną wody ze studni głębinowych oraz ujęć powierzchniowych na Pilicy, a dzielnice: Chojny, Rokicie, Ruda, Retkinia i Zdrowie ze zbiorników na Chojnach zasilanych wodą z ujęć głębinowych znad Zalewu Sulejowskiego.

Stan zasobów eksploatacyjnych i dyspozycyjnych wód podziemnych na terenie całego kraju określa Bilans zasobów kopalin w Polsce³⁵ (wcześniej p.t. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce). Zgodnie z nim na obszarze Łodzi znajduje się tylko jedno udokumentowane

³¹ Szacunek na podstawie danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji Wodnych w Łodzi udostępnianych na stronie www.geoportal.lodzkie.pl.

³² Warunki hydrogeologiczne obszaru Łodzi (i terenów sąsiednich) określa Mapa hydrogeologiczna Polski 1:50 000 Arkusze Łódź Zachód (627), Łódź Wschód (628), Główno (591) i Zgierz (590) wraz z objaśnieniami do mapy, opracowana przez Państwowy Instytut Geologiczny w 2002 roku.

³³ Diehl J., Założenia polityki...; Bierkowska M., Paczyński B., Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000, Arkusz Łódź-Wschód (628), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002 rok; Fabianowski W., Paczyński B., Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000, Arkusz Łódź-Zachód (627), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002 rok.

³⁴ Diehl J., Założenia polityki...; Bierkowska M., Paczyński B., Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000, Arkusz Łódź-Wschód (628), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002 rok; Fabianowski W., Paczyński B., Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000, Arkusz Łódź-Zachód (627), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002 rok.

³⁵ Państwowy Instytut Geologiczny, Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2018 r., Warszawa 2019 rok.

złoże wód podziemnych: złoże wód termalnych³⁶ Na terenie miasta nie udokumentowano występowania wód leczniczych ani mineralnych.

Ochrona jakości wód, będących zasobem trudno odnawialnym, ale niezbędnym dla funkcjonowania miasta, jest zadaniem niezwykle ważnym. Na większości obszaru miasta wody użytkowych pięter wodonośnych są dobrze izolowane³⁷, ale są też takie rejony, w których ryzyko przenikania zanieczyszczeń jest większe niż w pozostałej części.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Główne zbiorniki wód podziemnych mają podstawowe znaczenie jako obecne i perspektywiczne źródło zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę – charakteryzują się dobrą jakością wód podziemnych i najbardziej korzystnymi warunkami do ich eksploatacji. Zespół hydrogeologów na podstawie badań wydzielił na terenie kraju 180 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (w skali 1 : 500 000). Obszar Łodzi znajduje się w zasięgu czterech GZWP: nr 401 Niecka Łódzka, nr 402 Stryków, nr 403 Brzeziny, Lipce Reymontowskie, 404 Koluszki-Tomaszów.

Dla wszystkich GZWP, w obrębie których znajduje się Łódź zostały sporządzone dokumentacje hydrologiczne, zatwierdzone w 2014 roku przez Ministra Środowiska:

- GZWP nr 401 Niecka Łódzka³⁸ – obszar zbiornika w całości zlokalizowany jest na terenie województwa łódzkiego – obejmuje m.in. całą zachodnią i centralną część Łodzi, około 83% jej powierzchni. Wśród pięciu zaproponowanych obszarów ochronnych, jeden (obszar 40103) znajduje się prawie w całości na terenie Łodzi (Łódź-Olechów, Huta Szklana) – zajmuje powierzchnię 17,67 km². Koncepcja ochrony GZWP nr 401 nie zawiera szczególnych zakazów i nakazów, poza ogólnie przyjętymi i wynikającymi z aktów prawnych dotyczących ochrony wód podziemnych³⁹,
- GZWP nr 402 Stryków⁴⁰ – Obszar zbiornika obejmuje niewielki fragment Łodzi w okolicach Starych Moskali. Na obszarze zbiornika nie wydzielono obszarów ochronnych⁴¹. Zasoby wodne GZWP nr 402 należy traktować jako rezerwowe dla aglomeracji łódzkiej,
- GZWP nr 403 Zbiornik międzymorenowy Brzeziny-Lipce Reymontowskie⁴² – Obszar zbiornika obejmuje wschodnie rejony miasta m.in. Nowosolną, Wiączyń Górny i Andrzejów. Obszary ochronne wyznaczone według kryterium 25-letniego czasu dopływu wody do granic zbiornika zajmują łącznie ponad 50% powierzchni całego GZWP (362,7 km²). Wydzielono obszary wymagające najwyższej ochrony – strefa A (pas ciągnący się od

³⁶ Do wód geotermalnych zalicza się wody podziemne pochodzące ze wszystkich jednostek geologicznych, posiadające na wypływie z ujęcia temperaturę co najmniej 20°C, z wyjątkiem wód odprowadzanych z odwodnienia czynnych zakładów górniczych oraz nieczynnych wyrobisk.

³⁷ Państwowy Instytut Geologiczny, Mapa geosrodowiskowa Polski 1:50000...

³⁸ Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 (Niecka Łódzka) zatwierdzona przez Ministra Środowiska decyzją DGKKh-4731-3/6997/15561/14/AK z dnia 15.04.2014 roku.

³⁹ Proponowane działania ochronne w obrębie wydzielonych obszarów ochronnych muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z ustawą Prawo wodne, która w art. 140 stanowi, iż na obszarach ochronnych może być zakazane lub ograniczone wykonywanie określonych robót lub czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód. Obszar ochronny ustanawia wojewoda, na wniosek Wód Polskich, w drodze aktu prawa miejscowego, wskazując ograniczenia lub zakazy dotyczące użytkowania gruntów oraz korzystania za wód na terenie obszaru ochronnego oraz granice tego obszaru (art. 141 ustawy Prawo wodne).

⁴⁰ Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 402 (Zbiornik Stryków) zatwierdzona przez Ministra Środowiska decyzją DGKKh-4731-45/7020/4814/13/AK z dnia 05.02.2014 roku.

⁴¹ Jedyń występujący w granicach GZWP obszar podatny na zanieczyszczenia wymagający ochrony, zostanie włączony do obszaru ochronnego wyżej położonego GZWP nr 403 (poza granicami Łodzi). Zbiornik powinien być chroniony w ramach zwykłej ochrony wód podziemnych.

⁴² Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 403 Zbiornik międzymorenowy Brzeziny-Lipce Reymontowskie zatwierdzona przez Ministra Środowiska decyzją DGK-II-4731-47/7022/18293/13/AK z dnia 06.05.2014 roku.

Moskuli, przez zachodnią część Nowosolnej, aż po Andrzejów i Feliksin) i wymagające wysokiej ochrony – strefa B (na obszarze Łodzi występują wypowiętwa wzdłuż wschodnich granic miasta)⁴³,

- GZWP nr 404 Zbiornik Koluszek-Tomaszów⁴⁴ – obszary ochronne zlokalizowane są poza granicami Łodzi, obejmują m.in. Tomaszów Mazowiecki i Rawę Mazowiecką.

Na obszarach stref ochronnych, należy przyjąć ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, mające na celu eliminację możliwości prowadzenia działalności stwarzającej ryzyko przenikania zanieczyszczeń do gruntu⁴⁵.

Region hydrologiczny obejmujący GZWP nr 401, 402, 403 i 404 to rozległy obszar o łącznej powierzchni 3 851,8 km², który można uznać za perspektywiczny dla zaopatrzenia w wodę całej aglomeracji łódzkiej. Poza tym region ten w znaczącym stopniu kształtuje również bilans wód powierzchniowych górnej Bzury i środkowej Pilicy.

Ramowa Dyrektywa Wodna⁴⁶ wprowadziła pojęcie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które oznacza określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Na obszarze miasta Łodzi wydzielono trzy JCWPd, o kodach:

- GW600072 (w Regionie Wodnym Warty),
- GW200063 (w Regionie Wodnym Środkowej Wisły),
- GW200084 (w Regionie Wodnym Środkowej Wisły).

Wody geotermalne

Łódź położona jest na terenach o korzystnych warunkach dla wykorzystania energii geotermalnej, przewidywana temperatura wód geotermalnych pod Łodzią jest na tyle wysoka, że daje możliwość wykorzystania ich w celach ciepłowniczych, a także balneologicznych i rekreacyjnych⁴⁷.

Zgodnie z *Bilansem zasobów kopalin w Polsce (według stanu na 31 grudnia 2018 roku)* na obszarze Łodzi znajduje się jedno udokumentowane złożo wód termalnych⁴⁸ – złożo Łódź EC-2 otwór nr 3 (prowincja B – platformy paleozoicznej, region III szczecińsko-miechowski), o zasobach 126 m³/h. Z danych pozyskanych w Urzędzie Marszałkowskim w Łodzi wynika, że otwór ten został zlikwidowany w 2005 roku.

Z wykonanych na zlecenie miasta Łodzi opracowań i analiz geosynoptycznych⁴⁹ wynika, że pod miastem (głównie w części zachodniej i centralnej) zlokalizowane są następujące zbiorniki wód geotermalnych (są to wody niskotemperaturowe):

- dolnokredowy (ca 750-1050 m) – 5 km³ wody o temperaturze ca 20-30°C (energia równa 7 mln tpu),

⁴³ Za obszary A uznano obszary obejmujące tereny bardzo podatne na przenikanie zanieczyszczeń (czas pionowej infiltracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu poniżej 5 lat); za obszary B, te obejmujące tereny podatne na przenikanie zanieczyszczeń (czas pionowej infiltracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu wynosi 5-25 lat).

⁴⁴ Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 404 Zbiornik Koluszek-Tomaszów zatwierdzona przez Ministra Środowiska decyzją DGKKhg-4731-48/7023/10257/13/AK z dnia 12.03.2014 roku.

⁴⁵ Zakazy zostały szczegółowo opisane w dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP 401 Niecka Łódzka i 403 Brzeziny-Lipce Reymontowskie; najważniejsze wyszczególniono w opracowaniu ekofizjograficznym sporządzonym na potrzeby Studium (rozdział Główny Zbiorniki Wód Podziemnych).

⁴⁶ Dyrektywa 2000/60/WE...

⁴⁷ Sokołowski J., Kempkiewicz J.K., Możliwości wykorzystania energii geotermalnej w Łodzi i województwie łódzkim [w:] Technika Poszukiwań Geologicznych. Geosynoptyka i Geotermia nr 4/2001. IGSMiE PAN, Kraków 2001 rok.

⁴⁸ Do wód termalnych zalicza się wody podziemne pochodzące z wszystkich jednostek geologicznych posiadające na wypływie z ujęcia temperaturę co najmniej 200C, z wyjątkiem wód odprowadzanych z odwodnienia czynnych zakładów górniczych i odwodnienia nieczynnych wyrobisk.

⁴⁹ Sokołowski J., Możliwości wykorzystania energii geotermalnej w rejonie miasta Łodzi, [w:] Technika Poszukiwań Geologicznych Nr 6 str. 3-15, Kraków 1996 rok.

- górn jurajski (ca 900-1800 m) – 7 km³ wody o temperaturze ca 40°C (energia równa 19 mln tpu),
- doggerski (ca 1650-2270 m) – 3 km³ wody o temperaturze ca 60°C (energia równa 3 mln tpu),
- liasowy (ca 2000-2450 m) – 13 km³ wody o temperaturze ca 80-90°C (energia równa 132 mln tpu).

4.1.8. Flora

Podział geobotaniczny W. Szafera⁵⁰ sytuuje Łódź w okręgu Łódzko-Piotrkowskim, w krainie Północnych Wysoczyzn Brzeżnych (pas Wyżyn Środkowych, dział Bałtycki, prowincja Niżowo-Wyżynna, Środkowoeuropejska, obszar Euro-Syberyjski, państwo Holoarktyda). Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej⁵¹ miasto położone jest w mezoregionie Sieradzko-Łódzkim, dzielnicy Łódzko-Opoczyńskiej należącej do krainy Małopolskiej.

Współczesna roślinność rzeczywista miasta jest efektem przeobrażeń, jakie dokonywały się w świecie roślin od okresu polodowcowego na skutek zmian klimatycznych, a przede wszystkim gospodarczej działalności człowieka. Zmiany elementów abiotycznych środowiska przyrodniczego, które rozpoczęły się na szerszą skalę od połowy XIX wieku spowodowały bardzo duże przekształcenia szaty roślinnej. Na naturalny układ zmienności przestrzennej ekosystemów nałożyły się zmiany antropogeniczne. P. Witosławski⁵² wyróżnił pięć stref przekształceń antropogenicznych:

- Strefa I (centralna) – gleby antropogeniczne, trwale zmienione pod względem mechanicznym i chemicznym, teren odwodniony, ciekі skanalizowane. Dla roślin dostępne mniej niż 10% obszaru. Dominuje roślinność kultywowana, niewielkie obszary zajmuje zubożała roślinność naturalna. Obszar w całości na terenie „pustyni porostowej”⁵³. Dominuje mieszkalna zabudowa z XIX wieku,
- Strefa II (miejska wewnętrzna) – gleby antropogeniczne, trwale zmienione pod względem mechanicznym i chemicznym. Teren odwodniony, ciekі skanalizowane. Powierzchnia dostępna dla roślin wynosi od 10 do 49%. Przeważa roślinność kultywowana, mniejsze obszary zajmuje roślinność ruderalna⁵⁴. Dominuje zabudowa mieszkalna sprzed pierwszej wojny światowej, przemieszana ze starym budownictwem fabrycznym,
- Strefa III (miejska zewnętrzna) – przeważają gleby antropogeniczne. Powierzchnia dostępna dla roślin wynosi od 50 do 90%. Dominują zbiorowiska ruderalne, przy niewielkim udziale zbiorowisk segetalnych i półnaturalnych. Obszar głównych przeobrażeń urbanistycznych miasta po 1945 roku. W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych powstały tu wielotysięczne osiedla mieszkaniowe o zabudowie wielkopłytywowej, osiedla domów jednorodzinnych lub wielkopowierzchniowe tereny przemysłowo-magazynowe,
- Strefa IV (rolniczo-leśna) – część siedlisk w niewielkim stopniu przeobrażona. Ponad 90% obszaru dostępnego dla roślin. Dominują zbiorowiska segetalne, mniejszy jest udział roślinności półnaturalnej i naturalnej, zbiorowiska ruderalne tylko na małych powierzchniach. Zabudowa rozproszona o charakterze wiejskim,

⁵⁰ Szafer W., Podstawy geobotanicznego podziału Polski [w:] Szafer W., Zarzycki K., (red.). Szata roślinna Polski. T. II, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1977 rok.

⁵¹ Trampler i in, Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski na podstawach ekologiczno-fizjograficznych, PWRiL, Warszawa 1990 rok.

⁵² Witosławski P., Wpływ urbanizacji na ekologiczne zróżnicowanie flory roślin naczyniowych w Łodzi, UŁ, Łódź 1993 rok.

⁵³ Kuziel S., Halicz B., Występowanie porostów epifitycznych na obszarze Łodzi, Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Łódź 1979 rok.

⁵⁴ Kuziel S., Halicz B., Występowanie porostów epifitycznych na obszarze Łodzi, Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Łódź 1979 rok.

- Strefa V (leśna) – siedliska zbliżone do naturalnych. Bezpośrednia ingerencja człowieka tylko okresowa i znacznie ograniczona. Dominują zbiorowiska zbliżone do naturalnych.

Zróżnicowane natężenie i formy presji urbanizacyjnej wpływają na ekologiczne zróżnicowanie flory. Najuboższe florystycznie jest centrum miasta (miejscami zaledwie 100 gat./km²). Liczba gatunków wzrasta stopniowo ku peryferiom osiągając najwyższą wartość w strefie przejściowej, na obszarze przenikania się strefy miejskiej i podmiejskiej (miejscami ponad 330 gat./km²). Na terenach podmiejskich ulega ponownemu zmniejszeniu.

Ekosystemy leśne

Łódź powstała w otoczeniu rozległych kompleksów leśnych. Rozwój miasta – głównie w okresie wieloprzemysłowym, przyczynił się do drastycznego zmniejszenia powierzchni lasów. Pomimo znacznej degradacji drzewostanów wchodzących w skład dawnej „Puszczy Łódzkiej”, Łódź na tle pozostałych miast Polski posiada stosunkowo dużą powierzchnię terenów leśnych.

Wskaźnik lesistości dla miasta od kilku lat stale ulega nieznacznemu obniżeniu: na koniec 2015 roku kształtował się na poziomie 9,4%, w 2018 r. – 8,9%. W roku 2018 powierzchnia gruntów leśnych⁵⁵ wynosiła 2726,32 ha, podczas gdy w 2015 roku - 2756,8 ha; większość ubytków dotyczy lasów prywatnych. Ponad połowę powierzchni zajmują lasy publiczne (63,4%), które stanowią własność Skarbu Państwa (223,26 ha) lub własność gminy (1503,11 ha), pozostałe to lasy prywatne – 997,31 ha⁵⁶. Zarządcą większości lasów Skarbu Państwa są Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Grotniki i Nadleśnictwo Brzeziny). Nadzór nad gospodarką leśną prowadzoną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Leśnictwo Miejskie Łódź.

Największą powierzchniowo grupę oraz najistotniejszą rolę w funkcjonowaniu systemu przyrodniczego Łodzi odgrywają lasy komunalne. Lasy komunalne skupione w obrębie 13 uroczysk leśnych⁵⁷:

1. Uroczysko Łagiewniki – 1245,13 ha⁵⁸;
2. Uroczysko Lublinek – 90,21 ha (2020 r.⁵⁹ – 141,85 ha);
3. Uroczysko Ruda Popioły – 70,40 ha (2020 r. – 78,79 ha);
4. Uroczysko Harcerski Las – 34,71 ha;
5. Uroczysko Augustów – 19,67 ha;
6. Uroczysko Opolska-Beskidzka – 17,66 ha;
7. Uroczysko Żabieniec – 11,69 ha;
8. Uroczysko Przy Zakładowej – 9,75 ha (2020 r. – 8,03 ha).
9. Uroczysko Feliksin – częściowo wycięte pod budowę autostrady A1 (2020 r. – 5,51 ha);
10. Uroczysko Zjazdowa – 7,08 ha (2020 r. – 3,19 ha);
11. Uroczysko Helenówek – 3,97 ha;
12. Uroczysko Przy Rudzkiej – 2,98 ha;
13. Uroczysko Przy Olechówce – 2,67 ha.

Większość z powyższych uroczysk składa się z kilku kompleksów leśnych, w przypadku Lasu Łagiewnickiego uroczysko składa się z kilkunastu mniejszych posiadających odrębne nazwy. Cechą

⁵⁵ Rozumiana jako grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha pokryte roślinnością leśną lub przejściowo jej pozbawione.

⁵⁶ Urząd Statystyczny w Łodzi, *Statystyka Łodzi 2018*

⁵⁷ „Uroczyska to obszary lasu bądź całe kompleksy leśne, którym nadano regionalne, zwyczajowe nazwy charakteryzujące najczęściej właściciela lub użytkownika terenu, funkcjonalne przeznaczenie lub wykorzystanie bądź szczególny klimat wnętrza lasu” źródło: Lasy Łodzi, folder wydany przez Leśnictwo Miejskie Łódź (w publikacji nie umieszczono roku wydania).

⁵⁸ Według innej publikacji – Kurowski J., Szata roślinna Lasu Łagiewnickiego w Łodzi, WOŚ UMŁ – Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin UŁ, Łódź 2001 rok – Las zajmuje powierzchnię 1205 ha.

⁵⁹ dane dotyczące roku 2020, różniące się od wcześniejszych, oparto na informacjach ze strony internetowej uml.lodz.pl

charakterystyczną lasów miejskich jest ich duże rozdrobnienie – 26 kompleksów ma powierzchnię poniżej 1 ha. Większość lasów powstała z nasadzeń drzewostanów, niewielki odsetek stanowią lasy powstałe w wyniku naturalnej sukcesji.

W lasach komunalnych wyodrębniono 9 typów siedliskowych lasu, dominuje las mieszany świeży (73%), następnie: las świeży (9%) i bór mieszany świeży (8%). Ponad połowę (54%) powierzchni lasów komunalnych zajmują drzewostany o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z siedliskiem, skład gatunkowy zgodny z siedliskiem posiada jedynie około 9,4% powierzchni drzewostanów. O korzystnej strukturze gatunkowej lasów miejskich świadczy wysoki odsetek w powierzchniach zalesionych drzewostanów cztero- i więcej gatunkowych (prawie 40%), drzewostany jednogatunkowe mają najmniejszy udział (11%).

Lasy prywatne, które stanowią 39% powierzchni wszystkich lasów na terenie Łodzi (około 1044 ha), charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. W większości są to młode drzewostany będące efektem naturalnej sukcesji na gruntach o zaniechanym użytkowaniu rolniczym lub drzewostany pochodzące ze sztucznych zalesień okresu powojennego. Zgodnie z uproszczonymi planami urzędzenia w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa nie planuje się użytkowania rębego, a wszystkie czynności gospodarcze mają na celu zachowanie ciągłości i trwałości lasów.

Z punktu widzenia uwarunkowań przyrodniczych nie istnieją przeciwwskazania dla lokalizacji zalesień na większości terenów strefy otwartej (może to być alternatywny sposób zagospodarowania nieużytkowanych terenów rolnych). Zalesianiu nie powinny jednak podlegać tereny takie jak: siedliska łąkowe, doliny rzeczne – stanowią istotne korytarze przepływu mas powietrza w strukturze systemu przewietrzającego miasto oraz tereny o walorach krajobrazowych, które powinny być zachowane.

Zespół ds. uporządkowania stanu władania lasami komunalnymi na terenie miasta Łodzi powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta Łodzi Nr 3494/IV/05 z dnia 21 grudnia 2005 r. wskazał tereny proponowane do zalesienia dla powiększenia istniejących lasów komunalnych – uroczyska: Las Łągiewnicki, Harcerski Las–Helenówek, Żabieniec, Opolska–Beskidzka, Lublinek i Ruda Popioły. Tereny te zostały wyznaczone w – nieobowiązującym – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi uchwalonym w 2010 roku.

Zespoły zieleni miejskiej urządzonej

Podstawowymi obiektami wchodzącymi w skład zieleni miejskiej urządzonej są: parki, zieleńce, zieleń osiedlowa i uliczna, a także zieleń w ramach: parków dydaktycznych (ogród botaniczny, ogród zoologiczny), ogrodów działkowych, cmentarzy oraz ośrodków sportu i rekreacji.

Dane statystyczne dotyczące miejskich terenów zieleni⁶⁰ (Tabela 3) wskazują na znaczny udział zieleni osiedlowej (około 40%) oraz parków (około 30%) – stan na 31 grudnia 2015 roku – w ogólnej powierzchni terenów zieleni miejskiej. W warunkach miejskich bardzo istotne znaczenie pełni zieleń przyuliczna, szczególnie wysoka, która pełni m.in. funkcję izolacyjną (tłumi hałas), sanitarną (oczyszcza powietrze) i krajobrazową (podnosi estetykę miejsca). Począwszy od roku 2014, w strukturze zieleni ulicznej (w skali całego miasta) znacząco w porównaniu z wcześniejszymi latami wzrosła ilość nasadzeń pojedynczych drzew i krzewów; w latach 2016-2017 łącznie posadzono ponad 2400 drzew i ponad 54 tysiące krzewów. W ostatnich latach większość prowadzonych nowych nasadzeń dotyczyła centrum miasta – zieleń tę projektowano m.in. w formie nowych skwerów przyulicznych. Mimo znaczącego wzrostu nasadzeń drzew, nadal powszechnym zjawiskiem jest kompensacja ich wycinki nasadzeniami krzewów.

⁶⁰ Urząd Statystyczny w Łodzi, Statystyka Łodzi 2016...

Tabela 3 Miejskie tereny zieleni Łodzi

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha				
	2005	2011	2013	2015	2017
Parki ^{a)}	609,8	585,3	588,8	624,4	627,4
Zieleńce	276,4	276,4	105,0	78,9	80,0
Zieleń osiedlowa	925,5	936	907,6	906,6	999,7
Zieleń uliczna	78,8	78	456,0	456	650,4
Ogród botaniczny	64,1	64,1	67,8	67,8	66,7
Ogród zoologiczny	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
Razem	1971,6	1956,8	2142,2	2150,7	2441,2

a) - parki miejskie i miejskie ośrodki sportu i rekreacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Łodzi, Statystyka Łodzi 2014..., Statystyka Łodzi 2016..., Statystyka Łodzi 2018...

Terenami zieleni miejskiej o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych są parki miejskie.

Obecnie w Łodzi istnieją 43 parki miejskie, administrowane przez Zarząd Zieleni Miejskiej, o łącznej powierzchni wynoszącej 627,4 ha (stan na dzień 31 grudnia 2017 r.). 19 obiektów to parki wpisane do gminnej ewidencji zabytków, w tym 13 znajduje się w rejestrze wojewódzkiego konserwatora zabytków. Największym parkiem jest park im. marsz. J. Piłsudskiego (168,73 ha), najmniejszymi – po 1,8 ha – park im. St. Moniuszki i park przy ul. Leczniczej. Skwery i zieleńce miejskie (administrowane przez Zarząd Zieleni Miejskiej) zajmują powierzchnię 80,0 ha. Wpisany do rejestru zabytków park im. ks. bp. M. Klepacza (3,3 ha) w 2007 r. został użyczony, a w 2017 r. przekazany na własność Politechnice Łódzkiej. Większość parków koncentruje się wewnątrz granicy kolei obwodowej, a niewielka ich ilość w ramach dużych osiedli mieszkaniowych powstałych w latach 70-tych XX wieku. O nierównomiernym rozkładzie parków w przestrzeni miasta zdecydował głównie aspekt historyczny rozwoju przemysłowej Łodzi. Parki utworzone w ostatnich latach powstały głównie w sąsiedztwie terenów zabudowy jednorodzinnej lub nowopowstałych osiedli mieszkaniowych.

Ogrody działkowe

Obecnie w Łodzi funkcjonuje 99 rodzinnych ogrodów działkowych (ROD)⁶¹ o łącznej powierzchni ponad 700 ha. Zajmują one około 2,4% powierzchni miasta (więcej niż parki miejskie). W odniesieniu do powierzchni terenów zieleni w mieście, ich udział w systemie przyrodniczym miasta należy uznać za znaczący.

Administracja Rodzinnych Ogrodów Działkowych i zarządzaniem nimi zajmuje się Polski Związek Działkowców (PZD). Ogrody były zakładane w Łodzi od 1906 roku do początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku⁶². Większość (około 3/4) z nich położona jest w strefie zurbanizowanej miasta, ale poza terenami najintensywniejszego zainwestowania, ich rozmieszczenie w przestrzeni Łodzi wyraźnie nawiązuje do przebiegu linii kolejowych (prawie połowa ROD położona jest w odległości mniejszej niż 500 m od linii kolejowej) oraz lokalizacji terenów przemysłowych.

Pomimo istotnej roli, jaką ogrody działkowe odgrywają w systemie zieleni miejskiej, oraz pełnionych przez nie funkcji społecznych, część z nich – ze względu na potrzeby rozwojowe miasta – podlega presji przekształceń na tereny o innych funkcjach (głównie w centrum). Ze względu na ograniczone możliwości pozyskiwania nowych terenów dla rozwoju zieleni urządzonej w centrum miasta ogrody działkowe położone w tej części Łodzi stanowią istotny potencjał dla wzmocnienia systemu terenów zieleni publicznie dostępnej.

⁶¹ Dane Okręgowego Zarządu Łódzkiego Polskiego Związku Działkowców, stan na marzec 2017 roku, <http://lodz.pzd.pl>.

⁶² Ustawa z 13 grudnia 2013 roku o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2176, z późn. zm.).

4.1.9. Fauna

Do początku XIX wieku zwarta pokrywa leśna występująca na terenie Łodzi wpływała na bogactwo faunistyczne miasta. W wyniku postępującej antropopresji zasoby fauny uległy znacznemu zubożeniu. Na dzisiejszą faunę Łodzi wpływa zespół czynników, do których należą:

- swoisty klimat (miejska wyspa ciepła) i warunki hydrologiczne niezależne od warunków zewnętrznych, sprzyjające zasiedlaniu przez gatunki kserofilne – żyjące w środowisku suchym i termofilne czyli ciepłolubne, charakterystyczne dla innych stref geograficznych np. mrówki faraona,
- czynniki techniczne (np. infrastruktura podziemna, szlaki drogowe i kolejowe, zabudowa), które przerywają zasięg gatunków, izolują kontakt z naturalnymi biotopami oraz przyczyniają się do wymierania gatunków, a z drugiej strony ułatwiają zasiedlanie domostw (mysz domowa, szczur wędrowny, karaluch),
- dostępność produktów spożywczych, która uniezależnia niektóre gatunki zwierząt (np. gołąb miejski, krukowate) od naturalnych źródeł pokarmu,
- zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego zmniejszające ilość gatunków zwierząt związanych z glebą i wodą.

Oddziaływanie wyżej wymienionych czynników, charakteryzujących się dużą zmiennością w warunkach miejskich, co prowadzi do radykalnych zmian w środowisku. Tym negatywnym wpływom podlega również fauna miejska odznaczająca się następującymi cechami:

- zubożeniem gatunków w stosunku do środowisk naturalnych i trwaniem tylko nielicznych gatunków osiągających dominację nad innymi,
- znacznym udziałem gatunków ciepłolubnych i sucholubnych,
- powstawaniem populacji zwierzęcych o specyficznych i indywidualnych cechach w porównaniu z populacjami środowisk naturalnych⁶³.

Mimo dużych przekształceń środowiska przyrodniczego Łódź jest miejscem bytowania wielu gatunków zwierząt, w tym podlegających ochronie prawnej. Najlepsze warunki do ich bytowania stwarzają duże kompleksy leśne, głównie Las Łagiewnicki.

Na terenie Łodzi wykazano obecność 2609 gatunków bezkręgowców, w tym 2244 gatunków owadów. Na obszarze Łodzi trzon fauny bezkręgowców tworzą gatunki rozprzestrzenione na Niżu Środkowoeuropejskim. Bogata i zróżnicowana fauna bezkręgowców spotykana jest w lasach, dużych parkach, na polach uprawnych oraz w obrębie innych terenów zielonych i nieużytków. Największa ich liczba – około 1000 została stwierdzona w Lesie Łagiewnickim, w tym gatunki rzadkie oraz chronione (m.in. biegacz Linneusza). Najbardziej znanymi bezkręgowcami zamieszkującymi parki, ogrody, pola uprawne, inne tereny zielone, a także tereny otwarte (tereny kolejowe i nieużytki) są: osy, trzmiele, błonkówki, biedronki i złotooki. Nieliczną faunę wodną reprezentują wioślarki i pluskwiaki. Wśród bezkręgowców występujących na terenie Łodzi 32 gatunki są prawnie chronione. Gatunki rzadkie i zagrożone (np. paż królowej, kraśnik sześciopłamek, mierzwica, niżbik, promakotka, gmochołka) najliczniej występują w Lesie Łagiewnickim w parkach na Zdrowiu, a także na terenach zielonych na osiedlach: Sikawa, Stoki, Henryków i Janów⁶⁴.

Na obszarze Łodzi występuje 179 gatunków kręgowców lądowych, w tym: 11 gatunków płazów, 4 gatunki gadów, 125 gatunków ptaków lęgowych i 39 gatunków ssaków, przy czym 139

⁶³ Diehl J., Założenia polityki...

⁶⁴ Diehl J., Założenia polityki...; Klajnert Z., Jaskulski M., Twardy J., Burchard J., Maksymiuk Z., Koniewski P., Projekt planu ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich., Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp. z o. o., Łódź 2001 rok; Urząd Miasta Łodzi, Atlas Miasta Łodzi, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2002 rok.

gatunków kręgowców objętych jest ochroną prawną (silnie zagrożone to: traszka grzebieniasta, mroczek posrebrzany, borowiaczek).

W łódzkich rzekach, w 2010 roku, stwierdzono występowanie 17 gatunków ryb, w tym po 13 w Nerze i Olechówce oraz 2 w Jasieńcu, 3 w Jasieniu i po 4 w Dobrzynce, Łódce i Miazdze. Najliczniej reprezentowane były słonecznica, kiełb, okoń, płoć, śliz, i jazgarz. Stan ichtiofauny należy uznać za niezadowalający – na 4 stanowiskach badań nie stwierdzono ryb.

Najpospolitszymi łódzkimi płazami są: żaba trawna i ropucha szara, spotykane głównie w zbiornikach leśnych na obrzeżach miasta. Do najrzadziej występujących płazów zaliczono: traszkę grzebieniastą (Las Łągiewnicki, Smulsko – okolice rzeki Łódki), rzekotkę drzewną (Las Łągiewnicki, Nowosolna, Mileszki), kumaka nizinny (Las Łągiewnicki, Wiskitno – rejon stawu na południe od ul. Jędrzejowskiej, okolice rzeki Ner, Las Lublinek).

Z gadów na terenie miasta występują: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, na terenie Lasu Łągiewnickiego padalec zwyczajny i zaskroniec, które są narażone na wyginięcie. Do połowy XX wieku zaniknęły następujące gatunki: żółw błotny (wcześniej obserwowany w rejonie Chocianowic) oraz żmija zygzakowata (występowała w Lesie Łągiewnickim).

Ptaki występują na terenie miasta najliczniej w Lesie Łągiewnickim (82 gatunki) oraz na zachodzie i południu miasta w rejonie rzek: Sokołówki, Zimnej Wody, Jasieńca, doliny rzeki Ner, w Parku im. Marszałka J. Piłsudskiego, na terenie osiedli: Brus, Smulsko, Nowy Józefów, Chocianowice oraz Ruda Pabianicka. We wschodniej części miasta największa liczba gatunków lęgowych (od 35 do 39 na km²) występuje w okolicach osiedli: Nowosolna, Wiączyń Górny, Mileszki, Nery, Młynek, Wiskitno, Feliksin oraz południowych rejonów osiedli Olechów i Andrzejów. Na obszarach zalesionych zachowało się dość dużo gatunków charakterystycznych dla pozamiejskich terenów leśnych (m.in.: myszołów, jastrząb, krogulec). Do gatunków ptaków najbardziej zagrożonych procesami urbanizacyjnymi należą wróbel domowy (gatunek zagrożony z powodu niekontrolowanego rozwoju populacji sroki miejskiej) oraz bocian biały, a także gatunki powiązane z roślinnością szuwarową zbiorników wodnych (np. bączek). Gatunki sztucznie wprowadzone przez człowieka to gołąb miejski i bażant.

Występowanie większości gatunków ssaków w mieście związane jest z lasami, parkami i zadrzewieniami śródpolnymi, głównie obszarów peryferyjnych. Niektóre gatunki, jak jeż wschodni, wiewiórka czy mysz polna, spotykane są w parkach śródmiejskich, na cmentarzach oraz ogrodach działkowych. Centralne obszary miasta zasiedlają m.in.: szczur wędrowny, mysz domowa, kret, nornica oraz kilka gatunków nietoperzy. Na pograniczu zwartej i luźnej zabudowy występują ssaki drapieżne: kuna domowa (Nowosolna, rejon Cmentarza Doły i ul. Telefonicznej, Park im. Marszałka J. Piłsudskiego, Ruda Pabianicka, Las Lublinek), tchórz (Las Łągiewnicki, Bronisin), łasica, lis (kilkakrotnie na Zarzewie, rejon ulic: Lodowej, Przybyszewskiego, Papierniczej, Jędrzejowskiej). Na terenach zalesionych i polach obserwowane są niewielkie stada saren. W ostatnich latach na terenie Lasu Łągiewnickiego zdecydowanie wzrosła populacja dzika (ponad 30 osobników), obserwowany jest także borsuk. Ponadto w Lesie Łągiewnickim i na innych peryferyjnych obszarach miasta występują: królik, zając i kuna leśna⁶⁵.

Oprócz rozpoznania miejsc bytowania zwierząt i podjęcia działań w zakresie ich ochrony przed zmianą warunków siedliskowych, szczególnie w odniesieniu do gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem, istotne jest zapewnienie korytarzy ich migracji. Duże zwierzęta przemieszczając się między kompleksami leśnymi napotykają przeszkody w postaci ciągów komunikacyjnych oraz trwałych ogrodzeń zabudowy. Brak opracowań na temat korytarzy migracji zwierząt na terenie Łodzi stanowi utrudnienie przy podejmowaniu działań zmierzających do ich zachowania w strukturze przestrzennej miasta.

⁶⁵ Urząd Miasta Łodzi, Atlas Miasta...

4.1.10. Ochrona prawna zasobów przyrodniczych

Na obszarze miasta ustanowione są następujące prawne formy ochrony przyrody określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- rezerваты przyrody,
- park krajobrazowy,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- pomniki przyrody.

Ustanowiony system obszarów chronionych obejmuje obecnie nieco ponad 9% powierzchni całego miasta. Obszary i obiekty stanowiące prawne formy ochrony przyrody zostały przedstawione na załączonej do Prognozy MAPIE nr 1. Środowisko przyrodnicze.

Rezerваты Przyrody

W granicach obszaru miasta ustanowione są 2 rezerваты przyrody: „Polesie Konstantynowskie” i „Las Łagiewnicki”.

Rezerwat „Polesie Konstantynowskie” zajmuje obszar o powierzchni 9,80 ha oraz stanowi typ rezerwatu o charakterze leśnym. Przedmiotem ochrony ustanowionej na mocy uchwały Magistratu Miasta Łodzi z dnia 23 maja 1930 r. (ponownie został uznany jako obiekt chroniony w 1954 r.) jest las naturalny z jodłą na granicy zasięgu. Nadzór nad funkcjonowaniem rezerwatu sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi (Regionalny Konserwator Przyrody).

Celem utworzenia rezerwatu było ocalenie resztek naturalnego lasu będącego pozostałością ponad 100-letniej Puszczy Łódzkiej i kniei z początku XX wieku⁶⁶ oraz pozostawienie go dla celów naukowych, dydaktycznych i estetycznych. „Polesie Konstantynowskie” jest najstarszym w Polsce i jednym z najstarszych w Europie rezerwatów leśnych znajdujących się w obrębie miast. Utworzono go w tym czasie, kiedy miejski las przekształcono w park o charakterze wypoczynkowo-rozrywkowym.

Rezerwat „Las Łagiewnicki” to leśny typ rezerwatu, obejmujący obszar o powierzchni 69,85 ha. Głównym przedmiotem ochrony jest fragment lasu z dobrze zachowanymi fitocenoząmi grądu i dąbrowy świetlistej, w tym z udziałem jodły na północnej granicy zasięgu, dąbrowy świetlistej i innych zespołów oraz stanowiska roślin chronionych i rzadkich w regionie. Został on ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 12 listopada 1996 roku. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi (Regionalny Konserwator Przyrody).

Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich

Północno-wschodnia część miasta obejmująca obszar Lasu Łagiewnickiego i jego otuliny stanowi zachodni fragment Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich (zwanego dalej Parkiem). Dla ochrony przed niekorzystnymi wpływami otoczenia wyznaczono otulinę Parku, która pełni m.in. funkcję zaplecza turystycznego Parku.

W granicach miasta znajduje się 1676 ha Parku, co stanowi 15,6% całkowitej jego powierzchni oraz 1056 ha otuliny, co stanowi 35% jej powierzchni całkowitej. Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich ustanowiony został Rozporządzeniem z dnia 31 grudnia 1996 r. Wojewody Łódzkiego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 1996 r. Nr 27 poz. 163) i Wojewody Skierniewickiego (Dz. Urz. Woj. Skierniewickiego z 1996 r. Nr 33 poz. 238) w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich. Park posiada plan ochrony, zatwierdzony Rozporządzeniem

⁶⁶ Kurowski J., Andrzejewski H., Filipiak E., Mamiński M., Rezerваты regionu łódzkiego, Zarząd Okręgowy Ligi Ochrony Przyrody: „Ekowynik”, Łódź 1996 rok.

nr 5/2003 Wojewody Łódzkiego z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2003 r. Nr 231, poz. 2162)⁶⁷. Nadzór nad funkcjonowaniem Parku sprawuje Zarząd Województwa Łódzkiego.

Park powstał dla ochrony naturalnej struktury fizjograficznej krawędzi Wzniesień Łódzkich (różnorodne formy dolinne i stokowe, zjawiska i formy erozyjne) oraz naturalnych fragmentów szaty roślinnej, ostoi faunistycznych oraz obiektów krajobrazu kulturowego tj. parki podworskie i przypałacowe. Celami generalnymi ochrony Parku są m.in. zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, pełni różnorodności biologicznej oraz trwałości i równowagi procesów przyrodniczych, a także harmonizowanie z uwarunkowaniami przyrodniczymi dotychczasowych form użytkowania terenu i działalności społeczno-gospodarczej.

W rozporządzeniu o ustanowieniu Parku przyjęto (§4 ust. 1) następujące zasady jego zagospodarowania (wraz z otuliną):

1. preferowanie funkcji społecznych, kulturowych, krajobrazowych, dydaktycznych i naukowych;
2. ochronę czystości wód rzek, strumieni i źródeł;
3. zachowanie naturalnych fragmentów szaty roślinnej, przede wszystkim leśnej i mokradłowej wraz z istniejącymi i projektowanymi formami ochrony przyrody, zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi i stanowiskami rzadkich oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt;
4. ochrona krajobrazu, różnorodnych form geomorfologicznych, a zwłaszcza ich wartości estetycznych i walorów krajobrazowych;
5. podnoszenie walorów krajobrazu metodami przyrodniczymi poprzez dolesienia, retencję wód i inne;
6. ochrona terenu Parku przed nadmiernym zurbanizowaniem;
7. otoczenie opieką zabytków kultury materialnej, parków podworskich, pomników przyrody i innych.

Użytki ekologiczne

W granicach administracyjnych Łodzi za użytki ekologiczne uznano 15 obszarów, zlokalizowanych w strefie obrzeżnej miasta (Tabela 4).

Tabela 4 Ustanowione użytki ekologiczne na terenie miasta Łodzi (według aktów prawnych o ustanowieniu)

Nazwa użytku ekologicznego (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Rodzaj użytku ekologicznego (wartość przyrodnicza)	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis
„Międzyrzecze Bzury i Łągiewniczanki”	bagno (siedliska mokradłowe)	27.05.2009	32,3900 (pierwotnie - 32,4200)	siedliska mokradłowe - wilgotne łąki, szuwały, ziołorośla, zarośla wierzbowe oraz łąki przystumykowe - ekosystemy mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej
„Stawy w Nowosolnej”	naturalny zbiornik wodny (naturalne i półnaturalne zbiorniki wodne)	27.05.2009	15,6300 (pierwotnie - 15,9500)	kompleks naturalnych i półnaturalnych zbiorników wodnych wraz z towarzyszącą im bogatą szatą roślinną - cenna ostoja florystyczna i faunistyczna, posiadająca wybitne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej
„Mokradła Brzozy”	inne (łęg olszowo-jesionowy)	27.05.2009	2,4100 (pierwotnie - 2,5100)	łęg olszowo-jesionowy i sąsiadujące z nim szuwały i zarośla -

⁶⁷ ze zmianami wprowadzonymi Obwieszczeniem Wojewody Łódzkiego z dn. 25.09.2003 r. o sprostowaniu błędów w planie ochrony PKWŁ (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2003 r. Nr 271, poz. 2369).

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

				ekosystemy mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej
„Stawy w Mileszkach”	naturalny zbiornik wodny (śródpolne zbiorniki wodne)	27.05.2009	2,2600 (pierwotnie - 6,7700)	kompleks śródpolnych zbiorników wodnych wraz z towarzyszącą im roślinnością wodną i mokradłową- cenna ostoja florystyczna i faunistyczna, mająca znaczenie dla zachowania lokalnej różnorodności biologicznej
„Mokradła Pomorskiej” przy	bagno (mokradła)	27.05.2009	0,3200 (pierwotnie - 0,6100)	niewielki kompleks mokradeł powstałych na miejscu dawnych glinianek, stanowiących miejsce rozrodu płazów, o wyróżniających wartościach przyrodniczych i dużym znaczeniu dla zachowania lokalnej różnorodności biologicznej
„Jeziorko Wiskitno”	Inne (forma geomorfologiczna)	27.05.2009	6,8800	unikatowa forma geomorfologiczna - fragment obniżenia wytopiskowego z jeziorkiem, o dużych wartościach przyrodniczych i znaczeniu dla zachowania lokalnej różnorodności biologicznej
„Międzyrzecze Sokołowski i Brzozy”	inne (mezofilne i higrofilne lasy)	27.05.2009	2,0400	płaty mezofilnych i higrofilnych lasów (grądu, olsu i łęgu), mające znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej doliny Sokołowski
„Łąka w Wiączyńcu”	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków (półnaturalne zbiorowiska łąkowe)	27.05.2009	1,400	fragment bogatych florystycznie łąk oraz niewielki śródpolny zbiornik wodny, o znaczącej wartości dla zachowania różnorodności biologicznej
„Łąki na Modrzewiu”	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków (siedliska przyrodnicze o cechach naturalnych)	08.10.2008	2,9300	cenne siedliska przyrodnicze o cechach naturalnych, w tym zbiorowiska łąk wilgotnych z fragmentami łąk trzęślicowych i zarośli wierzbowych oraz rozlewisk źródłiskowych rzeki Łągiewniczanki, stanowiących ostoję roślin i zwierząt objętych ochroną
„Majerowskie Błota”	naturalny zbiornik wodny (dawny zbiornik wodny)	07.07.2010	6,1420	pozostałości dawnego zbiornika wodnego oraz szuwarów, łąk i zarośli, jako cenna ostoja florystyczna i faunistyczna, posiadająca wybitne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej zachodniej części Łodzi
„Dolina Wrzącej” dolnej	inne (dolina rzeki Wrzącej)	07.07.2010	10,1260	mozaika ekosystemów łęgów, ziołorośli, szuwarów i łąk oraz nieregulowanego koryta ciek, mającego znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej doliny rzeki Wrzącej
„Olsy na Żabieńcu”	inne (higrofilne lasy - ols i łęg)	07.07.2010	4,6720	dobrze zachowany płat higrofilnych lasów (olsu i łęgu), mający znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej doliny Sokołowski
„Majerowskie Pole”	inne (murawy napiaskowe i wrzosowiska)	07.07.2010	6,7870	dobrze wykształcone ekosystemy muraw napiaskowych oraz wrzosowisk, mające duże znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej Łodzi, w tym bogatej fauny bezkręgowców
„Olsy nad Nerem”	bagno (płat bagienno lasu - olsu)	07.07.2010	14,6060	dobrze zachowany płat bagienno lasu (olsu) ze śródleśnymi oczkami wodnymi,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

				mający znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej doliny Neru
„Źródłiska Mikołajewie”	na naturalny zbiornik wodny (siedliska podmokłe i wodne)	03.11.2010	0,5000	siedliska i ostoje gatunków chronionych zwierząt, roślin oraz cenne siedliska podmokłe i wodne, w szczególności czynne źródła i zbiornik wodny wraz z towarzyszącą im roślinnością

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, stan na dzień 10 czerwca 2021 r.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie miasta ustanowiono 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Tabela 5). Największy – „Ruda Willowa” – ma powierzchnię nieco ponad 225 ha i zlokalizowany jest w południowej części Łodzi. Większość z utworzonych na terenie miasta zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ZP-K) obejmuje fragmenty dolin rzecznych. ZP-K są podatne na oddziaływanie czynników zewnętrznych. Głównym przedmiotem ich ochrony są elementy zarówno przyrodnicze, jak i pozaprzyrodnicze (krajobraz kulturowy); w ich obrębie dopuszcza się, zatem, możliwość funkcjonowania terenów zabudowanych. W podejmowaniu decyzji dotyczących ich przestrzeni istotne jest uwzględnianie potrzeb zachowania krajobrazu tych terenów w niezmienionym stanie. Zagrożeniem dla części z ustanowionych form tego typu jest silna presja urbanizacyjna (np. ZP-K „Ruda Willowa”, ZP-K „Źródła Neru”).

Tabela 5 Ustanowione zespoły przyrodniczo-krajobrazowe na terenie miasta Łodzi

Nazwa (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Sucha dolina w Moskulach”	07.07.2010	161,8880	Zespół obejmuje mozaiki naturalnych i półnaturalnych ekosystemów leśnych, łąkowych, murawowych, wodno-błotnych oraz agrobiocenozy. Chroni cenny krajobraz naturalny i kulturowy doliny denudacyjnej. Obszar stanowi korytarz ekologiczny, umożliwiający migrację zwierząt, roślin oraz grzybów między kompleksami leśnymi wchodzącymi w skład systemu ekologicznego północno-wschodniej części miasta. ZP-K leży częściowo w granicach Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich oraz jego otuliny. Dolina jest elementem systemu hydrologicznego rzeki Młynówki, przepływy wody mają jednak charakter epizodyczny (zwykle po wiosennych ulewach). Na terenie ZP-K występują płaty łąk świeżych, płaty muraw napiaskowych, zarośli, zadrzewień oraz lasy (grąd subkontynentalny). Teren ma znaczenie dla zachowania awifauny i fauny bezkręgowców.
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Sokołówni”	07.07.2010	219,7820	Zespół chroni cenny krajobraz naturalny i kulturowy doliny rzeki Sokołówni, która uniknęła zmian związanych z rozwojem przemysłowym miasta. Wzdłuż dna doliny zachowały się bicezozy półnaturalne i naturalne, natomiast na jej zboczach i krawędzi znajdują się uprawy rolne. Wzdłuż rzeki występują: szuwały, łąki, ziołorośla, zadrzewienia olszowe i niewielkie lasy; zbiorowiska welonowe z udziałem chmielu i kielisznika zaroślowego, grąd subkontynentalny oraz łęg jesionowo-olszowy. Występują gatunki rzadkie i chronione: konwalia majowa, kruszyna pospolita, zakwitający bluszcz pospolity, kocanka piaszkowa, kalina koralowa i zanikający w Łodzi siedmiopalecznik błotny oraz zimorodek, wilga, czapla siwa. ZP-K posiada też ważne siedliska przyrodnicze – Natura 2000.
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy	07.07.2010	217,0210	Zespół obejmuje ochroną cenny krajobraz naturalny i kulturowy fragmentu doliny górnego Neru oraz dolnego odcinka jego dopływu – Dobrzyńki. Koryta rzek są tu nieuregulowane, silnie

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

„Międzyrzecze Neru i Dobrzyńki”			meandrujące, z naturalnie wykształconą linią brzegową porośniętą zróżnicowaną roślinnością. Płaskie doliny rzek użytkowane są jako łąki i pastwiska oraz niewielkie pola; w podmokłych fragmentach zlokalizowane są ekstensywnie użytkowane łąki wilgotne, w miejscach suchszych – łąki świeże (siedliska te są chronione w Unii Europejskiej jako ekstensywnie użytkowane łąki świeże z rajgrasem wyniosłym). Ponadto występuje tu roślinność krzewiasta (wierzby, czerechy, brzozy, osiki), ziołorośla, zbiorowiska welonowe tworzone przez chmiel, kielisznik zaroślowy, przytulię czepną i kianianki, a na piaszczystych skarpach doliny rozwinęły się murawy, na których rośnie m.in. kocanka piaskowa.
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Źródła Neru”	07.07.2010	134,0690	Zespół obejmuje ochroną cenny krajobraz naturalny i kulturowy fragmentu doliny źródłowego odcinka Neru. Koryto rzeki zachowało charakter zbliżony do naturalnego. Wzdłuż doliny, w pobliżu dna występują szuwały, łąki, ziołorośla i lasy olszowe. W północnej części obszaru, w odlesionym fragmencie doliny wykształciły się zbiorowiska szuwarowe i łąkowe, natomiast w środkowej części obszaru na dnie doliny zachowały się higrofilne lasy olszowe - ols porzeczkowy oraz łęg jesionowo-olszowy z enklawami szuwarów i ziołorośli. Na zboczach występują płaty grądu, zaś na wysoczyźnie rozciągają się tereny upraw rolnych, odłogi z roślinnością murawową i niewielkie zadrzewienia brzożowo-osikowo-sosnowe. Jest to teren występowania gatunków rzadkich i chronionych: konwalii majowej, wawrzynka wilczetyko, kruszyny pospolitej, kocanek piaskowych i kaliny koralowej oraz zanikającego w Łodzi trzcinnika lancetowatego. Stwierdzono siedliska przyrodnicze Natura 2000.
Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ruda Willowa”	27.05.2009	225,2300	ZP-K obejmuje cenny krajobraz naturalny i kulturowy fragmentu doliny górnego odcinka Neru oraz przylegający do niego kompleks leśny Ruda Popioły, będący pozostałością rozległych lasów, które w XIX wieku rozciągały się od Chojen przez Rudę, Rokicie i dalej na północ do Zgierza. Jest to jednolity, pod względem siedliskowym obszar leśny, którego powierzchnię niemal w całości zajmuje grąd subkontynentalny. W jego obrębie wyróżniono trzy podzespoły: grąd wysoki, grąd typowy oraz najlepiej zachowany, cechujący się największym bogactwem gatunkowym i najbardziej naturalną strukturą zbiorowiska grąd niski. Jego fragment stwierdzono u zbiegu ulic Letniskowej i Popioły, na terenie dawnej posiadłości Kindermanów. Tam też odnotowano stanowisko jednego z najstarszych i najbardziej okazałych na terenie miasta okazu kwitnącego i owocującego bluszczu pospolitego. Walory krajobrazowe ZP-K podkreśla interesująca, zróżnicowana rzeźba terenu oraz kilka zabytkowych willi z przełomu XIX i XX wieku, wpisanych do ewidencji zabytków. Dodatkowym walorem krajobrazowym jest Park 1-go Maja ze Stawami Stefańskiego, utworzonymi na rzece Ner.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, stan na dzień 10 czerwca 2021 r.

Pomniki przyrody

Na terenie Łodzi za pomniki przyrody uznano, według danych z Bazy Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonej przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska 293 obiekty (stan na dzień 10 czerwca 2021 r.), w tym:

1. 283 pojedyncze drzewa – największe ich nagromadzenie obejmuje tereny strefy śródmiejskiej, są to głównie dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, klony i buki;
2. 2 stanowiska bluszczu kwitnącego – jeden okaz przy ul. Kilińskiego 101 oraz stanowisko w Parku im. Rejtana, gdzie na drzewach rośnie 25 okazów bluszczu;

3. 3 aleje drzew – aleja klonów srebrzystych w Parku im. Piłsudskiego, aleja lipowa w Ogrodzie Botanicznym, aleja klonów srebrzystych na odcinku drogi krajowej nr 71;
4. 1 grupa drzew – klonów srebrzystych – w Parku im. Piłsudskiego;
5. 3 głązy narzutowe – 1 granit w Parku im. Sienkiewicza, 2 granity w Parku im. Staszica;
6. grupa drzew – cały park, drzewostan z 43 dębami pomnikowymi i głązami narzutowymi – zbiorowy pomnik przyrody: park „Źródłiska I” i „Źródłiska II”, najstarszy zabytkowy park łódzki, założony w 1840 roku.

Najsilniej reprezentowana jest grupa rodzimych gatunków drzew – 210 okazów (pojedynczych drzew). Wśród nich największy udział mają: dąb szypułkowy (91), buk pospolity (24), lipa drobnolistna (23) i klon pospolity (18). Z gatunków introdukowanych najliczniej występuje kasztanowiec biały (25) i klon srebrzysty (16 szt, a także dwie aleje i jedna grupa).

Największa koncentracja obiektów pomnikowych występuje na terenie parków: im. M. Klepacza (21 obiektów), im. H. Sienkiewicza (21), im. A. Mickiewicza (21) oraz im. St. Poniatowskiego (16), im. J. Piłsudskiego (14), im. J. Kilińskiego (14). Pozostałe rozproszone są na terenie całego miasta, przy czym obszar ich koncentracji przypada na strefę zurbanizowaną miasta.

Nadzór nad zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi, użytkami ekologicznymi i pomnikami przyrody, znajdującymi się na terenie miasta, sprawuje Prezydent Miasta Łodzi.

4.1.11. Warunki klimatyczne

Ustępnienie i zachmurzenie

Warunki klimatyczne Łodzi, podobnie jak całej Polski środkowej, kształtowane są przez masy powietrza polarno-morskiego oraz kontynentalnego. Te cechy sprawiają, że klimat cechuje przejściowość, która wyraża się częstą zmianą stanów pogody i występowania sześciu pór roku.

Silniejsza konwekcja nad miastem wywołana wyższą temperaturą, zanieczyszczeniem powietrza, a tym samym większą ilością źródeł kondensacji pary wodnej, wpływa na wzrost liczby dni pochmurnych w stosunku do obszarów sąsiednich. Zanieczyszczenie powietrza jest czynnikiem zmniejszającym ilość energii słonecznej docierającej do powierzchni miasta.

W 2012 roku, roczne ustępnienie wyniosło około 1920 godzin. Największe wartości ustępnienia przypadają na miesiące maj, lipiec i sierpień.

We wszystkich miesiącach sumy docierającego do powierzchni czynnej promieniowania słonecznego są mało zróżnicowane. W ciągu roku największe dawki promieniowania słonecznego docierają do powierzchni ziemi w czerwcu (ponad $19 \text{ MJ m}^{-2}\text{d}^{-1}$), a najmniejsze w grudniu (niecałe $2 \text{ MJ m}^{-2}\text{d}^{-1}$). Bilans promieniowania w pełnym zakresie widma (uwzględniający zarówno promieniowanie krótkofalowe i długofalowe) jest ujemny przez cztery miesiące (od listopada do lutego). Największe przychody ciepła notowane są w czerwcu i lipcu – około $10 \text{ MJ m}^{-2}\text{d}^{-1}$.

Termika

Pod względem naturalnych warunków klimatycznych obszar Łodzi wykazuje cechy charakterystyczne dla Niżu Polskiego (obszar oddziaływania wpływów oceanicznych z zachodu oraz kontynentalnych od wschodu). Położenie Łodzi w obrębie i u podnóża Wzniesień Łódzkich wywiera istotny modyfikujący wpływ na poszczególne składniki jej klimatu.

Średnia temperatura dla Łodzi w okresie od 1951 do 2011 roku wyniosła $+8,3^{\circ}\text{C}$. Miesiącem najchłodniejszym jest z reguły styczeń (średnia temperatura $-1,8^{\circ}\text{C}$), natomiast najcieplejszym – lipiec (średnia temperatura $+18,5^{\circ}\text{C}$) lub sierpień (średnia temperatura $+18,1^{\circ}\text{C}$).

Brak większego zróżnicowania termicznego obszaru Łodzi powoduje, że okres wegetacyjny jest tu nieomal jednolity i wynosi 215 dni przy wartości progowej temperatury 5°C . Okres

niesprzyjający wegetacji występuje średnio od 17 września do 25 marca – jest więc krótszy niż w innych niżowych regionach kraju o około 30 dni.

Ogólna monotonia warunków termicznych jest w obszarze miasta zakłócona zanieczyszczeniami wprowadzanymi do atmosfery, sztucznym ciepłem pochodzenia antropogenicznego i inercyjnym oddziaływaniem zabudowy miejskiej na wymianę ciepła. Całość tych czynników powoduje wzrost temperatury powietrza, szczególnie w strefie śródmieścia Łodzi. Zróżnicowanie klimatu lokalnego jest uwarunkowane głównie zwiększonym pochłanianiem promieniowania słonecznego przez powierzchnie sztuczne (dachy, asfalt, beton). Dużą rolę odgrywa zmniejszanie strat ciepła poprzez magazynowanie go przez mury budowli w ciągu dnia i powolne wypromieniowywanie nocą.

Miejska wyspa ciepła występuje średnio w ciągu około 75% nocy w roku. Wywołuje to szereg skutków wtórnych, m.in. zmniejszenie wilgotności względnej powietrza, szybciej topniejąca pokrywa śnieżna, możliwość występowania lokalnej cyrkulacji powietrza o charakterze bryzy miejskiej. Ponadto ciepło miejskie jest przyczyną istnienia szczególnych warunków bioklimatycznych⁶⁸.

Opady atmosferyczne

Łódź dzięki swemu położeniu na skłonie powierzchni wyżynnej, eksponowanej na dominujące wiatry sektora zachodniego, otrzymuje największą w Polsce środkowej ilość opadów – rzędu 600 mm i więcej, zwłaszcza w strefie Wzniesień Łódzkich. Sąsiednie tereny wysoczyznowe otrzymują od 525 do 575 mm, zaś północne i zachodnie, nizinne części obszaru zaledwie około 550 mm rocznie.

W latach 2001-2012 średnia roczna suma opadów atmosferycznych wyniosła w Łodzi 553 mm, przy czym w roku 2011 była najniższa i ukształtowała się na poziomie 484 mm.

W przebiegu rocznym największe wartości opadów przypadają (tak jak w całej Polsce) na miesiące półrocza ciepłego (maj-październik), w których występuje największa liczba dni z opadem większym niż 10 mm (wyjątek stanowi rok 2011, w którym w półroczu ciepłym jak i chłodnym spadła porównywalna ilość opadu). Najmniejsze wartości opadów w okresie wieloletnim występują w lutym (średnio 33,8 mm), natomiast największe w lipcu, w którym średnio spada 81,3 mm opadu. Miesiące zimowe odznaczają się najmniejszą zmiennością opadów z roku na rok, podczas gdy w miesiącach letnich zmienność ta osiąga wartości rzędu 300-400%.

W przeszłości teren Łodzi mógł otrzymywać więcej opadów niż współcześnie ze względu na swe duże zalesienie. Las stwarza korzystne warunki dla kondensacji pary wodnej, a także wywiera wpływ na wzrost opadów poziomych – sadzi, szronu, mżawki i mgły – co w sumie powiększa ilość opadów i osadów o około 6-7% w skali roku. Toteż przy zwartej pokrywie leśnej obszar ten mógł otrzymywać opady o około 35-50 mm wyższe niż obecnie. Ubytek ten (wywołany zmniejszeniem się powierzchni leśnej) jest w pewnym stopniu równoważony wzrostem ilości jąder kondensacji pary wodnej wywoływanym zanieczyszczeniem atmosfery. Stąd w Łodzi występuje o około 20% więcej dni mglistych niż w okolicy. I odwrotnie – gdy poza miastem występuje mgła, to w mieście występują mżawka lub deszcz. Łącznie zwiększa to sumę opadów o kilka procent. Wzrost opadów nie występuje wprawdzie bezpośrednio nad najbardziej zanieczyszczonym centrum miasta, lecz po jego stronie zawietrznej. Zgodnie z przeważającym kierunkiem przesuwających się mas wilgotnego powietrza z zachodu – rejon podwyższonych opadów obejmują wschodnie i północno-wschodnie rejon miasta.

Cyrkulacja powietrza

Na terenie Łodzi dominują wiatry z sektora zachodniego oraz w nieco mniejszym stopniu z sektora wschodniego. Taki układ wiatrów jest korzystny dla Łodzi zbudowanej generalnie na osi

⁶⁸ Kłysik K., Plansza X: Klimat [w:] Atlas miasta Łodzi, Łódź 2002 rok.

północ-południe, a więc prostopadłej do najczęstszych kierunków przemieszczenia się mas powietrza. Na wiatry wiejące z kierunków północnego i północno-wschodniego modyfikujący wpływ ma rzeźba terenu miasta (Wzniesienia Łódzkie osłabiają prędkości wiatrów wiejących z tych kierunków).

W cyklu rocznym wiosną zaznacza się wzrost częstości wiatrów z sektora północnego, natomiast jesienią udział wiatrów z tego sektora zaczyna maleć. Obserwowane w ciągu całego roku wiatry wschodnie najczęściej zdarzają się wiosną i jesienią. Wiatry z tego sektora są na ogół słabe, przez co często przyczyniają się przy stabilnej stratyfikacji powietrza do ograniczenia możliwości wymiany powietrza i w konsekwencji tworzenia się zagrożenia występowaniem wysokich stężeń zanieczyszczeń (smog).

Maksymalne prędkości wiatru, przypadające na zimową i wiosenną porę roku, są charakterystyczne dla kierunków o największych częstotliwościach. Znacznymi prędkościami odznaczają się też wiatry północne występujące głównie wiosną i zimą.

W strefie zurbanizowanej miasta kierunki oraz prędkość wiatru są modyfikowane istniejącą zabudową oraz układem ulic i placów. Niekorzystnym zjawiskiem jest zabudowywanie dolin rzecznych stanowiących naturalne korytarze wymiany powietrza. Zabudowa, szczególnie wysoka wprowadzana w doliny rzeczne (często o równoleżnikowym przebiegu) znacznie ograniczenia możliwości swobodnego grawitacyjnego spływu powietrza. Liczba dni w roku nie stwarzających warunków do przewietrzania dolnych warstw powietrza sięga aż 90%.

4.1.12. Stan użytkowania i zagospodarowania terenów

W strukturze użytkowania gruntów udział terenów zainwestowanych (zabudowanych i zurbanizowanych) w powierzchni miasta stale rośnie i w roku 2019 wynosił 51,1 % (Tabela 6), podczas gdy w roku 2016 było to 48,9%, a w roku 2010 – 46,5%. Ponieważ w tej liczbie zawierają się również tereny miejskich nieużytków, które mogą podlegać przekształceniom i ponownemu zagospodarowaniu w różnych kierunkach, zatem faktyczny udział jest trochę niższy. Spośród terenów niezurbanizowanych, obecnie stanowiących niecałe 49% powierzchni miasta, największy udział mają grunty orne, z których część podlega jednak stopniowej urbanizacji.

Tabela 6 Struktura wykorzystania powierzchni geodezyjnej (stan a na dzień 1 stycznia 2019 r.)

Wyszczególnienie	Udział w %
Grunty rolne	39,6
Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione	8,4
Grunty zabudowane i zurbanizowane	51,1
Grunty pod wodami	0,5
Grunty pozostałe	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Łodzi (2019)

Wśród terenów zabudowy mieszkaniowej nieco ponad 1/3 powierzchni stanowią tereny zabudowy wielorodzinnej – dominującym typem zabudowy jest zabudowa blokowa (72%). Zabudowa kamieniczna stanowi 28% i koncentruje się głównie w Strefie Wielkomiejskiej i jej bezpośrednim otoczeniu. Wśród zabudowy jednorodzinnej (udział 65% w strukturze terenów mieszkaniowych) dominuje zabudowa wolnostojąca.

Wśród terenów zabudowy usługowej 32% stanowią tereny usług wyższego rzędu, o charakterze ponadlokalnym tj. 9,5% tereny lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², 6,2% tereny konferencyjno-widowiskowe, 6% tereny szpitali, 5% tereny zespołów szkolnictwa wyższego i nauki, 4,8% tereny usług administracyjnych i biurowych. Pozostałe 68% stanowią tereny usług lokalnych o zróżnicowanym typie i charakterze.

Wśród terenów o charakterze przemysłowym dominują tereny przemysłowo-usługowe (66%), zlokalizowane głównie w łódzkich dzielnicach przemysłowych m.in. Teofilów Przemysłowy, Dąbrowa Przemysłowa, Nowe Sady. W ich sąsiedztwie znajdują się tereny o wiodącej funkcji przemysłowej (11%). Tereny centrów logistycznych obejmują 17% powierzchni – największe z nich koncentrują się na Olechowie i w granicach ŁSSE. Tereny eksploatacji surowców stanowią niewielki odsetek terenów przemysłowych (6%) i zlokalizowane są w okolicach Nowosolnej.

Wśród terenów niezabudowanych nadal największy odsetek stanowią grunty orne, sady, łąki, pastwiska (57%) – tereny te zlokalizowane są głównie na obrzeżach miasta. Tereny gruntów leśnych i zadrzewień stanowią łącznie 28% powierzchni terenów niezabudowanych. Tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, zieleńce), podobnie jak ogrody działkowe zajmują 5%, cmentarze – 1,5%.

4.1.13. Wartości kulturowe

Na dziedzictwo kulturowe Łodzi składa się struktura przestrzenna wraz z zabudową. Największą wartość posiada dziewiętnastowieczny układ urbanistyczny, który powstał w ramach celowo rozplanowanych i wytyczonych osad: Nowego Miasta, Osady Łódka, Nowej Łódki, Ślązaków, a później Nowej Dzielnicy. Znaczący wpływ na jego kształtowanie miały doliny rzeczne: Jasienia i Łódki, będące jednym z głównych czynników rozwoju miasta przemysłowego.

Dziedzictwo kulturowe Łodzi chronione jest poprzez wszystkie prawne formy ochrony, wymienione w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

W wojewódzkim rejestrze zabytków wpisanych jest 275 zabytków z obszaru Łodzi. Wpisy te można podzielić na cztery kategorie, które obejmują 18 tzw. obszarów (tj. zabytkowych fragmentów miasta), 4 zespoły urbanistyczne, 51 zespołów architektonicznych oraz 202 obiekty indywidualne. Większość zabytków, w tym w szczególności tzw. wpisów obszarowych, jest zlokalizowanych w obrębie Strefy Wielkomiejskiej. Dodatkowo, Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 lutego 2015 roku uznano za pomnik historii „Łódź – wielokulturowy krajobraz miasta przemysłowego”. Składa się on z 5 obszarów:

- układy urbanistyczne Placu Wolności, ul. Moniuszki i ul. Piotrkowskiej wraz z zespołem fabryczno-rezydencjonalnym Ludwika Geyera,
- część zespołu fabryczno-rezydencjonalno-mieszkalnego Karola Wilhelma Scheiblera,
- część zespołu fabryczno-rezydencjonalnego Izraela Kalmanowicza Poznańskiego,
- Stary Cmentarz (chrześcijański) z częścią katolicką, ewangelicką i prawosławną,
- Nowy Cmentarz Żydowski.

W grudniu 2015 roku, w celu zachowania krajobrazu kulturowego i historycznego charakteru przestrzeni publicznych, zabytków nieruchomości oraz zabytkowych układów urbanistycznych, utworzony został *Park Kulturowy ulicy Piotrkowskiej*⁶⁹. Park Kulturowy obejmuje układy urbanistyczne: ul. Piotrkowskiej (część północna), Placu Wolności i ul. Moniuszki, wpisane do rejestru zabytków oraz będące obszarem uznanym za część Pomnika Historii „Łódź – wielokulturowy krajobraz miasta przemysłowego”, a także ich otoczenie.

⁶⁹ Uchwała Nr XXI/483/15 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie utworzenia Parku Kulturowego ulicy Piotrkowskiej.

Jednym ze sposobów ustalenia ochrony nad zabytkami w dokumentach planistycznych jest wyznaczenie, w zależności od potrzeb, stref ochrony konserwatorskiej. Strefy ochrony konserwatorskiej oraz strefy konserwatorskie ochrony archeologicznej ustalone są w około 25% uchwalonych planów i obejmują niecałe 2% powierzchni miasta.

Ponadto do innych form ochrony zabytków zaliczyć należy wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków. Zabytki w niej ujęte są zróżnicowane zarówno pod względem rodzaju wpisu (pojedyncze obiekty, ich części, zespoły oraz obszary), jak i pełnionej funkcji. Lista Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) obecnie zawiera łącznie 2744 wpisy⁷⁰, z czego 2319 dotyczą zabytków, tym zabytków ujętych w rejestrze zabytków, a 425 – stanowisk archeologicznych.

Na obszarze Łodzi zachowały się liczne ślady występowania dawnej egzystencji człowieka z różnych okresów historycznych i przedhistorycznych, nazywanych pradziejowymi. Większość rozpoznanych zabytków archeologicznych z terenu Łodzi grupuje się w dolinach rzecznych, poza obszarem zainwestowania miejskiego, co jest związane z atrakcyjnością osadniczą tych terenów w czasach historycznych i pradziejowych. W Strefie Wielkomiejskiej, która jest kojarzona z Łodzią przemysłową, występują znaleziska już z XV-XVIII wieku, np. Wójtowski Młyn, dawna fabryka Wendischa na terenie Fabryki Scheiblera – na skrzyżowaniu ulic Tymienieckiego i Przędzalnianej, działka miejska garncarza z XVIII wieku – na skrzyżowaniu ulic Zgierskiej i Lutomierskiej. Na terenach dawnego poligonu Brus i przy ul. Konstantynowskiej 98 znajdują się cmentarzyska i mogiły z okresu II wojny światowej.

Na terenie miasta znajdują się trzy stanowiska archeologiczne wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków: dwie osady wczesnośredniowieczne – w Chocianowicach i na południowym stoku doliny Neru, oraz dwór na kopcu w Parku im. A. Mickiewicza.

Na obszarze Łodzi znajduje się wiele miejsc związanych z upamiętnieniem historycznych wydarzeń oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego w kraju i za granicą. Można wyróżnić sześć podstawowych kategorii miejsc i pomników pamięci narodowej: miejsca walk i martyrologii, groby i mogiły wojenne, pomniki i obeliski, cmentarze (w tym cmentarze zapomniane), wyburzone synagogi, tablice pamiątkowe. Miejsca i obiekty pamięci narodowej są ewidencjonowane przez Wojewódzką Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Łodzi.

Na załączonej do Prognozy MAPIE nr 3. Krajobraz kulturowy – przedstawiono usytuowanie elementów dziedzictwa kulturowego oraz elementów kształtowania krajobrazu.

4.1.14. Powiązania ekologiczne

Łódź znajduje się poza europejskimi systemami terenów o wysokiej aktywności przyrodniczej wyznaczonymi w ramach sieci Natura 2000⁷¹ oraz ECONET-POLSKA⁷². Na terenie miasta ani w jego bezpośrednim sąsiedztwie obszary Natura 2000 nie zostały wyznaczone, a – z uwagi na znaczne oddalenie od najbliższych położonych – Łódź nie posiada też bezpośrednich powiązań z takimi obszarami.

W skali lokalnej i regionalnej do obszarów o najcenniejszych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewniających łączność obszaru miasta z terenami przyrodniczo cennymi

⁷⁰ Zarządzenie Nr 6843/VIII/21 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 26 marca 2021 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przyjęcia gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi. Należy zwrócić uwagę, że faktyczna liczba obiektów wpisanych do GEZ jest mniejsza, ze względu na powtarzanie się tożsamyh wpisów pod różnymi adresami.

⁷¹ Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 tworzona od 1992 roku na terenie wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, stanowi system ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego (gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych). Sieć tworzą dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) i specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). W Polsce system obowiązuje od 1 maja 2004 roku.

⁷² Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA opracowana w latach 1995-96 przez zespół dr A. Liro stanowi wieloprzestrzenny system obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Paneuropejską EECONET oprócz Polski współtworzyły: Czechy, Słowacja i Węgry. Sieć ta nie posiada umocowania prawnego.

w jego otoczeniu należą przede wszystkim Las Łagiewnicki i jego otulina chronione prawnie jako Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich oraz mniejsze przestrzennie, ale bardzo istotne tereny, jakimi są doliny rzeczne – głównie Neru, Sokołówki, Bzury, Miazgi i Łódki. Najistotniejszymi dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta powiązaniami ponadlokalnymi są:

1. od zachodu – poprzez doliny rzeczne: Neru, Łódki i Jasieńca (oraz dalej w kierunku centrum miasta Park im. Piłsudskiego) z terenami lasów w gminie Aleksandrów Łódzki i Konstantynów Łódzki – główna strefa napływu natlenionych mas powietrza do centrum miasta;
2. od północy – poprzez doliny Bzury i Sokołówki z terenami lasów grotnickich oraz mniejszych kompleksów leśnych na terenie gminy Stryków;
3. od wschodu – poprzez tereny Lasu Łagiewnickiego i jego otuliny oraz dolinę Miazgi z terenami Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, (m.in. z dolinami rzek Moszczenicy, Strugi Dobieszkowskiej i Mroźnicy) oraz z terenami Lasu Wiączyńskiego i Justynów – Gałków; istotnymi dla kształtowania prawidłowych warunków przewietrzania miasta są tereny tzw. „klina widzewskiego” – między ul. Pomorską a terenami kolejowymi, którymi do centrum miasta napływa natlenione powietrze z Lasu Wiączyńskiego, a także pasma dużych kompleksów leśnych ciągnącego się od Andrespola do Spały (Puszcza Pilicka);
4. od południa – poprzez dolinę Neru i Dobrzyńki oraz Las Rudzki z dużymi kompleksami leśnymi w Tuszyńcu i Hucie Dłutowskiej.

Funkcja powyższych terenów Łodzi jako łącznika systemu przyrodniczego miasta z terenami je otaczającymi wskazuje na konieczność wprowadzania w ich obrębie ograniczeń inwestycyjnych mających na celu ich ochronę przed przekształceniami. Zasada ograniczania zainwestowania na terenach łącznikowych przyrodniczo cennych powinna także dotyczyć gmin ościennych. Z analizy dokumentów planistycznych gmin wchodzących w skład łódzkiego obszaru metropolitalnego wynika jednak, niestety, tendencja do intensyfikacji zabudowy w strefie na granicy z Łodzią (gminy Aleksandrów Łódzki i Konstantynów Łódzki wprowadzają nowe tereny inwestycyjne – mieszkaniowe i przemysłowo-usługowe na całej długości granicy z Łodzią).

Istnieje konieczność zabezpieczenia zasadniczych powiązań przyrodniczych Łodzi z regionem w zakresie wszystkich podsystemów (biologiczny, hydrologiczny, klimatyczny), szczególnie ze względu na konieczność zapewnienia właściwych warunków przewietrzania miasta od zachodniej strony (na linii przeważającego kierunku wiatrów).

4.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Brak realizacji projektowanego dokumentu nie spowoduje istotnych zmian środowiska przyrodniczego i niekorzystnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska na obszarze miasta Łodzi, a także terenach przyległych – znajdujących się w strefie potencjalnego oddziaływania inwestycji realizowanych zgodnie z ustaleniami projektu zmiany Studium. O braku realizacji omawianego projektu można mówić w dwóch przypadkach: nieprzyjęcia (nieuchwalenia) procedowanej zmiany Studium albo jej uchwalenia, lecz niesporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W pierwszym przypadku utrzymany zostanie stan dotychczasowy, bowiem ważność zachowa obowiązujące Studium z roku 2018, ze zmianą wprowadzona w roku 2019, a miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą sporządzane zgodnie z jego zapisami. Omawiany projekt zmiany Studium tylko w nieznacznym zakresie modyfikuje obecne ustalenia Studium, korygując przebieg trzech korytarzy drogowych projektowanych ulic i wskazując je jako obszary przestrzeni publicznej, co pozostanie bez wpływu na stan środowiska. Należy pamiętać, że aktualne Studium zawiera szereg zapisów dotyczących zasad ochrony środowiska i jego zasobów, a jego treść została pozytywnie zaopiniowana przez właściwe instytucje.

Z drugim przypadkiem mielibyśmy do czynienia, gdyby po uchwaleniu projektowanego dokumentu – zmiany Studium, nie były sporządzane i uchwalane miejscowe plany dotyczące obszarów objętych zmianami.

Brak obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oznacza brak jasno określonej polityki przestrzennej i stwarza tym samym niebezpieczeństwo powstania chaosu przestrzennego oraz konfliktów pomiędzy rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska. Bardzo prawdopodobnymi zagrożeniami byłyby wówczas przede wszystkim:

- niepożądane „rozlewanie się” miasta,
- nierównomierny rozwój społeczno-gospodarczy miasta,
- utrudnienie prowadzenia działań rewitalizacyjnych, rozbudowy (modernizacji) sieci infrastruktury miejskiej i układu komunikacyjnego,
- presja budowlana na tereny, które w planach są chronione przed zabudową, prowadząca do nieodwracalnej degradacji walorów obszarów cennych przyrodniczo,
- obniżenie lub wręcz utrata walorów kulturowych: historycznych i krajobrazowych niektórych fragmentów miasta,
- pogorszenie się stanu obiektów zabytkowych,
- pogorszenie się stanu poszczególnych elementów środowiska,
- brak poprawy, a nawet pogorszenie jakości życia mieszkańców miasta.

Celem wprowadzenia zmian do obowiązującego Studium jest zabezpieczenie korytarzy projektowanych dróg przed ich zabudową uniemożliwiająca w przyszłości realizację sprawnie funkcjonującego systemu transportowego w Łodzi. Włączenie projektowanych dróg o szczególnym znaczeniu dla zapewnienia powiązań międzydzielnicowych (projektowane ulice: Konstytucyjna i Jana Karłowicza) oraz dojazdów do dróg ekspresowych (projektowana ulica Wojska Polskiego) do grupy terenów określonych w obowiązującym Studium jako obszary przestrzeni publicznej wiąże się z potrzebą sporządzenia dla nich planów miejscowych.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Podstawowym źródłem informacji na temat stanu środowiska Łodzi są wydawane co roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi *Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim*.

5.1. Jakość wód powierzchniowych

Na terenie aglomeracji łódzkiej większość JCWP objętych monitoringiem posiada status wód silnie zmienionych⁷³ (w znacznym stopniu uregulowanych lub przekształconych). Do JCWP naturalnych zaliczone zostały tylko Lubczyzna i Wolbórka od źródeł do dopływu spod Będzelina (rzeka Miazga), zajmujące niewielką część powierzchni miasta.

Jakość wód łódzkich rzek ulega systematycznie powolnej poprawie, ale nadal ładunek zanieczyszczeń wprowadzanych do wód jest znaczny. Przyczyną silnie zmienionych jednolitych części wód, obejmujących rzeki: Bzurę, Ner do Dobrzynki, Łódkę oraz Jasień jest przebieg przez silnie zurbanizowane tereny oraz wpływ zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych pochodzących z miasta.

⁷³ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim za lata 2010-2017

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2017 wskazuje, że jakość wód na terenie miasta należy określić jako niezadowalającą (Tabela 7). Stan większości JCWP w każdym z okresów badań był zły. Nieznacznej poprawie w 2015 roku, w stosunku do pomiarów z lat 2010-2012, uległ potencjał ekologiczny Neru (ze słabego na umiarkowany) i Jasieńca (ze złego na słaby). Potencjał ekologiczny Bzury w 2016 r. był oceniany jako słaby (w pozostałych latach nie był oceniany). Stan ekologiczny Wolbórki w roku 2016 był oceniany jako dobry, a w 2017 – jako umiarkowany.

Tabela 7 Ocena stanu wód w latach 2016-2017

Nazwa i numer JCWP	Cieki na obszarze Łodzi wchodzące w skład JCWP	Stan/Potencjał ekologiczny (Status JCWP)	Ocena stanu JCWP
Bzura od źródeł do Starówki RW200017272138	Bzura, Łagiewniczanka, Sokołówka, Wrząca, Brzoza, Aniołówka, Zimna Woda	słaby (silnie zmieniona)	zły
Jasieniec RW600016183234	Jasieniec	słaby (silnie zmieniona)	zły
Jasień RW6000171832189	Jasień, Olechówka, Augustówka, Karolewka	zły (silnie zmieniona)	zły
Lubczyna RW600017183238	Lubczyna	umiarkowany (naturalna)	zły
Łódka RW600017183232	Łódka, Bałutka	zły (silnie zmieniona)	zły
Ner do Dobrzynki RW600017183229	Ner, Dobrzynka, Gadka	umiarkowany (silnie zmieniona)	zły
Ner od Dobrzynki do Zalewki RW600020183235	Ner	zły (silnie zmieniona)	zły
Wolbórka od źródeł do dopływu spod Będzelina RW2000172546329	Miazga	umiarkowany/dobry (naturalna)	zły

Zródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2016 i 2017 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź 2017 i 2018.

Dla wód silnie zmienionych (większości analizowanego obszaru) w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*⁷⁴ (JCWP Jasieniec, Jasień, Łódka, Ner do Dobrzynki, Ner od Dobrzynki do Zalewki) i *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*⁷⁵ (JCWP Bzura od źródeł do Starówki) zostały ustalone cele środowiskowe z uwzględnieniem ich aktualnego stanu –osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przez jednolite części wód rzecznych

Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych ma za zadanie zidentyfikowanie tych JCWP, które z powodu występowania istotnych oddziaływań antropogenicznych mogą nie osiągnąć lub nie utrzymać dobrego stanu. Zidentyfikowane JCWP rzeczne, w przypadku których ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych jest wysokie, wymagają wprowadzenia działań uzupełniających zorientowanych na zredukowanie wskazanych presji. W związku z tym, by ocenić czy obecny poziom presji może skutkować nieosiągnięciem celów środowiskowych, należy określić stopień oddziaływania presji na wody. Podstawą oceny ryzyka jest aktualna ocena stanu wód.

⁷⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. (Dz. U. poz. 1967).

⁷⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. (Dz. U. poz. 1911 z późn. zm.).

W przypadku JCWP zlokalizowanych w granicach Łodzi, w Planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i dorzecza Odry⁷⁶, ocena ryzyka nieosiągnięcia przyjętych celów środowiskowych została określona jako „zagrożona”. W związku z tym dopuszczono odstępstwa czasowe – derogacja do 2027 roku, ze względu na brak możliwości technicznych lub dysproporcjonalne koszty osiągnięcia założonych klas.

Najistotniejszym źródłem zanieczyszczeń pochodzących z terenu Łodzi, odprowadzanych do wód powierzchniowych, są ścieki komunalne. Są one poddawane oczyszczaniu mechanicznemu (9,5%) lub mechaniczno-biologicznemu (90,5%) w Grupowej Oczyszczalni Ścieków Sp. z o.o. w Łodzi i odprowadzane tuż poza granicami miasta do Neru⁷⁷. Jedną z głównych przyczyn znacznego zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenie miasta jest funkcjonowanie tzw. przelewów burzowych. Są to urządzenia odprowadzające w czasie deszczy nawalnych nadmiar mieszaniny ścieków deszczowych i sanitarnych bezpośrednio do odbiornika-rzeki systemem kanałów burzowych. W Łodzi funkcjonuje łącznie 21 przelewów burzowych: 11 na rzece Łódce, 7 na Jasieniu, 2 na Karolewce i 1 na Bałutce.

Polityka Łodzi w sprawie przeciwdziałania przeciążeniu sieci ogólnospławnej wodami deszczowymi oraz wynikającym z tego tytułu skutkom środowiskowym, wyrażona została w Projekcie generalnym przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej miasta Łodzi⁷⁸. Zaproponowano tam zadania inwestycyjne (m.in. budowę nowych sieci kanalizacyjnych w systemie rozdzielczym, przebudowę niektórych sieci ogólnospławnych na rozdzielcze, odwadnianie dróg i parkingów do kanalizacji deszczowej, podniesienie krawędzi przelewów i ich remonty oraz budowę podziemnych zbiorników retencyjnych), mające na celu zwiększenie retencji wód deszczowych na obszarze zlewni oraz ograniczenie dopływu ścieków deszczowych do kanałów ogólnospławnych.

Zły stan jakości wód w ciekach uniemożliwia w wielu przypadkach zamierzenia renaturyzacyjne rzek (np. Łódki). Poza negatywnym wpływem na życie biologiczne terenów dolinnych, niekorzystne warunki wpływają również ograniczająco na możliwości swobodnego gospodarowania przestrzenią (m.in. uniemożliwiają prowadzenie działań renaturyzacyjnych w centrum miasta).

Brak realizacji działań zapisanych w programie działań dla JCWP z kategorii gospodarka komunalna będzie niekorzystnie wpływać na stan oraz jakość zasobów wód powierzchniowych w wyniku zanieczyszczenia wód ściekami komunalnymi pochodzącymi z oczyszczalni o niewystarczającym stopniu oczyszczenia, bądź odprowadzanymi w sposób niekontrolowany.

Do głównych zagrożeń wód powierzchniowych na obszarze Łodzi można zaliczyć wszystkie obszary zurbanizowane, spływ powierzchniowy z terenów o nieprzepuszczalnym podłożu – parkingów, chodników i dróg. Ponadto szkodliwe dla środowiska wodnego może być niewłaściwe stosowanie nawozów na terenach rolnych, jak również w obrębie ogrodów przydomowych i ogrodów działkowych.

Projekt zmiany Studium nie zmienia zapisów obowiązującego dokumentu, które wskazują potrzebę poprawy niezawodności działania sieci i infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Planowane inwestycje w zakresie poboru, uzdatniania wody i dystrybucji opisane zostały w dokumencie „Program gospodarczy gospodarki wodno-ściekowej dla miasta Łodzi do roku 2033” będącym załącznikiem do Uchwały nr XLII/821/12 Rady Miejskiej w Łodzi z 20 czerwca 2012r.

⁷⁶ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 r., poz. 1911), Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2016 r., poz. 1967)

⁷⁷ Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2012 roku.

⁷⁸ Projekt generalny przelewów burzowych na kanalizacji ogólnospławnej miasta Łodzi. Etap I, cz. 1 i 2, zlewnia rzeki Łódki wraz z rzeką Bałutką, oprac. Pracownia Projektowa MW Projekt Sp. z o.o., kwiecień 2003 roku; Projekt generalny przelewów burzowych na kanalizacji ogólnospławnej Miasta Łodzi. Etap II, cz. 1 i 2, zlewnia rzeki Jasień wraz z rzeką Karolewską, oprac. Pracownia Projektowa MW Projekt Sp. z o.o., 2003 rok.

Realizacja ustaleń projektu **zmiany** Studium nie będzie miała wpływu na nieosiągnięcie celów środowiskowych przez jednolite części wód - nie nastąpią znaczące (a zwłaszcza niekorzystne) zmiany zarówno w zasobach, jak i w jakości wód powierzchniowych w obrębie obszaru miasta Łodzi.

Działania inwestycyjne realizowane zgodnie z ustaleniami projektu **zmiany** Studium generalnie będą wpływały korzystnie na stan wód, bowiem przeznaczenie znacznej powierzchni terenów na cele aktywności przyrodniczej stworzy warunki do poprawy jakości wód. Lokalnie, w rejonach przewidzianych dla rozwoju funkcji przemysłowo-usługowych (np. rejon ul. Tomaszowskiej - jednostka AG1) należy liczyć się z ryzykiem przenikania zanieczyszczeń do wód w przypadku awarii lub niedotrzymywania norm określonych w obowiązujących przepisach. Jak zapisano w obowiązującym Studium, wszystkie nowe tereny rozwojowe muszą być wyposażone w niezbędną infrastrukturę techniczną, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

5.2. Jakość wód podziemnych

Wody podziemne zlokalizowane na obszarze Łodzi ze względu na wysoką jakość, jak i potencjalne zasoby stanowią ważne źródło zaopatrzenia w wodę. Ich duża wartość dla człowieka powoduje, że są poddawane ciągłemu monitoringowi. W oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016 poz. 85) wyróżnia się pięć klas jakości wód podziemnych – klasy od I do III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV i V oznaczają słaby stan chemiczny. Corocznie na terenie Łodzi monitoring wód podziemnych prowadzony jest w kilku punktach badawczych. Wody bardzo dobrej jakości w latach 2011 i 2014 występowały w trzech punktach – przy ulicy: Konspiracji (poziom Cr1), Zygmunta i Czechosłowackiej, w roku 2017 w dwóch – przy ulicy: Konspiracji (poziom Cr2) i Zygmunta. W 2017 przy ul. Czechosłowackiej stwierdzono wody III klasy, tak jak przy ul. Konspiracji (poziom Cr1) i ul. Pomorskiej. Nie stwierdzono na terenie Łodzi występowania wód niezadowolającej ani złej jakości⁷⁹.

Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przez jednolite części wód podziemnych

W Planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i dorzecza Wisły dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) zostały ustalone cele środowiskowe z uwzględnieniem ich aktualnego stanu. Wszystkie trzy JCWPd obejmujące obszar miasta Łodzi (nr.nr 72, 63 i 84) zidentyfikowano jako niezagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, a celem środowiskowym jest dobry stan chemiczny i ilościowy. Odporność poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia jest uzależniona od wielu czynników: ośrodka (porowy, szczelinowy), rodzaju izolacji poziomu wodonośnego, jej ciągłości, głębokości do lustra wody, obecności i rodzaju ognisk zanieczyszczeń, a także dostępności terenu (obszary leśne i prawnie chronione). Na terenie Łodzi występuje pięć stopni zagrożenia wód podziemnych: stopień bardzo wysoki i wysoki, średni, niski i bardzo niski.

Obszary, na których główne użytkowe piętro wodonośne związane jest z utworami czwartorzędu, charakteryzują się przeważnie wysokim i bardzo wysokim stopniem zagrożenia wód podziemnych. Jest to spowodowane brakiem izolacji. Są to tereny zlokalizowane głównie w północno-wschodniej i we wschodniej części miasta. Zagrożenie to wzrasta do bardzo wysokiego w rejonie gdzie istnieją obiekty uciążliwe, do których należą: składowiska odpadów – nieczyste bądź zrekultywowane (wysypiska: „Marmurowa”, „Kasprowicza”, „Brzezińska”), oczyszczalnie ścieków (zlokalizowane na osiedlu Olechów), zakłady przemysłowe (osiedle Olechów, Widzew – Elektrociepłownia EC4, Nowosolna, Andrzejów), stacje paliw.

Innym rodzajem zagrożenia dla wód podziemnych mogą stać się zanieczyszczenia chemiczne pochodzące z produkcji roślinnej. Tego typu zanieczyszczenia mają charakter przestrzenny. Należy

⁷⁹ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim ...

dodać, że bardzo niski stopień zagrożenia wód głównego, czwartorzędego piętra wodonośnego wydzielono w południowej części Łodzi – rejon ul. Nowe Góry. Obszary miasta gdzie dominuje średni, a także częściowo niski i bardzo niski stopień zagrożenia wód podziemnych dotyczą głównego użytkowego piętra wodonośnego, związanego z utworami kredowymi. Obszary te występują w zachodniej, południowej miejscami centralnej części miasta. Znaczna odporność głównego, kredowego piętra wodonośnego jest wynikiem dużej głębokości, na której to piętro występuje (powyżej 50, a nawet 100 m) oraz dobrej izolacji.

Realizacja ustaleń projektu zmiany Studium nie będzie miała wpływu na nieosiągnięcie celów środowiskowych przez jednolite części wód podziemnych.

5.3. Jakość powietrza

Na stan zanieczyszczenia powietrza w mieście bezpośrednio wpływa wielkość wprowadzanych do atmosfery strumieni zanieczyszczeń. Od 2000 roku sumaryczny poziom emisji zanieczyszczeń gazowych sukcesywnie spada, co niewątpliwie jest zjawiskiem korzystnym. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są emisje: punktowa, liniowa i powierzchniowa. Największym punktowym źródłem emisji zanieczyszczeń do atmosfery z obszaru miasta Łodzi jest Veolia Energia Łódź S.A. (dawny zespół elektrociepłowni w Łodzi). Emisja ta wyrzucana przez wysokie emitery powoduje zwiększenie wartości tła zanieczyszczeń powietrza głównie poza obszarem zurbanizowanym. W ostatnich latach Spółka VEOLIA ENERGIA ŁÓDŹ, po wyłączeniu z eksploatacji EC2 (w 2015 roku) oraz po zainstalowaniu instalacji odsiarczania spalin na kominie EC3 zmniejszyła znacząco emisję, głównie SO₂.

Wielkość emisji podstawowych zanieczyszczeń pochodzących z procesów energetycznego spalania paliw oraz technologii przemysłowych od roku 2010 wykazuje tendencję malejącą. Wyjątek stanowi rok 2013, kiedy to wartości wzrosły prawie dwukrotnie (Tabela 8).

Tabela 8. Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w Łodzi

Lata	Emisja roczna w Mg/rok			
	SO ₂	NO ₂	CO	pył zawieszony
2010	10066,0	5977,7	476,4	393,9
2011	8850,7	4704,7	421,8	352,4
2012	7708,7	4352,8	557,3	284,7
2013	13575,5	8288,1	1001,2	496,0
2014	6266,2	3389,7	468,6	238,3
2015	5061,7	2918,5	442,2	200,9
2016	4193,9	2858,2	498,8	206,3
2017	1443,9	2037,7	327,6	119,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi: Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim za lata 2010 – 2017 r., Łódź 2011 rok; Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2011 r., Łódź 2012 rok; Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2014 r., Łódź 2015 rok, Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 r., Łódź 2016 rok, Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2016 r., Łódź 2017 rok Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2017 r., Łódź 2018 rok

Oprócz emisji punktowej na jakość powietrza znaczny wpływ wywierają zanieczyszczenia pochodzące ze środków transportu (emisja liniowa). Największe ich strumienie pokrywają się z głównymi węzłami komunikacyjnymi oraz trasami wylotowymi z miasta – ulice: al. Włókniarzy, Pabianicka, Konstantynowska, Strykowska, Brzezińska, Rzgowska. Nowym, znaczącym źródłem emisji liniowej jest oddany do użytku 1 lipca 2016 r. przebiegający przez Łódź odcinek Autostrady Bursztynowej (A1). Z uwagi na to, iż źródło emisji znajduje się blisko powierzchni ziemi, zasięg

oddziaływania tych emisji jest niewielki (najbliższe otoczenie dróg) i maleje wraz z odległością. W Łodzi najwięcej zanieczyszczeń liniowych emitowanych jest z obszaru położonego w granicach byłych dzielnic Bałuty i Górna. Największa emisja na jednostkę powierzchni występuje z kolei w dzielnicach Śródmieście i Polesie⁸⁰. *Wielkości emisji liniowej z terenu Łodzi w 2017 roku wynosiły [Mg/rok]: SO₂ – 15,9, NO₂ – 650,9, CO – 2060,2; pył PM₁₀ – 617,1, pył PM_{2,5} – 208,6⁸¹.*

Na jakość powietrza wpływa również emisja powierzchniowa (niska), na którą składa się emisja z lokalnych kotłowni węglowych i palenisk domowych. Podobnie jak emisja liniowa ma ona niewielki zasięg przestrzenny oddziaływania pojedynczej kotłowni na otoczenie, problem stanowi natomiast kumulacja oddziaływań wielu emitorów. Granice obszarów przekroczeń dobowych wartości dopuszczalnych pyłu PM₁₀ w Aglomeracji Łódzkiej obejmują w Łodzi: dzielnicę Śródmieście, południową część Bałut oraz północną część dzielnicy Łódź Górna. Są to obszary z przewagą starej przedwojennej zabudowy o dużej powierzchniowej i komunikacyjnej emisji zanieczyszczeń i utrudnionych warunkach przewietrzania – blokadę swobodnego przepływu mas powietrza stanowi głównie zabudowa, często lokalizowana w obniżeniach terenu, stanowiących naturalne rynny spływu mas powietrza. Działania w zakresie poprawy tej sytuacji, oprócz ograniczania barier swobodnego przepływu mas powietrza, powinny polegać na rozszerzeniu zasięgu sieci ciepłowniczej, a także sukcesywnej modernizacji systemów i urządzeń redukujących emisję zanieczyszczeń.

Obowiązujące Studium wprowadza jednostki AG1 i AG2, które są terenami aktywności gospodarczej o ograniczonej uciążliwości (AG1) i o znacznej uciążliwości (AG2). Inwestycje poczynione na ww. terenach mogą wpływać na jakość powietrza poprzez emisję zanieczyszczeń - powierzchniową, liniową oraz punktową. Tereny te zajmują przeważnie znaczne powierzchnie i są zlokalizowane poza centrum miasta, co sprzyja ich przewietrzaniu. Na obecnie nie zagospodarowanych terenach AG1 i AG2 planowany jest system dróg z odpowiednią przepustowością, która zapewni sprawną obsługę i wyprowadzi ruch poza dane obszary. Rozwiązanie takie ma na celu zapobieganie tworzeniu się zatorów drogowych i tym samym kumulacji zanieczyszczeń powietrza wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Inwestycje, które mogą być lokalizowane na terenach AG1 i AG2 (w tym na terenach jeszcze nie zagospodarowanych), będą wpływać niekorzystnie na środowisko przyrodnicze terenów objętych zainwestowaniem i na tereny sąsiadujące. Powinny one, jeśli będą wymagane, posiadać decyzje środowiskowe, a także przestrzegać określonych norm środowiskowych w zakresie swojej działalności. Rozwiązania takie powinny zapewnić terenom sąsiadującym z terenami AG1, AG2, a także samym terenom aktywności gospodarczej, przynajmniej częściową ochronę.

Ponieważ ustalenia Studium nie mogą być naruszane przez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, określenie w Studium przeznaczenia terenów AG1 i AG2, a w przyszłości sporządzenie planów miejscowych pozwoli chronić te tereny przed niepożądanym i niekontrolowanym zagospodarowaniem, a także pozwoli określić parametry inwestycji i zabudowy na danym obszarze.

Obszar miasta, wraz z terenem całej Aglomeracji Łódzkiej (i całego województwa łódzkiego), ze względu na przekroczenia 24-godzinnej wartości dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀⁸² oraz ze względu na ponadnormatywny poziom emisji ozonu kwalifikuje się do przeprowadzenia działań naprawczych i wdrożenia programu ochrony powietrza.

Na obszarze miasta występuje również emisja z działalności rolniczej, chociaż jej udział w zanieczyszczeniu powietrza jest oczywiście znacznie mniejszy, niż z pozostałych źródeł. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza pochodzenia rolniczego, poza gazami cieplarnianymi (dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu), są: pył, tlenek azotu oraz będące prekursorami

⁸⁰ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim ...

⁸¹ Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2017 roku, WIOŚ w Łodzi, Łódź 2018

⁸² Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim

wtórnego pyłu drobnego amoniak i niemetanowe lotne związki organiczne (NMLZO). Wielkości emisji z rolnictwa dla terenu Łodzi w 2017 roku wynosiły [Mg/rok]: SO₂ – 0,03, NO₂ – 1,62, CO – 14,33; pył PM₁₀ – 19,33, pył PM_{2,5} – 2,19, NH₃ – 95,66, NMLZO – 40,76.

5.4. Zagrożenie hałasem

Dźwięk jest to fala akustyczna rozchodząca się w danym ośrodku sprężystym (ciele stałym, płynie, gazie) zdolna wytworzyć wrażenie słuchowe, które dla człowieka zawarte jest w paśmie między częstotliwościami granicznymi od około 16 Hz do 20 kHz. Dźwięk o natężeniu przykrym w odbiorze nazywany jest hałasem.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zostały określone w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r. poz. 112.)

Na terenie każdego dużego miasta występuje hałas, który w zależności od źródła powstawania można podzielić na następujące rodzaje: hałas komunikacyjny, hałas przemysłowy, hałas komunalny, hałas kolejowy, hałas lotniczy.

Hałas komunalny występuje najczęściej na terenach nie leżących w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów przemysłowych i głównych tras komunikacyjnych. Obiektami emitującymi tego typu hałas są oczyszczalnie ścieków i wywóz nieczystości (odbior od mieszkańców, transport oraz wysypiska śmieci). Uciążliwości związane z wywozem odpadów komunalnych ograniczają się do terenów położonych bezpośrednio przy drogach dojazdowych do wysypisk śmieci. Na terenie Łodzi nie były prowadzone badania uciążliwości hałasu tego typu.

Hałas kolejowy charakteryzuje się stosunkowo wysokimi poziomami dźwięku ale występuje przez krótki czas – tylko w momencie przejazdu pociągów. Biorąc pod uwagę ilość przejeżdżających przez Łódź pociągów i spadek zainteresowania transportem kolejowym na rzecz transportu samochodowego można stwierdzić, że nastąpił spadek emisji hałasu od źródeł związanych z funkcjonowaniem istniejących na terenie Łodzi szlaków kolejowych.

Hałas przemysłowy charakteryzuje się stosunkowo małym zasięgiem oddziaływania. Przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu, nawet o kilkanaście decybeli ogranicza się do jednej lub kilku sąsiednich posesji. Wśród obiektów przemysłowych można rozróżnić dwa typy obiektów emitujących hałas: małe obiekty rzemieślnicze i duże zakłady przemysłowe. W przypadku zakładów posiadających uzgodnioną lokalizację i odpowiednie decyzje o dopuszczalnych wielkościach emisji zanieczyszczeń praktycznie nie występują trudności w egzekwowaniu utrzymywania odpowiednich norm. Nieco gorzej sytuacja przedstawia się w przypadku małych obiektów rzemieślniczych powstających w adaptowanych pomieszczeniach, bez zezwolenia władz urbanistycznych i ochrony środowiska.

Klimat akustyczny miasta charakteryzuje *Mapa Akustyczna miasta Łodzi na lata 2017-2022*⁸³. Dokument ten (zintegrowany z Łódzkim Systemem Informacji o Terenie), obrazuje zagrożenia środowiska hałasem dla różnych typów źródeł (przemysłowy, drogowy, kolejowy), wykorzystując dla oceny dokuczliwości hałasu wskaźnik L_{DWN} oraz dla oceny zakłócenia snu wskaźnik L_N. *Mapa akustyczna* nie zawiera informacji o hałasie lotniczym⁸⁴.

Mapa akustyczna stanowiła podstawę do przygotowania *Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi* dla obszarów, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne (opracowano specyfikację techniczną). Programem objęto większość ulic na obszarze miasta. W ramach realizacji programu ochrony środowiska przed hałasem, po przeprowadzeniu identyfikacji

⁸³ Wcześniejsze to: Strategiczna Mapa Akustyczna Łodzi z 2008 roku i Mapa Akustyczna Łodzi na lata 2012 - 2017

⁸⁴ W obecnej chwili Port Lotniczy nie kwalifikuje się do sporządzenia mapy akustycznej ze względu na niższą ilość operacji lotniczych od określonej w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzenie map akustycznych oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami (Dz. U. 2007 nr 1, poz. 8).

obszarów zagrożonych hałasem oraz ich klasyfikacji pod względem kolejności realizacji działań naprawczych, zaproponowane zostaną rozwiązania techniczne i organizacyjne, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się hałasu na obszarach zagrożonych.

Do pozostałych największych źródeł hałasu na terenie miasta Łodzi zaliczają się zakłady produkcyjne, jak również nierównomiernie rozmieszczone obiekty handlowe wraz z obsługującymi je parkingami (galerie, centra handlowe, hipermarkety).

Jak wynika z *Mapy akustycznej*, klimat akustyczny Łodzi jest kształtowany głównie przez hałas komunikacyjny. Mimo wzrostu ilości pojazdów hałas występujący przy głównych trasach komunikacyjnych Łodzi od 1990 roku nie wzrasta w sposób znaczący. Związane jest to z określoną przepustowością ulic i wymianą aut na nowocześniejsze, a co za tym idzie – cichsze. Liczba osób ekspozowanych na hałas drogowy przekraczający wartość wskaźnika L_{DWN} równą 55 dB to około 33,4% mieszkańców miasta, podczas gdy dla hałasu tramwajowego jest to 4,5%, kolejowego – 1,1%, a przemysłowego – poniżej 0,01%⁸⁵.

Tereny podlegające ochronie przed hałasem w sumie zajmują 80,8 km²⁸⁶, co stanowi 27,5% obszaru miasta. Najwięcej, bowiem 49,3% powierzchni wszystkich terenów podlegających ochronie przed hałasem, zajmują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego – 22,1%, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – 8,9%, tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców – 7,3%, tereny zabudowy zagrodowej – 4,1%, tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży – 3,7%, tereny mieszkaniowo-usługowe – 3,1%, tereny szpitali w miastach – 1,3% i tereny domów opieki społecznej – 0,2%.

Źródłami poszczególnych rodzajów hałasu na obszarze Łodzi są:

- hałasu drogowego: sieć drogowa miasta - drogi publiczne o łącznej długości 1 030 km; przez Łódź przebiega pięć dróg o znaczeniu krajowym, w tym autostrada A1, która jest jednocześnie drogą o randze europejskiej, oraz dwie drogi wojewódzkie;
- hałasu tramwajowego: sieć komunikacji tramwajowej, obejmująca 223,8 km torów tramwajowych;
- hałasu kolejowego: 161,3 km linii kolejowych;
- hałasu przemysłowego: 93 zakłady przemysłowe i obiekty handlowe.

Powierzchnię obszarów i liczbę mieszkańców narażonych na przekroczenia dopuszczalnych poziomów wskaźników hałasu L_{DWN} i L_N , powodowanych przez poszczególne źródła hałasu, przedstawiono w tabelach (Tabela 9, Tabela 10).

Tabela 9 Powierzchnia obszarów narażonych w danym zakresie [km²]

Rodzaj hałasu	Przedział przekroczeń dopuszczalnego poziomu wskaźnika L_{DWN} / L_N				
	< 5dB	5 – 10dB	10 – 15dB	15 – 20dB	> 20dB
	Stan warunków akustycznych niedobry		zły		bardzo zły
Hałas drogowy	5,185 / 4,040	1,252 / 0,601	0,049 / 0,011	>0,001 / >0,001	- / -
Hałas kolejowy	0,274 / 0,370	0,048 / 0,060	0,005 / 0,002	- / -	- / -
Hałas tramwajowy	0,032 / 0,013	0,001 / -	- / -	- / -	- / -
Hałas przemysłowy	0,173 / 0,274	0,030 / 0,084	0,007 / 0,016	0,002 / 0,004	- / -

⁸⁵ Projekt Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi 2019 (dotychczas nie przyjęty w formie uchwały Rady Miejskiej),

⁸⁶ Projekt Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi 2019 (dotychczas nie przyjęty w formie uchwały Rady Miejskiej),

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁÓDZI

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi 2019”

Tabela 10 Liczba mieszkańców narażonych w danym zakresie [w tysiącach]

Rodzaj hałasu	Przedział przekroczeń dopuszczalnego poziomu wskaźnika L_{DWN} / L_N				
	< 5dB	5 – 10dB	10 – 15dB	15 – 20dB	> 20dB
	Stan warunków akustycznych niedobry		zły		bardzo zły
Hałas drogowy	32,120 / 29,339	10,473 / 6,277	0,549 / 0,439	0,017 / -	-
Hałas kolejowy	0,261 / 0,435	0,072 / 0,041	0,001 / 0,005	- / -	- / -
Hałas tramwajowy	1,513 / 0,537	- / -	- / -	- / -	- / -
Hałas przemysłowy	0,311 / 0,593	0,070 / 0,161	0,007 / 0,024	- / 0,003	- / -

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi 2019”

Istotnym nowym źródłem emisji hałasu na terenie miasta jest autostrada A1 oddana do użytku w 2016 roku. Pomiędzy węzłem Brzeziny i węzłem Romanów autostrada stanowi obwodnicę Łodzi i przebiega w granicach miasta przez tereny zurbanizowane. Wzdłuż kilku odcinków autostrady usytuowane zostały ekrany akustyczne, jednak wiele obiektów, głównie budynków mieszkaniowych jednorodzinnych, znajduje się w zasięgu hałasu przekraczającego dopuszczalne poziomy. Cyklicznie dokonywane są okresowe pomiary hałasu w pobliżu autostrady, wyniki monitoringu w tym zakresie muszą być publikowane co 5 lat. Prognozy natężenia ruchu wykazały, że autostrada A1 przejmie część ruchu samochodowego, który odbywał się dotąd po istniejących drogach zlokalizowanych w jej sąsiedztwie (za wyjątkiem drogi krajowej nr 91). Spowoduje to poprawę klimatu akustycznego w ich otoczeniu.

Pod względem zagrożenia hałasem jednymi z najbardziej narażonych terenów będą tereny sąsiadujące z terenami aktywności gospodarczej (jednostki AG1 i AG2), a także ulice mające prowadzić ruch na tych terenach. Tereny aktywności gospodarczej będą źródłem emisji m.in. hałasu przemysłowego, a drogi do nich prowadzące - hałasu komunikacyjnego. Bardzo ważnym aspektem będzie, wobec tego, stosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, zarówno jeśli chodzi o inwestycje gospodarcze, jak i komunikacyjne, pozwalających na dotrzymanie norm środowiskowych.

Tereny AG1 i AG2, w szczególności te jeszcze niezagospodarowane, dzięki zapisom miejscowych planów zagospodarowania, które opierać się będą na ustaleniach Studium, będą mogły być chronione przed nieodpowiednim zagospodarowaniem. Parametry w nich zawarte pomogą określić zakres inwestycji i jej zabudowę. Działania te zapewnią pośrednią ochronę przyrody i klimatu akustycznego na terenach AG i - szczególnie - na terenach sąsiednich.

Hałas lotniczy, chociaż uciążliwy dla otoczenia, ma przede wszystkim znaczenie lokalne. W Łodzi funkcjonuje jeden port lotniczy, zlokalizowany w południowo-zachodniej części miasta, przy ulicy Maczka 35⁸⁷. Od 2014 roku prowadzony jest ciągły monitoring hałasu lotniczego⁸⁸ mający na celu określenie faktycznego oddziaływania akustycznego lotniska na tereny sąsiednie. W

⁸⁷ Obecnie Port Lotniczy nie kwalifikuje się do sporządzenia mapy akustycznej ze względu na niższą liczbę operacji lotniczych od określonej w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzenie map akustycznych oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami (Dz.U. z 2007 r., nr 1, poz. 8).

⁸⁸ Monitoring prowadzony jest w czterech punktach pomiarowych: Gorzew 1, Łódź ul. Maratońska 63b, Łódź ul. Św. Franciszka 43/45, Łódź ul. Pabianicka 62; część opracowania ekofizjograficznego dotyczącą hałasu lotniczego opracowano w oparciu o Ove Arup & Partners International Ltd Sp. z o.o. Oddział w Polsce, Plan Generalny Portu Lotniczego Łódź im. Władysława Reymonta – stan na 17 sierpień 2015 roku (dokument w fazie uzgodnień), Warszawa 2015 rok.

2014 roku, w okresie od stycznia do września stwierdzono cztery dni z przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku – wszystkie przekroczenia odnotowano w porze nocnej, w punkcie zlokalizowanym przy ul. św. Franciszka 43/45 w Łodzi. Od października 2014 roku do stycznia 2015 roku nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu. Na podstawie dostępnych danych przeprowadzono symulacje uciążliwości akustycznej lotniska. W wyniku analizy stwierdzono, że najistotniejszym źródłem hałasu Portu Lotniczego Łódź będą podstawowe operacje lotnicze (starty, lądowania). Prognozuje się, że zasięgi dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocy (45 i 50 dB) będą większe niż odpowiednie poziomy w porze dnia (55 i 60 dB).

Z analizy zagrożeń akustycznych wynika, że na terenie Łodzi największa szkodliwość i uciążliwość dla ludzi i środowiska wynika z hałasu komunikacyjnego, dlatego jego zmniejszenie należy potraktować jako zadanie priorytetowe⁸⁹. Określając uwarunkowania rozwoju miasta, należy wziąć pod uwagę także przewidywane źródła uciążliwości akustycznej, tj. zachodnią obwodnicę Łodzi S14 wraz z dojazdami, inne projektowane drogi generujące duży ruch samochodowy oraz związane z ich funkcjonowaniem zasięgi stref ograniczających możliwości zainwestowania.

5.5. Jakość gleb

Najmniej rozpoznany element pod względem jakości środowiska przyrodniczego miasta są gleby. Ostatnie badania w zakresie depozycji ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do gleb przez opady, których wyniki zostały opublikowane przez WIOŚ, prowadzone były w 2008 roku. Wyniki badań wskazują iż m. Łódź nie jest powiatem o najwyższych ładunkach tego typu zanieczyszczeń⁹⁰. Poza opadami atmosferycznymi źródłem zanieczyszczeń przenikających do gleb na terenie miasta mogą być pojazdy przemieszczające się po drogach, odpady składowane na składowiskach lub w inny sposób (nielegalne składowiska), a także chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Brak danych na temat tego typu zanieczyszczeń uniemożliwia ocenę stopnia zagrożenia gleb w tym zakresie. Terenami o wysokim potencjalnym prawdopodobieństwie występowania zanieczyszczeń w glebach są tereny poprzemysłowe. Jednym z nich jest teren dawnej Anilany zlokalizowany w rejonie al. Piłsudskiego i ulic: Sobolowej do terenów kolejowych, Przybyszewskiego oraz projektowanej Konstytucyjnej.

5.6. Odpady

Jednym z przejawów działalności człowieka o potencjalnie dużym oddziaływaniu na stan środowiska jest wytwarzanie odpadów i ich składowanie. Gospodarka odpadami komunalnymi sprowadza się przede wszystkim do ich unieszkodliwienia poprzez składowanie na wysypiskach lub przekazywania do instalacji odzysku i przetwarzania odpadów komunalnych. Na terenie miasta znajduje się siedem nieczynnych, zrekultywowanych składowisk (Józefów, Nowosolna, Brzezińska, Marmurowa, Olkuska, Łaskowice i Lublinek). Wpływ składowisk na jakość środowiska przyrodniczego przejawia się na ogół zanieczyszczeniem wód odciekowych, nie stwierdzono zanieczyszczeń wód podziemnych poza pojedynczym stanowiskiem w rejonie składowiska przy ul. Józefów⁹¹. Na terenie miasta wszystkie magazyny przeterminowanych środków ochrony roślin, opakowań po nich oraz innych chemikaliów, tzw. mogilniki, zostały zlikwidowane.

⁸⁹ Mapa akustyczna stanowiła podstawę do przygotowania Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi dla obszarów, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne. W ramach realizacji programu ochrony środowiska przed hałasem, po przeprowadzeniu identyfikacji obszarów zagrożonych hałasem oraz ich klasyfikacji pod względem kolejności realizacji działań naprawczych, zaproponowano rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się hałasu na obszarach zagrożonych.

⁹⁰ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2008 r., Łódź 2009 rok.

⁹¹ Uchwała nr LII/996/09 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 4 marca 2009 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Łodzi – PGO-Łódź” na lata 2009-2011 z perspektywą na lata 2012-2020.

Łączna masa odpadów komunalnych wytworzonych w Łodzi w 2018 roku wyniosła 250 855 Mg, w tym odebranych od właścicieli nieruchomości – 236 461 Mg⁹².

W roku 2018, według informacji Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ:

- zmieszane odpady komunalne zostały zagospodarowane w instalacji MBP w m. Ruszczyn, gm. Kamieńsk, w sortowni i stacji przetwarzającej odpadów komunalnych – Łódź, ul. Zamiejska 1, w sortowni odpadów zmieszanych – Łódź, ul. Zbąszyńska 6 oraz RIPOK Dylów A;
- odpady zielone zostały zagospodarowane w kompostowni – Łódź, ul. Sanitariuszek 70/72;
- pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania zostały zagospodarowane na składowisku odpadów w m. Ruszczyn, gm. Kamieńsk, na składowisku balastu – Łódź, ul. Zamiejska 1, w RIPOK Dylów A, Pajęczno, oraz na składowisku odpadów Franki – Krośnice.

Potrzeby inwestycyjne miasta związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi obejmują⁹³: modernizację sortowni odpadów komunalnych przy ul. Zamiejskiej 1, modernizację miejskiej kompostowni odpadów przy ul. Sanitariuszek 70/72, utworzenie kolejnego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych przy ul. Wersalskiej. W związku z nowymi zasadami selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, obowiązującymi od lipca 2018 roku, prowadzona jest intensywna edukacja ekologiczna w tym zakresie.

5.7. Zagrożenia awariami przemysłowymi

Na terenie Łodzi aktualnie funkcjonują dwa podmioty zaliczone do tzw. zakładów dużego ryzyka (ZDR) – AmeriGas Polska Sp. z o.o. oddział w Łodzi przy ul. Dostawczej 3 (magazynowanie gazów propan-butan, propan i butan) oraz Linde Gaz Polska Sp. z o.o. przy ul. Traktorowej 145 (magazynowanie gazów technicznych) i trzy zakłady zwiększonego ryzyka (ZZR): Veolia Energia Łódź S.A. – EC3 w Łodzi przy ul. Pojezierskiej 70 (magazynowanie w naziemnych zbiornikach oleju opałowego ciężkiego), Nowa Chłodnia Łódź Sp. z o.o. przy ul. Traktorowej 170 (amoniak w instalacji chłodniczej) i nowy zakład pn. BSH Sprzęt Gospodarstwa domowego Sp. z o.o. przy ul. Lodowej 103. Ponadto na terenie Łodzi funkcjonuje 9 zakładów zaliczanych do grupy „pozostałe”, czyli zakładów tzw. podprogowych, gdzie znajdują się substancje niebezpieczne, w mniejszych ilościach, nie kwalifikujące ich do wyżej wymienionych zakładów ZDR/ZZR, są to: Dakri Sp. z o.o., ul. Tymienieckiego 22/24, Barry Callebaut Manufacturing Polska Sp. z o.o., ul. Nowy Józefów 36, „ORGANIKA-CAR” Spółka Akcyjna, ul. Teofilowska 54/56, Browary Łódzkie S.A., ul. Północna 35, Zakłady Drobiarsko-Mięsne SUPERDROB S.A. Karczew Oddział Łódź, ul. Traktorowa 180, „JOGO” Łódzka Spółdzielnia Mleczarska, ul. Omłotowa 12, Grupowa Oczyszczalnia Ścieków w Łodzi Spółka z o.o., ul. Sanitariuszek 66, Veolia Energia Łódź S.A. – EC4 w Łodzi, ul. J. Andrzejewskiej 5, CHEMIA-ŁÓDŹ S.A., ul. Brukowa 27⁹⁴.

W załącznej do Raportu o stanie środowiska „Tabeli dla powiatów – 2017” (brak nowszego), poza zakładami dużego ryzyka i zakładami zwiększonego ryzyka, w odniesieniu do miasta Łodzi wymienione zostały jeszcze stacje recyklingu pojazdów (4) i zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (3), a jako najistotniejsze problemy powiatu wskazano:

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, spowodowanych zlokalizowaniem na terenach zabudowy mieszkaniowej obiektów przemysłowych i usługowych;

⁹² Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Łodzi za 2018 rok, Urząd Miasta Łodzi, 2019 r.

⁹³ Ibidem

⁹⁴ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi - pismo znak I.7021.1.143.2021. l.dz. 2021.2115, z dnia 24 marca 2021 r.

- nadmierne uciążliwości zapachowe i hałasowe z zakładów Hutchinson przy ul. Kurczaki 130.

Jednym z najbardziej uciążliwych dla środowiska w skutkach aspektem działalności zakładów przemysłowych jest możliwość występowania zagrożeń skażeniami niebezpiecznymi substancjami chemicznymi (NSCh). Skażenia środowiska niebezpiecznymi substancjami chemicznymi (NSCh) może powstać w wyniku: awarii zbiorników (instalacji) z NSCh w zakładach pracy stosujących je w procesach produkcyjnych, katastrofy kolejowej, katastrofy drogowej. Materiały te składowane są i używane w procesach technologicznych zakładów pracy oraz są przewożone trasami kolejowymi i drogowymi.

Na terenie miasta Łodzi dokonano rozpoznania zagrożenia NSCh w 31 zakładach, w których są składowane lub przetwarzane substancje niebezpieczne⁹⁵. Największe zagrożenie powoduje używanie w procesach technologicznych amoniaku – ogółem na terenie Łodzi występuje kilka zakładów stosujących amoniak w różnego rodzaju procesach technologicznych (głównie w celach chłodniczych).

5.8. Problemy ochrony środowiska dotyczące obszarów podlegających ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Na obszarze miasta ustanowione są następujące prawne formy ochrony przyrody określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, ze zm.)

- rezerwy przyrody: „Polesie Konstantynowskie”, „Las Łagiewnicki”,
- park krajobrazowy: „Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich” wraz z otuliną,
- użytki ekologiczne: „Międzyrzecze Bzury i Łagiewniczanki”, „Stawy w Nowosolnej”, „Mokradła Brzozy”, „Stawy w Mileszkach”, „Mokradła przy Pomorskiej”, „Jezioro Wiskitno”, „Międzyrzecze Sokołówki i Brzozy”, „Łąka w Wiączyniu”, „Łąki na Modrzewiu”, „Majerowskie Błota”, „Dolina dolnej Wrzacej”, „Olsy na Żabieńcu”, „Majerowskie pole”, „Olsy nad Nerem”, „Źródła na Mikołajewie”,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: „Sucha dolina w Moskulach”, „Dolina Sokołówki”, „Międzyrzecze Neru i Dobrzyńki”, „Źródła Neru”, „Ruda Willowa”,
- pomniki przyrody: 288 obiektów.

Zagrożeniem dla obszarów podlegających ochronie prawnej jest przede wszystkim nieprzestrzeganie zapisów ustawy o ochronie przyrody (wybranych zakazów spośród wymienionych w art. 45 ust. 1 i art. 15 tej ustawy), zawartych w uchwałach rady gminy lub zarządzeniach regionalnego dyrektora ochrony środowiska ustanawiających daną formę ochrony przyrody.

Zapisy i rozstrzygnięcia obowiązującego Studium gwarantują spodziewaną i wymaganą ochronę istniejącym na obszarze miasta siedliskom, gatunkom flory i fauny lub obszarom – objętym ochroną prawną, w tym także obszarom projektowanym. Rozstrzygnięcia te nie zawierają ustaleń, które zagrażałyby zasobom przyrodniczym lub walorom krajobrazowym obszarów, lub które byłyby sprzeczne z obowiązującymi zasadami ochrony tych obszarów. W szczególności zapisy Studium respektują i nakazują zachowanie ustaleń zawartych w przepisach szczególnych dotyczących terenów prawnie chronionych – m.in. ustaleń zawartych w treści Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich. Równocześnie zapisy Studium – w praktyce – odwzorowują zestawienie czynności, których wykonywanie – stosownie do treści art. 45 ustawy o ochronie przyrody – może być zabronione na terenach funkcjonujących w Łodzi zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody lub w ich sąsiedztwie.

⁹⁵ Uchwała nr XI/139/11 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla miasta Łodzi na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018”.

Proponowane zmiany ustaleń Studium nie będą miały wpływu na wymienione obszary i obiekty objęte ochroną prawną – żaden z nich nie znajduje się w granicach projektowanych pasów drogowych, ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

5.9. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Wśród zagrożeń środowiska przyrodniczego Łodzi do najistotniejszych należą: hałas komunikacyjny, zanieczyszczenia powietrza, powodzie i podtopienia, a także degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych istotnych dla funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta elementów środowiska przyrodniczego. Z analizy zagrożeń akustycznych wynika, iż na terenie Łodzi największa szkodliwość i uciążliwość dla ludzi i środowiska wynika z hałasu komunikacyjnego, dlatego jako priorytetowe zadanie należy potraktować jego zmniejszenie. Podstawową przyczyną złego stanu sanitarnego powietrza w mieście są wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ emitowanego ze źródeł powierzchniowych, głównie ze spalania węgla na cele grzewcze i bytowe. Najwyższe średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀, dwutlenku azotu i dwutlenku siarki koncentrują się w strefie zwartej zabudowy miasta o dużej powierzchniowej i komunikacyjnej emisji zanieczyszczeń i utrudnionych warunkach przewietrzania. Jednym z zagrożeń dla funkcjonowania miasta są powodzie i podtopienia, a szczególnie zalewanie wodami opadowymi wielu miejsc w centrum miasta (miejsc zlewnych po ulewach często dotyczą miejsc w dolinach skanalizowanych odcinków rzek). Większość powodzi występuje na skutek nawalnych opadów, nadmiernego uszczelnienia zlewni oraz ograniczonej pojemności kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej. Działania w zakresie eliminacji zagrożeń powodziowych na terenie miasta powinny zmierzać w kierunku ograniczania lub kontrolowanego opóźniania spływów powierzchniowych do zbiorczego systemu odprowadzania wód opadowych, a tym samym do łódzkich rzek. Do najtrudniej odwracalnych zmian w środowisku należy degradacja jego walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Zabudowa (a także urządzenia infrastruktury technicznej) lokalizowana w dolinach rzecznych, w bezpośrednim sąsiedztwie lasów lub innych wrażliwych na antropopresję siedlisk przyrodniczych powoduje defragmentację krajobrazu, zaburza jego harmonijność oraz zakłóca funkcjonowanie ekosystemów. Lokalizacje zabudowy w dolinach rzecznych towarzyszą niekorzystne zmiany w ukształtowaniu naturalnej rzeźby terenu. Innym niekorzystnym zjawiskiem są zaniedbania pielęgnacyjne prowadzące do rozwoju naturalnej sukcesji siedlisk łąkowych w kierunku zbiorowisk krzewów i lasów.

Załączona do Prognozy MAPA nr 2. Zagrożenia środowiska – ilustruje główne zagrożenia na obszarze miasta. Pokazano na niej lokalizację potencjalnych źródeł zagrożeń oraz tereny o ograniczeniach w zagospodarowaniu, wynikających z zagrożeń środowiska.

Powyższe uwagi dotyczą ustaleń obowiązującego Studium i odnoszą się do obszaru całego miasta. Zachowują aktualność również w stosunku do proponowanych zmian Studium, polegających na wskazaniu odcinków projektowanych dróg jako obszarów przestrzeni publicznej.

6. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.

6.1. Informacje o zawartości i głównych celach obowiązującego Studium

UWAGA: Poniższy rozdział stanowi omówienie całego dokumentu – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi – w obowiązującej wersji (Uchwała Nr LXIX/1753/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 28 marca 2018 r., zmienionej uchwałą Nr VI/215/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 6 marca 2019 r.):

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej gminy, w tym uchwalanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy do zadań własnych gminy (art. 3 ust 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Celem Studium jest określenie aktualnej, dostosowanej do możliwości i potrzeb, polityki przestrzennej miasta Łodzi, w tym lokalnych zasad gospodarowania przestrzennego.

We wstępie do tego dokumentu napisano: „Studium to najważniejszy dokument, instrument polityki przestrzennej miasta. To „konstytucja przestrzenna”, opracowana przy możliwie szerokim udziale mieszkańców Łodzi, zawierająca racjonalną, rzeczową i obiektywną ocenę stanu planistycznego miasta, tzw. uwarunkowania oraz realistyczne, mierzalne i osiągalne kierunki i zasady organizowania jego przestrzeni. Podstawą dla prac nad tym dokumentem była, zatem, konieczność dopasowania możliwości rozwoju do potrzeb miasta, racjonalność zarządzania jego zasobami, pragmatyczne i realistyczne zbudowanie dobrej przyszłości Łodzi.

Ustalenia Studium odnoszą się do kwestii przestrzennych ze stref społecznych, ekonomicznych, kulturowych i środowiskowych w zakresie gospodarki przestrzennej. Powstało ono w oparciu o ocenę bilansu dotychczasowej polityki w tym zakresie, analizy scenariuszy rozwoju i wybór najbardziej racjonalnej i efektywnej opcji dla planowania miasta. Dokument tworzy zasady dla rozwoju Łodzi w perspektywie średnioterminowej – do 2030 roku i długofalowej – do 2050 roku.”

Studium wskazuje 6 fundamentów kształtowania polityki planistycznej w Łodzi:

1. powrót do miasta;
2. rozwój jakościowy;
3. racjonalizacja rezerw;
4. stop suburbanizacji;
5. aktywizacja gospodarcza;
6. stop depopulacji.

Zadaniem Studium jest określenie granic możliwości działań inwestycyjnych oraz zasad wzajemnych powiązań funkcjonalnych i przestrzennych. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, jednakże jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi zostało opracowane w formie tekstowej i graficznej. Składa się z dwóch części:

1. Uwarunkowań rozwoju przestrzennego miasta Łodzi;
2. Kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi.

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta Łodzi obejmują wnikliwą charakterystykę i analizę istniejącego stanu zagospodarowania i funkcjonowania miasta oraz zachodzących procesów, w podziale na:

- uwarunkowania zewnętrzne rozwoju miasta, w tym wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych (uwarunkowania międzynarodowe i krajowe, uwarunkowania regionalne, uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zewnętrzne potencjały rozwojowe miasta),
- uwarunkowania lokalne wynikające ze strategii rozwoju miasta (Strategia Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+, Strategia przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+),
- uwarunkowania demograficzne rozwoju miasta (ludność, procesy demograficzne, sytuacja demograficzna Łodzi na tle innych miast, prognozy społeczno-demograficzne, konsekwencje zmian społeczno-demograficznych i związane z nimi wyzwania),

- uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zagospodarowania i użytkowania terenów, stan planistyczny (użytkowanie i zagospodarowanie terenów, struktura funkcjonalno-przestrzenna, polityka planistyczna miasta – dotychczasowe przeznaczenie terenów),
- uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska i przyrody miasta (główne elementy struktury systemu przyrodniczego Łodzi zapewniające łączność ekologiczną z terenami sąsiednimi, stan poszczególnych komponentów środowiska, stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, ochrona przyrody – prawne formy ochrony przyrody, uwarunkowania sozologiczne – jakość środowiska i podstawowe źródła zagrożeń),
- uwarunkowania wynikające z diagnozy stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (uwarunkowania ponadlokalne i lokalne, ochrona i opieka nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami oraz dobrami kultury współczesnej – obecny stan prawny, dziedzictwo kulturowe – identyfikacja i charakterystyka zasobu, dziedzictwo kulturowe – diagnoza, ochrona zabytków – potrzeby i dylematy, rekomendacje do kierunków działań),
- uwarunkowania wynikające z oceny stanu krajobrazu miasta (krajobrazy codzienne, krajobrazy charakterystyczne, krajobraz miasta oglądany z najważniejszych miejsc, najważniejsze obiekty wyróżniające się w krajobrazie miasta),
- uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony (kompozycja miasta, miejsca „pierwszego” kontaktu z miastem, ocena stanu ładu przestrzennego),
- uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa (warunki mieszkaniowe, praca i bezrobocie, zdrowie, wsparcie socjalne (opieka społeczna), zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia – przestępczość, poczucie bezpieczeństwa, edukacja, wypoczynek i rekreacja),
- uwarunkowania ekonomiczno-gospodarcze rozwoju miasta (aktywność gospodarcza, rynek usług biurowych, logistyka, sektor produkcji i przemysłu, handel, atrakcyjność inwestycyjna, nauka, badania i rozwój, turystyka, analiza budżetu Łodzi),
- uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji miasta (dotychczasowe polityki rozwoju układu komunikacyjnego miasta, komunikacja – system drogowy, miejska komunikacja zbiorowa, komunikacja autobusowa podmiejska i dalekobieżna, układ kolejowy, przewozy towarowe i logistyka, transport lotniczy, system rowerowy, mobilność piesza, aktualizacja Studium Systemu Transportowego dla Miasta Łodzi),
- uwarunkowania wynikające ze stanu systemów infrastruktury technicznej (gospodarka wodno-ściekowa, system kanalizacji deszczowej, systemy energetyczne, zaopatrzenie w gaz, zaopatrzenie w ciepło, wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych – urządzenia o mocy przekraczającej 100 kW i ich strefy ochronne, telekomunikacja, gospodarka odpadami),
- uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego nieruchomości, (stan prawny nieruchomości, komunalizacja mienia skarbu państwa, tereny zamknięte i ich strefy ochronne).

Każdy z rozdziałów kończy się zwięzłym podsumowaniem omawianego zagadnienia.

W opracowaniu została również przedstawiona syntetyczna informacja o wnioskach złożonych w wyniku ogłoszeń i obwieszczeń o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi oraz o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium.

Część tekstowa Uwarunkowań zawiera szereg rysunków i tabel oraz załączników (wykazów). Jej integralną częścią są załączniki graficzne – mapy w skali 1:50000:

1. Stan istniejący – struktura funkcjonalno-przestrzenna;
2. Środowisko przyrodnicze;

3. Identyfikacja dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
4. Ocena stanu ładu przestrzennego i krajobrazu miasta;
5. System komunikacyjny;
6. System wodociągowo-kanalizacyjny;
7. Ujęcia wód podziemnych
8. System elektroenergetyczny;
9. System sieci gazu przewodowego;
10. System sieci ciepłej.

Podsumowaniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego miasta jest zestawienie tabelaryczne w podziale na poszczególne zagadnienia tematyczne. W ramach każdego z obszarów zidentyfikowano charakterystyczne zjawiska lub procesy wraz z wynikającymi z nich skutkami i zagrożeniami. Sformułowano także wnioski jako wykaz działań koniecznych do podjęcia w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom lub wykorzystania potencjału miasta.

Wnioski z przeprowadzonych analiz dotyczących istniejących uwarunkowań w zakresie poszczególnych elementów funkcjonowania miasta, jak i wyniki modelowania rozwoju miasta oraz bilansowania terenów przeznaczonych pod zabudowę złożyły się na określenie potrzeb i możliwości rozwoju miasta.

Na potrzeby rozważań nad ostatecznym kształtem Studium skonstruowano trzy scenariusze rozwoju przestrzennego Łodzi, oznaczone A, B i C, nazywane „modelami”. Wszystkie rozpatrywane modele łączy polityka przyjęta wobec strefy centralnej miasta, będąca wyrazem realizacji idei „rozwoju do wewnątrz”, zaś kluczowym czynnikiem je różniącym – polityka w stosunku do strefy obrzeżnej, wyrażona głównie w skali rezerw terenów pod zabudowę, jak i ich potencjalnego charakteru. I tak:

- model A określony został jako „miasto ściśle zwarte” (model restrykcyjny),
- model B określony został jako „miasto ukierunkowane”,
- model C określony został jako „miasto polityki swobodnej urbanizacji”.

Ponadto – jako scenariusz „ku przestrodze” – opracowano model miasta niekontrolowanej urbanizacji, określony jako „model zagrożeniowy”.

Modele A, B i C zostały zestawione w celu porównania i wyboru scenariusza przestrzennego najwłaściwszego z punktu widzenia zapewnienia długofalowego rozwoju miasta. Zostały one także poddane ocenie na drodze konsultacji z udziałem mieszkańców, środowisk akademickich i zawodowych, jak też były przedmiotem szerokiej debaty prasowej.

Za podstawę do dalszych prac nad kierunkami Studium przyjęto model B, który najlepiej realizuje wyznaczone cele polityki przestrzennej i idee, które określono jako pożądane kierunki rozwoju miasta. Wybór modelu B jako scenariusza rozwoju przestrzennego Łodzi, uzyskał akceptację Prezydent Hanny Zdanowskiej oraz Komitetu Sterującego Studium i został zarekomendowany Radzie Miejskiej przy podejmowaniu uchwały kierunkowej dotyczącej kształtowania polityki przestrzennej miasta. Jako podstawa do dalszych prac nad formułowaniem kierunków Studium Model B został przyjęty uchwałą Nr XIV/289/15 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 1 lipca 2015 roku.

W części Kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, dla obszaru w granicach administracyjnych miasta, przyjęto ustalenia w zakresie:

1. potrzeb i możliwości rozwoju miasta;
2. kierunków zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów, kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów;
3. obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i uzdrowisk;
4. obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;

5. obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
6. zasad kształtowania przestrzeni publicznych;
7. kierunków rozwoju systemów komunikacji;
8. kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej;
9. terenów zamkniętych;
10. obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
11. obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, obszarów zdegradowanych;
12. obszarów, dla których sporządzenie planu jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych oraz obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe;
13. realizacji ustaleń Studium;
14. uzasadnienia zawierającego objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezy ustaleń projektu Studium.

W Studium wskazuje się tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy, wyznaczając następujące jednostki funkcjonalno-przestrzenne (udział poszczególnych jednostek w powierzchni ogólnej miasta przedstawiony jest w: Tabela 11):

1. Tereny przeznaczone pod zabudowę w Strefie Wielkomiejskiej:
 - tereny zachowania historycznej struktury przestrzennej:
 - W1a – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie I,
 - W1b – Zespoły zabudowy wielofunkcyjnej Księżego Młyna i Centrali Scheiblera,
 - tereny porządkowania i uzupełniania historycznej struktury przestrzennej:
 - W2a – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie II,
 - W2b – Zespoły zabudowy wielofunkcyjnej w dolinie rzeki Jasień,
 - tereny przekształcania historycznej struktury przestrzennej:
 - W3a – Zespół zabudowy usługowej wzdłuż trasy W-Z,
 - W3b – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie III,
 - W3c – Nowe Centrum Łodzi;
2. Tereny przeznaczone pod zabudowę w Strefie Ogólnomiejskiej:
 - WZ – Tereny zabudowy wielofunkcyjnej (WZ1, WZ2, i WZ3),
 - M1 – Tereny wielkich zespołów mieszkaniowych,
 - M2 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej niskiej,
 - M3 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - M4 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na dużych działkach,
 - PM – Tereny zabudowy mieszkaniowej w układach ulicowych,
 - U – Tereny zabudowy usługowej,
 - AG1 – Tereny aktywności gospodarczej o ograniczonej uciążliwości,
 - AG2 – Tereny aktywności gospodarczej o znacznej uciążliwości;
 - KL – teren lotniska (w granicach lotniska wg zmiany dokumentacji rejestracyjnej lotniska, stan na czerwiec 2017);
3. Tereny wyłączone spod zabudowy:
 - O – Tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA ŁODZI

- L – Tereny lasów o powierzchni minimum 3 ha,
- Z – Tereny zieleni urządzonej o powierzchni minimum 3 ha i dolin rzecznych w strefie zurbanizowanej,
- RW – Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,
- D – Tereny ogrodów działkowych,
- C – Tereny cmentarzy.

Tabela 11 Udział jednostek funkcjonalno-przestrzennych w ogólnej powierzchni miasta

Jednostki funkcjonalno-przestrzenne		Powierzchnia w ha	Udział jednostek w ogólnej powierzchni miasta w %
Strefa Wielkomiejska	W1a – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie I	155	4%
	W1b – Zespoły zabudowy wielofunkcyjnej Księżego Młyna i Centrali Scheiblera	23	
	W2a – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie II	202	
	W2b – Zespoły zabudowy wielofunkcyjnej w dolinie rzeki Jasień	76	
	W3a – Zespoły zabudowy usługowej wzdłuż trasy W-Z	26	
	W3b – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie III	607	
	W3c – Nowe Centrum Łodzi	76	
Strefa ogólnomiejska	WZ – Tereny zabudowy wielofunkcyjnej (WZ1, WZ2, WZ3)	538	2%
	M1 – Tereny wielkich zespołów mieszkaniowych	2483	8%
	M2 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej niskiej	463	2%
	M3 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej niskiej	3136	11%
	M4 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej niskiej na dużych działkach	1318	4%
	PM – Tereny zabudowy mieszkaniowej w układach ulicowych	1002	3%
	U – Tereny zabudowy usługowej	1300	4%
	AG1 – Tereny aktywności gospodarczej o ograniczonej uciążliwości	1969	7%
	AG2 – Tereny aktywności gospodarczej o znacznej uciążliwości	980	3%
	KL – Teren lotniska	232	1%
Tereny wyłączone spod zabudowy			
	O – Tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo	7306	25%
	L – Tereny lasów o powierzchni minimum 3 ha	2442	8%
	Z – Tereny zieleni urządzonej o powierzchni minimum 3 ha i dolin rzecznych w strefie zurbanizowanej	1279	4%
	RW – Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	609	2%
	D – Tereny ogrodów działkowych	773	3%
	C – Tereny cmentarzy	260	1%

Źródło: Studium... Kierunki (Tabela 22) ze zmianami wynikającymi z wprowadzenia do pierwotnej wersji Studium obszarów przestrzeni publicznej → terenów przewidzianych dla ustalenia przebiegu projektowanych dróg oraz związanej z tym korekty granic jednostek funkcjonalno-przestrzennych

Dla poszczególnych, wydzielonych terytorialnie jednostek funkcjonalno-przestrzennych miasta określono:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów, wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów;
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i uzdrowisk;
- obszary oraz zasady ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

- obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji.

Dodatkowym elementem uwzględnionym w jednostkach funkcjonalno-przestrzennych obejmujących tereny aktywności gospodarczej (AG1, AG2) są zasady kształtowania relacji z terenami sąsiadującymi, natomiast w jednostkach funkcjonalno-przestrzennych obejmujących tereny wyłączone spod zabudowy: O, L, Z i RW określono strukturę przestrzenną i krajobraz, a w jednostkach D i C - strukturę przestrzenną.

Dla terenów aktywności gospodarczej (AG1 i AG2) obecnie niezagospodarowanych, położonych przy ulicy Tomaszowskiej i w rejonie torów kolejowych, przeprowadzono analizę systemu dróg wyprowadzających ruch z danego obszaru. Analiza została oparta na Aktualizacji Optymalnego Wariantu Systemu Transportowego dla Miasta Łodzi z kwietnia 2014 roku. W Aktualizacji tej ulica Jędrzejowska jest, w rejonie na południe od linii kolejowej, ulicą o największym natężeniu ruchu. Nie jest to jednak ruch powodujący utrudnienia przejazdu („korki”) i na odcinku w pobliżu ul. Tomaszowskiej przenosić ona będzie, wg prognoz na 2025 rok, potok 250 pojazdów w jednym kierunku w godzinie szczytu. Godzina szczytu to ok. 10% ruchu dobowego. Przenosić więc będzie ok. 2500 poj./dobę w każdym kierunku. Zakładany przekrój ulicy to jedna jezdnia z dwoma pasami ruchu (po jednym dla danego kierunku ruchu). Przekroczenie przepustowości nie wystąpi. Przeliczenie przepustowości ulicy wymaga osobnego opracowania. Jednakże z analiz ruchowych, jakie dostępne są w różnych opracowaniach do których MPU ma dostęp, można stwierdzić, że granica przepustowości jest ponad dwukrotnie większa od prognozowanego ruchu w ulicy Jędrzejowskiej. Co za tym idzie, należy wnioskować, że ruch zostanie płynnie wyprowadzony z analizowanego obszaru. Istotne tu mogą być tylko skrzyżowania, na których trzeba zadbać o odpowiednią segregację ruchu, dodatkowe pasy skrętu, itp. – dla poprawy przepustowości tych węzłów.

Zapisy projektu Studium precyzują, iż dla poszczególnych terenów, wyznaczonych jako jednostki funkcjonalno-przestrzenne, zasady zabudowy i zagospodarowania należy określać łącznie na podstawie:

- ustaleń zawartych w kartach terenu,
- ustaleń dla elementów szczególnych, zawartych w rozdziałach tematycznych kierunków Studium,
- planszy kierunków – jednostki funkcjonalno-przestrzenne (MAPA 1k) stanowiąca załącznik graficzny do projektu Studium).

W projekcie Studium zostały wskazane granice obszaru zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisów odrębnych. Z granic tego obszaru wyłączono tereny jednostek funkcjonalno-przestrzennych „Z – Tereny zieleni urządzonej o powierzchni minimum 3 ha i dolin rzecznych w strefie zurbanizowanej”. We wskazanych granicach dopuszcza się w mpzp określanie obszarów zabudowy śródmiejskiej wynikających z docelowego zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie obszarów dopuszczalnej lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (część obszarów do wykorzystania wyłącznie jako targowiska) Studium wskazuje możliwość dalszego funkcjonowania wszystkich obecnie użytkowanych obiektów. Realizacja nowych obiektów handlowych tego typu jest przewidziana wyłącznie na dwóch obszarach pofabrycznych w mieście – terenie posiadłości wodno-fabrycznych oraz północnej części dawnych zakładów przemysłowych Anilana – i jest ściśle związana z aktywizacją tych terenów uznanych za istotny element dziedzictwa kulturowego miasta. Ustala się również, iż realizacja nowych funkcji nie może doprowadzić do zniszczenia lub zatracenia historycznych wartości kompleksów zabudowy pofabrycznej. Dopuszczenie lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² nie obowiązuje w przypadku zniszczenia lub dewastacji obiektów historycznych zespołów zabudowy.

Do najistotniejszych ustaleń w zakresie obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i uzdrowisk należą następujące zasady kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego:

- ochrona wszystkich terenów współtworzących system przyrodniczy miasta, w tym terenów jednostek funkcjonalno-przestrzennych obejmujących lasy (L), zieleni urządzonej (Z), tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo (O), ogrody działkowe (D), cmentarze (C) i tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (RW), a także terenów zieleni urządzonej oraz gruntów leśnych w ramach wszystkich pozostałych jednostek funkcjonalno-przestrzennych,
- ochrona obszarów szczególnie cennych przyrodniczo, istotnych dla zachowania różnorodności biologicznej oraz zapewniających łączność obszaru miasta z systemem przyrodniczym regionu – objętych ochroną prawną lub obszarów o wysokich walorach przyrodniczych wymagających ochrony,
- powiększanie zasobów zieleni urządzonej w strefie zurbanizowanej zwartej,
- ochrona istniejących korytarzy ekologicznych i kształtowanie nowych powiązań pomiędzy terenami aktywnymi przyrodniczo, w celu zapewnienia spójności systemu przyrodniczego miasta oraz umożliwienia migracji roślin, zwierząt i grzybów. Podstawowy system korytarzy ekologicznych stanowią doliny rzeczne,
- ochrona i kształtowanie systemu hydrologicznego miasta, w sposób zapewniający prawidłowy obieg wody w mieście,
- kształtowanie odpowiednich warunków dla podniesienia jakości powietrza i poprawy mikroklimatu miasta.

Projekt odnosi się także do problematyki kształtowania systemu terenów prawnie chronionych (m.in. wskazując potrzebę rozszerzenia tego systemu, z uwzględnieniem w tym zakresie ustaleń dokumentów nadrzędnych), obszarów zagrożeń powodziowych, a także kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej. Określa ponadto zasady zagospodarowania terenów górniczych dopuszczając możliwość eksploatacji surowców naturalnych w granicach obszarów górniczych ustanowionych w koncesjach, a po zakończeniu wydobywania – włącznie tych obszarów w strukturę terenów aktywnych przyrodniczo (O) oraz rekultywację w kierunku rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym. Wskazuje, iż na terenie Łodzi nie występują obszary osuwania się mas ziemnych, jak również obiekty ani obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny. W projekcie stwierdzono również, iż na terenie obszaru ograniczonego użytkowania dla Grupowej Oczyszczalni Ścieków Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej w Łodzi - ze względu na brak możliwości dotrzymania standardów jakości środowiska, mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych - obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z ustaleń rozporządzenia Nr 6/2003 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 sierpnia 2003 r.

Studium wskazuje szczególne warunki w zakresie obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego. Ustala zasady ochrony i kształtowania krajobrazów codziennych i krajobrazów priorytetowych oraz charakterystycznych. Ochrona krajobrazów charakterystycznych ma polegać na podporządkowaniu nowego sposobu zagospodarowania walorom zagospodarowania tradycyjnego, zwykle indywidualnego dla wskazanego terenu, dzięki czemu zachowane zostaną specyficzne cechy krajobrazu w poszczególnych rejonach miasta. Ponadto, Studium ustala ochronę i kształtowanie charakterystycznych wartości widokowych, w tym ekspozycji obiektów szczególnych, poprzez określenie zasad zagospodarowania otaczających je przestrzeni, w szczególności przestrzeni publicznych. Ze względu na ochronę widoku głównego motywu sylwety miasta oraz widoków na krajobraz otwarty widziany z zidentyfikowanych punktów widokowych, Studium wskazuje na potrzebę ograniczenia wysokości obiektów w obszarze przedpola widokowego oraz odpowiednie zagospodarowanie wierzchołków wzniesień jako tarasów widokowych.

W zakresie obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustalono, jako zasadę podstawową, zarządzanie krajobrazem kulturowym obejmującym całe środowisko kulturowe miasta. Wskazano trzy kategorie działań realizujących zasadę podstawową:

- system ochrony i opieki tj. uwzględnienie ochrony dziedzictwa materialnego, stanowiącego materialny wyraz kultury i historii poprzednich i współczesnych pokoleń, budującego tożsamość,
- planowanie i podejmowanie działań strategicznych tj. działań zmierzających do uwzględnienia dziedzictwa kulturowego we współczesnym rozwoju miasta,
- podejmowanie działań edukacyjnych i promocyjnych.

Studium wskazuje strefy ochrony konserwatorskiej, stanowiące sektorową politykę miejską zintegrowaną z polityką przestrzenną miasta:

- Strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej wielokulturowego krajobrazu miasta przemysłowego uznanego za pomnik historii wraz z obszarem buforowym,
- Strefa B – ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych oraz zabytków i ich otoczenia,
- Strefa C – ochrony konserwatorskiej elementów rozplanowania oraz zabytków,
- Strefa K – ochrony krajobrazu kulturowego.

Strefy ochrony konserwatorskiej A, B i C określają dominujący kierunek działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, determinując dopuszczalny zakres przekształceń ustalony w kartach ustaleń dla jednostek funkcjonalno- przestrzennych.

Dokument uwzględnia także ochronę zabytków archeologicznych poprzez wskazane strefy konserwatorskich ochrony archeologicznej.

Ponadto dokument uwzględnia ochronę dziedzictwa materialnego wynikającą z przepisów odrębnych (rejestr zabytków, pomnik historii, park kulturowy), a także wskazuje nowe obszary rekomendowane bądź postulowane do ochrony jako parki kulturowe. Studium wskazuje również szczególną rolę obszarów i obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków, obiektów uznanych jako dobra kultury współczesnej oraz miejsc pamięci narodowej i pomników zagłady.

W Studium przyjętym uchwałą Nr VI/215/19, zmieniającą uchwałę Nr LXIX/1753/18, preredagowany i rozbudowany w stosunku do pierwotnego tekstu został rozdział dotyczący zasad kształtowania przestrzeni publicznych. Wskazano, iż przestrzeń publiczną należy rozumieć jako „zbiorowo użytkowaną, ogólnodostępną fragmenty przestrzeni miasta służące zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnych i ponadlokalnych. Należą do nich przestrzeń publiczną o oddziaływaniu ogólnomiejskim wymagające bogatego wyposażenia w elementy usługowe, a także przestrzeń publiczną o oddziaływaniu ponadlokalnym i lokalnym. W Studium, ze względu na skalę dokumentu i jego strategiczny charakter (określa politykę przestrzenną gminy), nie wskazano granic poszczególnych przestrzeni publicznych, z wyjątkiem >obszarów przestrzeni publicznej<”.

Do terenów zawierających przestrzeń publiczną o oddziaływaniu ogólnomiejskim lub wymagających ich wytworzenia zaliczono:

- Strefę Wielkomiejską – obszar koncentracji przestrzeni publicznych wymagających zapewnienia wysokiej jakości i dobrej dostępności,
- tereny rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców,
- „bramy” do miasta, jako strefy akcentowania w przestrzeni wjazdów do miasta,
- połączenia pieszo-rowerowe wyznaczone w oparciu o główne doliny rzeczne,
- połączenia pieszo-rowerowe wzdłuż kolei obwodowej i dróg,
- połączenia pieszo-rowerowe pozostałych terenów.

Do terenów zawierających przestrzenie publiczne o oddziaływaniu ponadlokalnym i lokalnym lub wymagających ich wytworzenia zaliczono:

- centra ponadlokalne oraz lokalne jednostek mieszkaniowych,
- tereny leśne (L), parkowe (Z), rekreacyjno-wypoczynkowe (RW), wyznaczone w Studium jako odrębne jednostki funkcjonalno-przestrzenne,
- punkty widokowe,
- dworce, przystanki kolejowe, węzły przesiadkowe,
- połączenia pieszo-rowerowe wyznaczone w oparciu o mniejsze doliny rzeczne – szlaki prezentujące walory przyrodnicze miasta,
- połączenia pieszo-rowerowe – wyznaczone w miejscach wymaganych połączeń przestrzeni publicznych o oddziaływaniu lokalnym i ciągów pieszo-rowerowych wyznaczonych w oparciu o doliny rzeczne.

W obrębie Strefy Wielkomiejskiej wyróżniono:

- strefy zawierające przestrzenie publiczne o wysokiej randze i jakości,
- place, w tym place publiczne,
- ulice, w tym o dużym udziale ruchu pieszego, pasaże,
- tereny zieleni urządzonej – parki i skwery.

Wskazano, iż granice ww. przestrzeni publicznych wymagają uściślenia i doprecyzowania w trakcie sporządzania projektu planu miejscowego. Równocześnie dopuszczono możliwość wyznaczenia na terenie miasta innych, niż wskazane, przestrzeni publicznych.

W odniesieniu do wskazanych w Studium jednostek mieszkaniowych za najważniejsze działania uznano zapewnienie dostępności do terenów zieleni oraz wytworzenie centrów lokalnych.

Obszar przestrzeni publicznej, zgodnie z definicją podaną w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, należy rozumieć jako obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W obowiązującym Studium do obszarów przestrzeni publicznej zaliczono:

- położone w Strefie Wielkomiejskiej obszary współcześnie zdefiniowane, a także wymagające przywrócenia pierwotnego charakteru lub adaptacji: przestrzenie do ponownego ukształtowania – place publiczne, pasaże i ulice o dużym udziale ruchu pieszego, tereny zieleni urządzonej;
- tereny rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych z dużym udziałem terenów leśnych i aktywnych przyrodniczo: istniejący kompleks leśny Las Łagiewnicki wraz z terenami przewidzianymi dla jego poszerzenia, strefa rekreacyjno-wypoczynkowa Łódź Zachód, w której znajdują się istniejące tereny zieleni urządzonej, istniejący kompleks leśny Uroczysko Lublinek wraz z terenami przewidzianymi dla jego poszerzenia oraz kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy w Rudzie Pabianickiej.

Obecny projekt zmiany Studium do wyżej wymienionych obszarów przestrzeni publicznej dołącza:

- tereny przewidziane dla ustalenia przebiegu projektowanych dróg, w szczególności korytarzy drogowych oraz towarzyszącej im infrastruktury: korytarz drogowy projektowanej ulicy „Wojska Polskiego” na odcinku od ul. Szczecińskiej do ul. Jana Karłowicza, korytarz drogowy projektowanej ulicy „Jana Karłowicza” na odcinku od ul. Zgierskiej do ul.

Andrzeja Struga, korytarz drogowy projektowanej ulicy „Konstytucyjnej” na odcinku od ul. Strykowskiej do ul. Rzgowskiej.

Wymienione projektowane drogi mają szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie zapewnienia powiązań międzydzielnicowych (projektowane ulice: „Konstytucyjna” i „Jana Karskiego”) oraz dojazdów do dróg ekspresowych (projektowana ulica „Wojska Polskiego”). Są niezbędne dla poprawy funkcjonowania układu komunikacyjnego miasta, a tereny ich planowanego przebiegu obciążone są jednocześnie wysokim ryzykiem realizacji inwestycji uniemożliwiających w przyszłości ich budowę.

Ustalenia Studium dotyczące kierunków rozwoju systemów komunikacji obejmują wskazanie docelowego ramowo-rusztowego układu dróg wewnątrz kolei obwodowej oraz niezbędnych odcinków dla zapewnienia połączeń centralnych terenów miasta z „ringiem autostradowym”, a także domknięcia układu obwodnic (wewnętrznej i zewnętrznej). Celem stało się jednocześnie ustalenie priorytetu transportu zbiorowego przed indywidualną komunikacją samochodową, ze szczególnym wyróżnieniem komunikacji tramwajowej, wskazanie realizacji systemu węzłów przesiadkowych, nadanie Łodzi roli ważnego węzła kolejowego w skali kraju oraz wskazanie kluczowych inwestycji w zakresie budowy układu kolejowego, jak również uczynienie dostępu komunikacyjnego do Portu Lotniczego im. Władysława Reymonta. Do istotnych ustaleń należy także zapewnienie rozwiązań wpływających na rozwój systemu rowerowego w mieście oraz zwiększenie udziału podróży pieszych. Dodatkowym przyjętym parametrem w zakresie komunikacji jest podział miasta na 3 strefy parkowania.

W wyniku wprowadzenia do pierwotnej wersji Studium obszarów przestrzeni publicznej – terenów przewidzianych dla ustalenia przebiegu projektowanych dróg oraz związanej z tym korekty elementów systemu komunikacyjnego, zmianie uległy przebiegi ulic o największej przepustowości dla transportu samochodowego: obwodnicy wewnętrznej, obwodnicy zewnętrznej, głównych dojazdów do ringu autostradowego oraz trasy W-Z.

W zakresie kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej Studium zakłada optymalne wykorzystanie istniejących sieci, natomiast potrzeby ich rozbudowy wynikają głównie z konieczności dotrzymania standardów środowiskowych na terenach z istniejącą zabudową, niedoinwestowanych w podstawowe sieci infrastruktury. Studium nie przewiduje wyznaczania obszarów, na których rozmieszczone byłyby urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW z wykorzystaniem energii wiatru. Jednocześnie dopuszcza możliwość lokalizacji urządzeń wykorzystujących inne źródła energii odnawialnej niż siła wiatru. Studium nie wprowadza również ograniczeń dotyczących lokalizacji mikroinstalacji, dopuszczając jednak możliwość ich wprowadzenia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przewiduje zwiększenie wykorzystania energii wód geotermalnych oraz promieniowania słonecznego do potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody – dla budownictwa mieszkalnego, użyteczności publicznej itp., z dopuszczeniem kierowania nadwyżek do sieci elektroenergetycznej. W zakresie rozwoju systemu telekomunikacji i przesyłu danych za niezbędne uznaje ograniczenie niekorzystnego oddziaływania na krajobraz miasta obiektów radiowych telefonii komórkowej.

W dokumencie wskazano, iż kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami w Łodzi winny być kształtowane zgodnie z Planem gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012⁹⁶, który obecnie jest aktualizowany przez Urząd Marszałkowski w Łodzi. Zaznaczono przy tym, że Plan z 2012 roku zakładał budowę w Łodzi spalarni (o wydajności 200 tys. ton odpadów rocznie), jednak w myśl nowych tendencji w zagospodarowywaniu odpadów komunalnych miasto zakłada zmianę kierunku, rezygnując z budowy spalarni na rzecz podniesienia poziomu selektywnej zbiórki odpadów, ich segregowania i zagospodarowania.

⁹⁶ Uchwała Nr XXVI/482/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 21 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012.

W Studium granice terenów zamkniętych wojskowych, policyjnych i kolejowych wyznaczono zgodnie z aktami prawnymi je ustanawiającymi, natomiast granice stref ochronnych od wymienionych terenów, związanych z ich funkcjonowaniem, nie zostały wyznaczone. W zakresie wykorzystania terenów zamkniętych wojskowych i policyjnych ustalono zachowanie zgodności z ich aktualnym przeznaczeniem – na cele obronności i bezpieczeństwa państwa, zaś terenów kolejowych – możliwość zmian w ich zagospodarowaniu w kierunku funkcji różnego typu (z preferencją dla usług i innych form aktywności gospodarczej), z wyłączeniem mieszkaniowej oraz możliwości lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W zakresie obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym Studium wskazuje inwestycje tożsame z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego⁹⁷ tj.: budowę zachodniej obwodnicy Łodzi – drogi ekspresowej S14 oraz Kolei Dużych Prędkości relacji Wrocław/Poznań–Łódź–Warszawa, a także strategiczne inwestycje celu publicznego z zakresu infrastruktury elektroenergetycznej: rozbudowę stacji 220/110 kV „Janów” o rozdzielnię 400kV i budowę linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Janów–Płock/Rogowiec.

W zakresie obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym Studium wskazuje przede wszystkim realizację inwestycji dotyczących systemu transportowego, infrastruktury technicznej i społecznej oraz ochrony środowiska. Za priorytet została uznana realizacja układu drogowego tworzącego tzw. ramę komunikacyjną dla śródmieścia, a także inwestycje mające wpływ na wzrost jakości życia i poprawę warunków zamieszkania, z zakresu infrastruktury technicznej oraz realizacji przestrzeni publicznych – obszarów tworzących ogólnomiejski system przestrzeni publicznych. Dla terenów mieszkaniowych zlokalizowanych w zwartych strukturach miejskich Studium przyjmuje standardy w zakresie dostępu do ogólnodostępnych terenów zieleni (w tym parków) określone w kartach ustaleń dla poszczególnych jednostek funkcjonalno-przestrzennych. Z funkcjonujących w mieście cmentarzy, dla dwóch - przy ul. Szczecińskiej i ul. Łagiewnickiej - Studium utrzymuje rezerwę terenów dla ich poszerzenia.

Tereny odpowiednie pod względem sanitarnym na cmentarze to tereny na krańcach miast, osiedli lub gromad, w izolacji od zabudowań, na gruntach przeznaczonych pod zielen publiczną lub odpowiednich na jej urządzenie, w pobliżu miejscowej sieci komunikacyjnej. Teren cmentarza powinien znajdować się w miarę możliwości na wzniesieniu i nie podlegać zalewom oraz posiadać ukształtowanie umożliwiające łatwy spływ wód deszczowych. Odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego, bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studni, źródeł i strumieni służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m, albo 50 m - pod warunkiem, że teren posiada sieć wodociagową, a wszystkie budynki korzystające z wody są podłączone do tej sieci: (na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jaki tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315).

Wskazane rezerwy terenów pod poszerzenia cmentarzy obejmują tereny bezpośrednio przylegające do istniejących obiektów, a granice tych poszerzeń zostały określone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zatwierdzonych uchwałami Rady Miejskiej w Łodzi Nr LXXIII/1532/13 i Nr XXXVI/938/16. Możliwość powiększenia istniejących cmentarzy o wskazane tereny, w zgodności z postanowieniami ww. rozporządzenia, była przedmiotem analiz na etapie sporządzania tych planów i została pozytywnie zaopiniowana i uzgodniona przez właściwe organy, wskazane w art. 17 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

⁹⁷ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego (aktualizacja z września 2010 r.) – już nieobowiązujący

Jako obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, obszar zdegradowany, Studium wskazuje te, które wymagają przekształceń funkcjonalno-przestrzennych i rehabilitacji w kierunku przywrócenia im funkcji użytkowych, niegenerujących uciążliwości dla obszarów sąsiednich. Ww. obszary zostały podzielone na grupy ze względu na kierunek przekształceń oraz zakres koniecznych do podjęcia działań:

- obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji – określone w Uchwale Nr XXV/589/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 10 lutego 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Łodzi,
- obszary wymagające rehabilitacji lub przekształceń, zmierzających w kierunku ponownego włączenia w strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta, poprawy ładu przestrzennego i efektywnego wykorzystania przestrzeni o dużym potencjale inwestycyjnym; są to m.in. tereny poprzemysłowe i powojenne, nieużytki miejskie, zamknięte tereny kolejowe (pod warunkiem ich otwarcia przez właściwe organy), a także historyczne przestrzenie publiczne, które utraciły swój pierwotny charakter,
- obszar wymagający remediacji, tj. teren dawnych zakładów przemysłowych „Wifama” zlokalizowanych przy ul. Piłsudskiego 135,
- obszary wymagające rekultywacji i przekształceń zmierzających w kierunku przywrócenia im funkcji przyrodniczych i włączenia w ogólnomiejski system otwartych terenów publicznie dostępnych, tj. tereny dawnych składowisk odpadów, zrehabilitowane lub będące w fazie rekultywacji, wyrobiska poeksploatacyjne, zabudowane, utwardzone, wygradzone bądź podlegające urbanizacji fragmenty dolin rzecznych, istotne dla zachowania ciągłości systemu przyrodniczego miasta, a także ogrody działkowe zlokalizowane w granicach obszaru zdegradowanego, istotne dla uzupełnienia systemu śródmiejskich terenów zieleni.

W zakresie obszarów dla których sporządzenie planu jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych oraz obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp), Studium wskazuje:

- obszary obowiązkowego sporządzenia mpzp na podstawie przepisów odrębnych, tj. Park Kulturowy ul. Piotrkowskiej i tereny objęte Planem Generalnym lotniska Łódź Lublinek na lata 2015-2035;
- obszary przestrzeni publicznej, dla których sporządzenie mpzp jest obowiązkowe,
- obszary określone w harmonogramie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na lata 2016-2020, przyjętym Zarządzeniem Nr 3156/VII/16 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 21 marca 2016 r.⁹⁸ – priorytet ich sporządzenia wynika z konieczności: uporządkowania struktury Strefy Wielkomiejskiej, zapobiegania niekontrolowanej suburbanizacji, a także z potrzeby uporządkowania istniejących terenów zabudowy jednorodzinnej, rezydencjonalnej i zagrodowej oraz zapewnienie ładu przestrzennego w sąsiedztwie terenów wyłączonych z zabudowy.,
- rekomendowane do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszary: rozwoju aktywności gospodarczej, dużych rezerw inwestycyjnych dla kształtowanie wielofunkcyjnej zabudowy, rozwoju zabudowy mieszkaniowej, rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, przewidywanego sytuowania obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², a także obszar Specjalnej Strefy Rewitalizacji (możliwość realizacji budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego) oraz obszary posiadające zasoby przyrodnicze i obszary posiadające zasoby kulturowe.

⁹⁸ Harmonogram ten był kilkakrotnie zmieniany. Najnowszy harmonogram sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 4678/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 23 lipca 2020 r.

Wszystkie przyjęte w Studium ustalenia stanowią wyraz polityki przestrzennej miasta sformułowanej na podstawie aktualnych uwarunkowań oraz wytycznych z dokumentów strategicznych. Głównym narzędziem realizacji ustaleń omawianego dokumentu są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W Studium przywołano także rekomendację zastosowania wybranych działań operacyjnych spoza dziedziny planowania przestrzennego, których wykorzystanie umożliwi efektywną realizację wyznaczonych celów polityki przestrzennej. Należy do nich przede wszystkim zintensyfikowanie działań miejskich na wyznaczonych obszarach priorytetowych.

W wyniku wprowadzenia do pierwotnej wersji Studium obszarów przestrzeni publicznej – terenów przewidzianych dla ustalenia przebiegu projektowanych dróg oraz związanej z tym korekty granic jednostek funkcjonalno-przestrzennych, zmianie uległy granice:

- obszarów dopuszczalnej lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- strefy zurbanizowanej zwartej,
- stref ochrony konserwatorskiej,
- obszaru, na którym możliwe jest rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem innej energii niż siła wiatru lub energia słoneczna,
- terenów wielofunkcyjnych (WZ2 i WZ3) wskazanych do przekształceń,

a także powierzchnia części jednostek funkcjonalno-przestrzennych.

W wyniku korekty elementów systemu komunikacyjnego zmianie uległy przebiegi ulic o największej przepustowości dla transportu samochodowego:

- obwodnicy wewnętrznej i trasy W-Z,
- obwodnicy zewnętrznej oraz głównych dojazdów do ringu autostradowego.

6.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami

Uwaga: poniższe omówienie dotyczy pełnej wersji Studium, jako obowiązującego dokumentu, wraz z projektowanymi zmianami - projektowane zmiany nie mają wpływu na ocenę powiązań całego Studium z innymi dokumentami

Przy sporządzaniu Studium uwzględnia się – zgodnie z zapisami art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa, ramowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego związku metropolitalnego oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

Studium uwzględnia zasady i ustalenia zawarte w dokumentach⁹⁹:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020) – dokumencie o charakterze ogólnym – wskazującym strategiczne kierunki rozwoju kraju. Zawarte w niej postulaty powinny przyczynić się (szczególnie w takich miastach jak Łódź) do realizacji celów dotyczących kwestii planowania przestrzennego:
 - wzmocnienie ośrodków wojewódzkich, m.in. przez rozwój usług wyższego rzędu, wzmocnienie powiązań między nimi, wspieranie współpracy i sieciowania ośrodków nauki, administracji, edukacji i kultury w celu dyfuzji know-how, rozwój dostępności transportowej,

⁹⁹ Dokumenty aktualne w czasie sporządzania Studium. W dalszej części rozdziału przywołano dokumenty przyjęte (opublikowane) po uchwaleniu obowiązującego Studium

- zapewnienie ładu przestrzennego miast, m.in. przez realizację planów przestrzennych, w tym dla obszarów funkcjonalnych,
- zwiększenie spójności terytorialnej miast – Łódź została zaliczona do grupy miast, do których kierowana będzie interwencja na rzecz restrukturyzacji i rewitalizacji miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze,
- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) – najważniejszym krajowym dokumencie dotyczącym rozwoju przestrzennego Polski w perspektywie 20 lat. KPZK 2030 określa cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:
 - cel 1: podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną, przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,
 - cel 2: poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
 - cel 3: poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
 - cel 4: kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
 - cel 5: zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
 - cel 6: przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

KPZK 2030 wskazuje Łódź, jako trzecie pod względem liczby mieszkańców miasto w kraju, a także stolicę regionu i jeden z kluczowych elementów sieci osadniczej Polski. Podobnie jak inne ośrodki wojewódzkie, skupia ono siedziby ważnych ośrodków publicznych o znaczeniu ponadlokalnym – administracyjnych, usługowych, infrastruktury społecznej, edukacyjnych (akademickich i naukowo-badawczych). Centralne położenie Łodzi przy rozbudowie powiązań międzymiastowych – przy budowaniu sieci autostrad i powiązań kolejowych w perspektywie do 2030 roku – może w konsekwencji wspierać powiązania funkcjonalne (dostęp do rynków pracy i usług), realizując założenia KPZK 2030.

W odniesieniu do Łodzi istotne uwarunkowania dla polityki przestrzennej miasta, wiążące się z koniecznością realizacji poszczególnych celów strategicznych KPZK 2030, zostały określone jako:

- poprawa konkurencyjności i spójności głównych ośrodków miejskich jako fundamentu rozwoju przestrzennego kraju: w przypadku Łodzi oznacza to rozwój roli miasta jako krajowej metropolii, poprawę jej dostępności komunikacyjnej i powiązań funkcjonalnych. Wynika to z przyjętego w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 modelu „policentryczno-dyfuzyjnego”, czyli wzmocnienia roli ośrodków miejskich. Elementem realizacji tych postulatów może być strategia duopolis w ramach współpracy Łódź-Warszawa. Cel ten powinien być także realizowany poprzez obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich poprzez proces rewitalizacji i poprawę jakości życia,
- poprawa powiązań organizacyjnych Łodzi z regionem w ramach wspólnego obszaru funkcjonalnego, czego wyrazem jest utworzenie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (ŁOM) oraz wspólna realizacja ZIT (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych), mających w założeniu poprawić sytuację obszaru metropolitalnego i pozwalać na rozwój obszarów

peryferyjnych dzięki rozwoju infrastruktury transportowej (w tym m.in. kolei aglomeracyjnej),

- konieczność kształtowania struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych,
- przywracanie i utrwalanie ładu przestrzennego, czego wyrazem powinno być oparcie koordynacji rozwoju miasta w oparciu o stosowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) oraz szacowanie potrzeb dla nowych terenów w oparciu o analizy demograficzne i społeczno-ekonomiczne.

Łódź – ze względu na położenie, powiązania komunikacyjne (autostrada A2, sieć dróg krajowych, nr 72 i S8, i kolejowe w tym linie nr 1 i 17 podlegająca modernizacji w ramach programów POIiŚ) oraz funkcjonalne – znajduje się w oddziaływaniu Warszawy. Rządowe (KPZK 2030) oraz wojewódzkie dokumenty strategiczne (PZWŁ, strategia ŁOM) wskazują na szanse płynące z tzw. duopolis – rozumianego jako powiązanej, bipolarnej struktury, łączącej przestrzennie i funkcjonalnie Łódź z Warszawą.

Władze województw łódzkiego i mazowieckiego przystąpiły w 2014 roku do sporządzenia dwóch dokumentów: Koncepcji Strategii Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej 2030 (MPC 2030)¹⁰⁰ oraz Zintegrowanego Planu Rozwoju dla Łódzko-Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego. Prace nad dokumentami posłużyły z kolei do sporządzenia dokumentu rządowego – Strategii Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030 (SRPC 2030)¹⁰¹. Dokumenty te mogą pośrednio wpływać na kształtowanie polityki przestrzennej Łodzi, określając strategie regionalne oraz kierunki współpracy międzyregionalnej pożądane i wspierane przez władze kraju.

Do kluczowych dokumentów rangi ponadlokalnej należy Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego (SRWŁ) „Łódzkie 2020”, uchwalona w lutym 2013 roku, oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego (PZPWŁ), zaktualizowany w 2010 roku. Są to dokumenty określające wizję rozwoju całości regionu województwa oraz cele i sposoby realizacji tego zamierzenia. Tworzą ramy dla realizacji zadań ponadlokalnych, które muszą zostać uwzględnione m.in. w Studium.

Ustalenia SRWŁ opierają się na dwóch filarach: polityce horyzontalnej, dążącej do uzyskania spójności gospodarczej, społecznej i przestrzennej, adresowanej do całości województwa, oraz polityce terytorialno-funkcjonalnej, w tym ustaleń dla obszarów miejskich i obszarów funkcjonalnych. Strategia wskazuje tzw. OSI (obszary strategicznej interwencji) wynikające z polityki państwa. Łódź, wraz z jej obszarem funkcjonalnym, została wskazana jako jeden z takich obszarów.

W zakresie polityki przestrzennej Strategia wskazuje Łódź i jej obszar funkcjonalny jako jedno z miast – biegunów wzrostu i rdzeń wojewódzkiego systemu osadniczego. Celem strategicznym w zakresie przestrzennym jest „zrównoważony rozwój przestrzenny regionu, z silnie powiązanym systemem i racjonalnie wykorzystywanymi zasadami środowiska przyrodniczego”. Realizacja tych celów ma się opierać na:

- wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej i technicznej,
- wysokiej jakości środowiska przyrodniczego,
- zrównoważonym systemie osadniczym.

SRWŁ delimituje zasięg obszaru metropolitalnego oraz wskazuje cele strategiczne, mające być zrealizowane w ramach obszarów miejskich. Celem rozwoju ŁOM ma być „spójny, dynamiczny i konkurencyjny obszar rozwoju funkcji metropolitalnych, współtworzący krajowy system

¹⁰⁰ Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Koncepcja Strategii Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej, Warszawa 2014 rok, realizowane na podstawie uchwały Nr 846/355/14 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 17 czerwca 2014 roku.

¹⁰¹ Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów w lipcu 2015 roku.

metropolii oraz wpisujący się w proces rozwoju bipolarnego układu metropolitalnego Łódź-Warszawa”.

W odniesieniu do ŁOM Strategia rekomenduje następujące kierunki działania w zakresie polityki rozwojowej:

- wspieranie działalności związanych z rozwojem gospodarki kreatywnej, opartych na unikatowym potencjale wyższych uczelni artystycznych, w zakresie sztuki i kultury, w tym przemysłu filmowego i muzycznego, mediów, wzornictwa i projektowania,
- wspieranie działań na rzecz stworzenia sieci współpracy środowiska akademickiego dla kreowania kierunków nauczania o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, zgodnych z istniejącymi i przyszłymi potrzebami metropolitalnego i regionalnego rynku pracy,
- wspieranie rozwoju sfery B+R na rzecz nowoczesnych technologii,
- wzmacnianie istniejącej bazy instytucji kultury wyższej oraz wspieranie funkcji symbolicznych i wydarzeń kulturalnych o randze krajowej i międzynarodowej,
- wspieranie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w strefach śródmiejskich miast, szczególnie dziedzictwa przemysłowego,
- wspieranie działań na rzecz budowania zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i atrakcyjności środowiska przyrodniczego,
- wspieranie działań na rzecz rozwoju funkcji targowo-wystawienniczej, kongresowej, widowiskowej i sportowej,
- wspieranie działań na rzecz stworzenia zintegrowanego węzła transportowego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym,
- wspieranie działań na rzecz usprawnienia systemu komunikacji wewnętrznej w ŁOM poprzez utworzenie zintegrowanego, multimodalnego systemu transportu publicznego,
- wspieranie przedsięwzięć na rzecz systemowej współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego,
- inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju bipolarnego układu metropolitalnego Łódź-Warszawa oraz innych międzyregionalnych powiązań funkcjonalnych (...) ¹⁰².

Ważnym aspektem dla Łodzi jest dalszy rozwój połączeń transportowych w ramach korytarzy Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T), w tym autostrady A1 i A2, systemu dróg krajowych i kolejowych przebiegających przez Łódź.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego (PZPWŁ) ¹⁰³ nie jest aktem prawa miejscowego, jednak wyraża cele polityki przestrzennej województwa. Jest narzędziem planowania strategicznego i koordynacyjnego, szczególnie w zakresie realizacji ponadlokalnych inwestycji celu publicznego czy kształtowania struktury osadniczej województwa, jak też ponadlokalnych form ochrony przyrody czy dziedzictwa kulturowego.

W założeniu PZPWŁ ma wspierać kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, m.in. poprzez wykorzystanie cech położenia regionu w centrum Polski, wykorzystanie potencjałów endogenicznych, ochronę zasobów naturalnych i budowanie jego spójności.

W zakresie przestrzennym PZPWŁ wskazuje m.in. na następujące kierunki rozwoju:

¹⁰² Uchwała nr XLIII/824/12 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+”.

¹⁰³ PZPWŁ (aktualizacja z 2010 r.), uwzględniony przy sporządzaniu Studium, został zastąpiony przez Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi - Uchwała Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 4915)

- wzrost znaczenia rangi Łodzi w skali kraju i Europy w oparciu o wzrost zarówno atrakcyjności lokalnych rynków pracy i dostęp transportowy, jak i rozwój funkcji wyspecjalizowanych,
- kształtowanie Łodzi jako miasta metropolii i bieguna wzrostu. Łódź w systemie osadniczym województwa jest wskazywana jako metropolia o znaczeniu krajowym i potencjalnym znaczeniu europejskim,
- wskazanie Łodzi jako ośrodka innowacji oraz ważnego miejsca skupiającego funkcje wspierające jakość życia w województwie, m.in. akademickie, służby zdrowia.

PZPWŁ wskazuje, jako jeden z obszarów problemowych, degradację zabytkowej tkanki miejskiej Łodzi i rekomenduje podjęcie kompleksowych działań w zakresie rewaloryzacji i rewitalizacji zabytkowej tkanki Łodzi. Najważniejsze przesądzenia PZPWŁ dotyczące polityki przestrzennej, wymagające uwzględnienia w Studium, odnoszą się do kwestii lokalizacji inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym (w szczególności dróg, linii kolejowych oraz infrastruktury technicznej), prawnych form ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego.

Omówiony Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego został w 2018 roku zastąpiony przez „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi”¹⁰⁴, w którym Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) Łodzi stanowi tom 2 opracowania.

W dokumencie tym, w rozdziale dotyczącym głównych wyzwań rozwoju przestrzennego ocenione zostały m.in. jakościowe koszty procesów urbanizacji:

„Obecnie, zarówno w Łodzi, ośrodku centralnym kształtującego się obszaru metropolitalnego, jak i w całym obszarze funkcjonalnym, występuje szereg problemów mających bezpośrednie oddziaływanie na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowanie przestrzenne. Skala i tempo współczesnych procesów urbanizacyjnych oraz ewolucja potrzeb i zachowań społecznych prowadzą do przekształceń znacząco wpływających na przestrzeń MOF Łodzi. Przeprowadzone analizy wykazały, że głównym problemem w zakresie zagospodarowania przestrzennego MOF Łodzi jest postępująca suburbanizacja oraz brak zrównoważonego rozwoju przestrzennego na poziomie lokalnym, co prowadzi do chaosu przestrzennego, degradacji przestrzeni i w konsekwencji utraty atutów lokalizacyjnych. Jednocześnie sytuacja demograficzna obszaru generuje na poziomie lokalnym konkurencję o mieszkańców i inwestorów, co pogłębia dezintegrację i słabe poczucie tożsamości terytorialnej oraz pośrednio utrudnia stworzenie środowiska zaufania. Efektem nieracjonalnego planowania jest ogromne przeszacowanie planowanych terenów inwestycyjnych, niewspółmierne do istniejącej i prognozowanej sytuacji demograficznej, skutkujące bardzo wysokimi kosztami ekonomicznymi i jakościowymi oraz negatywnymi efektami gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi. Degradacja przestrzeni związana z brakiem ładu przestrzennego wynika przede wszystkim z przeszacowania planowanych terenów mieszkaniowych i rozpraszania zabudowy w gminach wiejskich oraz ogromnej skali terenów zabudowy mieszkaniowej i przestrzeni publicznych a także znacznych powierzchni terenów poprzemysłowych, wymagających rewitalizacji w miastach.”

Stwierdzono tam, że:

„Wyzwaniem rozwojowym MOF Łodzi jest także kształtowanie obszaru spójnego wewnątrznie, silnie powiązanego gospodarczo i społecznie.

Biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne, gospodarcze i społeczne, jak również tendencje urbanizacyjne, za podstawowe zadania niezbędne dla

¹⁰⁴ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi - Uchwała Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 4915)

prawidłowego rozwoju MOF Łodzi jako kształtującego się ośrodka metropolitalnego dynamizującego jednocześnie rozwój obszaru funkcjonalnego uznano:

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru poprzez polepszenie powiązań zewnętrznych i usprawnienie połączeń wewnętrznych,
- hamowanie niekontrolowanego rozwoju terenów zurbanizowanych, ograniczenie ekspansji struktur zurbanizowanych na obszary cenne przyrodniczo oraz dążenie do koncentracji zabudowy,
- wykorzystanie rezerw terenowych w istniejących strukturach miejskich,
- kontynuację kompleksowych działań rewitalizacyjnych obejmujących całościowo historyczne układy i zespoły urbanistyczne,
- podnoszenie standardów mieszkaniowych w istniejących zasobach poprzez rewitalizację starych zasobów zabudowy oraz likwidację braków w wyposażeniu w podstawowe elementy infrastruktury technicznej,
- rewitalizację przestrzeni publicznych i zdegradowanych terenów przemysłowych,
- dbałość o tereny zieleni miejskiej, ochronę terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz kształtowanie systemu ekologicznego,
- poprawę jakości powietrza, wód powierzchniowych i gleb,
- podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i wzmacnianie jego bazy ekonomicznej,
- rozwój infrastruktury biznesowej i tworzenie zaplecza biznesowego,
- rozwój bazy naukowo-badawczej,
- rozwój potencjału akademickiego wyższych uczelni,
- rozwój potencjału kulturowego i sektora kreatywnego.”

W rozdziale pt. Cele, kierunki rozwoju przestrzennego oraz zasady zagospodarowania i kształtowania przestrzeni MOF Łodzi, wskazano:

„Rozwój dużych miast – metropolii, wzmacnianie zasięgu ich oddziaływania oraz kształtowanie obszarów silnych powiązań funkcjonalnych jest kluczowe dla podnoszenia konkurencyjności regionów w skali krajowej i europejskiej. Łódź, ze swym centralnym położeniem w kraju, potencjałem akademickim, naukowo-badawczym, kulturalnym i gospodarczym, obecnie pełni funkcje metropolitalne, chociaż w porównaniu z innymi dużymi miastami w Polsce są one rozwinięte w niewystarczającym stopniu i wymagają wzmocnienia w przyszłości. W dobie głębokich przemian społecznych i gospodarczych, Łódź ma ogromne szanse powiększenia swego zasięgu oddziaływania oraz kształtowania obszaru funkcjonalnego w oparciu o atuty lokalizacyjne, więzi historyczne i aspiracje. Szczególnie istotne jest budowanie atrakcyjności osadniczej oraz inwestycyjnej Łodzi i jej obszaru funkcjonalnego, zwłaszcza w kontekście obecnych i prognozowanych zmian demograficznych, w tym zmniejszania się liczby ludności. Poziom i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz jakość przestrzeni życia i zamieszkania mają silny wpływ na ruchy migracyjne ludności a tym samym na jej liczbę i strukturę wieku. Zależności te są wzajemne - cechy demograficzne MOF Łodzi odgrywają i będą odgrywać znaczącą rolę dla rozwoju społeczno-gospodarczego oraz sposobów zagospodarowania przestrzennego i rozwoju struktur przestrzennych. Aktualne uwarunkowania i czynniki oddziałujące na przestrzeń w postaci m.in. integracji systemów społeczno-gospodarczych i tendencji globalizacji sprawiają, że kluczowym wyzwaniem staje się stwarzanie warunków i podejmowanie działań dla podnoszenia konkurencyjności przestrzeni. Odbyna się to na wielu płaszczyznach i obejmuje zagadnienia związane z rozwojem mieszkalnictwa i procesami suburbanizacji, rozwojem infrastruktury i poprawą dostępności, ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego, kreowaniem tożsamości metropolitalnej w oparciu o unikatowe zasoby dziedzictwa kulturowego oraz rozwojem funkcji metropolitalnych. Przyjmuje się, że w celu pogodzenia tylu, sprzecznych czasami, funkcji konieczne jest przede wszystkim dążenie do harmonijnego kształtowania przestrzeni

z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz wdrażanie nowoczesnych proekologicznych rozwiązań wpływających na wzrost jakości życia. Zakłada się, że efektem prowadzonej polityki przestrzennej dla MOF Łodzi będą głębokie przemiany jakościowe w zagospodarowaniu i funkcjonowaniu obszaru, poprawa warunków i jakości życia, zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i cywilizacyjnym oraz warunków środowiskowych, co znacznie zwiększy konkurencyjność przestrzeni oraz przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej obszaru. Wykorzystanie zainwestowania, potencjału i walorów przestrzeni przyczyni się do racjonalizacji struktur przestrzennych i równoważenia procesów rozwojowych, a ukształtowana nowoczesna struktura funkcjonalna będzie stwarzała optymalne warunki dla lokalizacji i rozwoju wyspecjalizowanych funkcji metropolitalnych: nauki, sztuki i innowacji. Podejmowane działania będą prowadziły m.in. do zahamowania niekontrolowanego rozwoju terenów zurbanizowanych, racjonalnego kształtowania zwartych struktur funkcjonalno-przestrzennych zgodnie z wymogami ładu przestrzennego i wykorzystania rezerw terenowych istniejących w strukturach miejskich, a także wzrostu atrakcyjności miejskich przestrzeni publicznych. Działania rewitalizacyjne i rewaloryzacyjne, wdrażanie nowoczesnych proekologicznych rozwiązań m.in. w budownictwie i transporcie oraz likwidacja braków infrastrukturalnych przyczynią się m.in. do wzrostu standardów mieszkaniowych, podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej obszaru i wzmocnienia jego bazy ekonomicznej. Poprzez polepszenie powiązań zewnętrznych i usprawnienie połączeń wewnętrznych nastąpi zwiększenie dostępności komunikacyjnej. Działania w zakresie ochrony i kształtowania przestrzeni tworzących zieloną infrastrukturę oraz wprowadzanie proekologicznych rozwiązań wpłyną na poprawę jakości środowiska a tym samym wzrost jakości życia. Jednocześnie przyjmuje się, że działania w sferze przestrzennej będą podejmowane równolegle z działaniami prorozwojowymi w sferze społecznej i gospodarczej przyjętymi w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020”. Ze względu na specyfikę obszaru oraz bardzo zróżnicowany charakter i natężenie zachodzących procesów urbanizacyjnych, przyjmuje się, że zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym w MOF Łodzi będą zachodziły w 4 podstawowych strefach:

1. zurbanizowanej o charakterze wielkomiejskim, określającej tożsamość obszaru i będącej jednocześnie miejscem koncentracji problemów, zasobów i przemian rozwojowych; strefa ta zajmuje ponad 2,0% powierzchni MOF Łodzi, z czego tereny zurbanizowane stanowią prawie 60,0% powierzchni strefy, natomiast planowane do zabudowy prawie 20,0%; w strefie tej szczególne znaczenie będą miały procesy rewitalizacji i głębokie przekształcenia strukturalne Łodzi;(...)

2. zurbanizowanej o charakterze miejskim. obejmującej ok. 5,0% powierzchni MOF Łodzi, o ukierunkowanym sposobie zagospodarowania, którą tworzą zainwestowane struktury - mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe i wielofunkcyjne, w tym obszary śródmiejskie Zgierza i Pabianic; struktury zainwestowane zajmują ponad 46,0% powierzchni strefy, a nowa zabudowa planowana jest na obszarze obejmującym ok. 31,0% powierzchni; (...)

3. urbanizującej się o charakterze podmiejskim, zajmującej ok. 17,0% powierzchni MOF Łodzi, gdzie następuje największy wzrost terenów zurbanizowanych prowadzący do zakłócenia równowagi ekologicznej i efektywnego rozwoju przestrzennego oraz niewydolności zagospodarowania; obecne zainwestowanie stanowi ponad 20,0% powierzchni strefy, natomiast planowane tereny zabudowy to dodatkowo ponad 51,0% powierzchni;

4. ekstensywnej, stanowiącej naturalne „zielone zaplecze” obszaru obejmującej ponad 75,0% powierzchni MOF Łodzi, gdzie występują przede wszystkim ograniczenia wynikające z ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych; w strefie tej udział terenów zurbanizowanych wynosi ok. 4,0%, natomiast tereny przeznaczone pod zabudowę stanowią prawie 14,0% powierzchni strefy; szczególne znaczenie będzie miało zachowanie i ochrona obszarów kształtujących zieloną infrastrukturę MOF Łodzi, prowadzenie działań w kierunku budowania spójnego systemu obszarów chronionych oraz ograniczanie procesów urbanizacji; zakłada się

kształtowanie struktur przestrzennych hamujące degradację środowiska przyrodniczego i tworzące warunki funkcjonalno-przestrzenne dla czynnej ochrony jego wartości.

Kształtowanie przestrzeni atrakcyjnych osadniczo oraz warunków zapewniających wysoką jakość życia, w tym szczególnie w miastach, staje się jednym z podstawowych czynników rozwojowych mogącym przyczynić się do zmniejszenia procesów depopulacji. Zakłada się, że w wyniku zwiększenia atrakcyjności MOF Łodzi, a szczególnie ośrodków miejskich, tendencja zmniejszania się zaludnienia obszaru ulegnie ograniczeniu i prognozowany obecnie ubytek ludności ogółem o ponad 75 tys. osób do 2030 r. zostanie powstrzymany¹⁰⁵.

W planie przyjęto cztery cele szczegółowe, „wpływające na wzrost atrakcyjności osadniczej, których osiągnięcie jest kluczowe dla kształtowania spójnego, dynamicznego i konkurencyjnego obszaru rozwoju funkcji metropolitalnych. Są to:

- I. Miejski Obszar Funkcjonalny o zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych, ukształtowanych zgodnie z wymogami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju;
- II. Miejski Obszar Funkcjonalny spójny wewnętrznie o efektywnych powiązaniach infrastrukturalnych gwarantujących wysoką dostępność zewnętrzną i wewnętrzną;
- III. Miejski Obszar Funkcjonalny o wysokiej jakości przestrzeni życia, ukształtowanej z poszanowaniem historycznych struktur industrialnych i dbałością o zieloną infrastrukturę;
- IV. Miejski Obszar Funkcjonalny awangardy, wiedzy i innowacji, o przestrzeni atrakcyjnej dla rozwoju funkcji metropolitalnych.”

Odnosząc się do infrastruktury transportowej MOF Łodzi, w Planie stwierdzono:

„Infrastruktura transportowa stanowi istotny element wspierający metropolitalność obszarów zurbanizowanych, kształtując spójność przestrzenną i zapewniając możliwość realizacji powiązań w skali regionalnej i ponadregionalnej, w tym gospodarczych i biznesowych. Położenie obszaru w zasięgu bezpośredniego oddziaływania infrastruktury transportowej oznaczeniu międzynarodowym, w tym głównie w ramach Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T, stwarza doskonałe warunki dla funkcjonowania powiązań o charakterze ponadlokalnym. Dobra dostępność komunikacyjna opiera się na funkcjonujących elementach infrastruktury transportowej: Porcie Lotniczym Łódź im. W Reymonta, sieci dróg krajowych, w tym autostrad i dróg ekspresowych (A1 na odc. Gdańsk–Łódź–Piotrków Tryb., A2 Słubice–Poznań–Łódź–Warszawa–Kukuryki, S8 na odc. Łódź–Wrocław), sieci kolejowej (linie: Nr 1 Warszawa Centralna–Katowice, Nr 14 Łódź Kaliska–Tuplice, Nr 15 Łódź Kaliska–Bednary, Nr 16 Łódź Widzew–Kutno, Nr 17 Łódź Fabryczna–Koluszki, Nr 25 Łódź Kaliska–Dębica), terminalach intermodalnych (Łódź Olechów, Łódź Chojny i Stryków), a także szlakach sieci uzupełniającej. Pomimo realizacji w ostatnich latach strategicznych inwestycji infrastrukturalnych, problemami w ramach układu drogowego nadal pozostają: niezadowalający stan techniczny dróg, w tym powiatowych i gminnych oraz wojewódzkich stanowiących dojazdy do węzłów na autostradach i drogach ekspresowych, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch miejski, wynikające z braku dopełnienia układu obwodnicowego Łodzi (S14) oraz braku obwodnic w miastach MOF Łodzi. Mankamentem układu drogowego jest także ograniczona przepustowość tras wylotowych z centrum Łodzi (m.in. niska gęstość wiaduktów na kolei obwodowej.”

Innym istotnym dokumentem, który został opublikowany po uchwaleniu *Studium*, jest *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030* (KSRR)¹⁰⁵, która rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

KSRR wskazuje 7 wyzwań dla polityki regionalnej, tj.:

1. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska.

¹⁰⁵ Monitor Polski z 2019 r. poz. 1060

2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych.
3. Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego.
4. Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek.
5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.
6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami.
7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

W zakresie wyzwania nr 1 KSRR stwierdza: „Wyzwaniem dla polityki regionalnej w kontekście zmian klimatu są problemy rolnictwa, miast i obszarów kumulacji inwestycji. Skumulowany wpływ zmian klimatu będzie powodować poważne problemy (susze, powodzie, wichury), zwłaszcza w niektórych regionach. Zmiany klimatu odbijają się również w sposób szczególny na jakości życia mieszkańców. Z kolei spadek różnorodności biologicznej przekłada się na pogarszanie się jakości życia w miastach, jak i na terenach wiejskich, a także utrudnia wykorzystanie rozwiązań opartych na ekosystemach, które pozwalają na minimalizację skutków zmian klimatu oraz pomagają w rozwiązywaniu problemów środowiskowych (takich, jak hałas, zanieczyszczenie powietrza). Zagrożenia dla rozwoju regionalnego związane z utratą różnorodności biologicznej polegają również na pogarszaniu się warunków działalności gospodarczej w sektorach, których funkcjonowanie uzależnione jest od dostępności jej zasobów, np. leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa czy turystyki. Wyzwaniem jest zatem zachowanie bogactwa przyrodniczego regionów, które może stać się podstawą do ich rozwoju w dziedzinach bazujących na usługach ekosystemowych. Duże zróżnicowanie geograficzno-przestrzenne obserwowanych w Polsce zjawisk związanych z postępującymi zmianami klimatu i spadkiem różnorodności biologicznej powodują, że działania prowadzone na poziomie krajowym powinny zostać wzmocnione komplementarnym wsparciem na poziomie regionalnym i lokalnym, z uwzględnieniem specyficznych uwarunkowań regionalnych i lokalnych.”

Łódź, jako stolica województwa, ześrodkowuje publiczne funkcje administracyjne oraz funkcje komercyjne, wspierające funkcjonowanie metropolii (dotyczy to np. usług wyższego rzędu). Niestety, istotnym problemem jest brak koordynacji w zakresie polityki przestrzennej pomiędzy miastem i gminami ościennymi. Odzwierciedla ją przede wszystkim kształtowanie rezerw w przestrzeni zamieszkania. Analiza szacowanej liczby ludności i rezerw inwestycyjnych (zawarta w części Uwarunkowań Studium) pokazuje silne procesy suburbanizacji i rywalizację o mieszkańców, wyrażaną poprzez nadzwyczaj liberalną politykę planistyczną wszystkich gmin ŁOM. Dane wskazują na rozdzwiek między deklaracjami polityki metropolitalnej, a realnymi procesami planowania przez samorządy lokalne. Z punktu widzenia polityki Łodzi rywalizacja o zasoby i mieszkańców jest działaniem negatywnym, osłabiającym długofalowo potencjał obszaru metropolitalnego.

Miejskimi dokumentami planistycznymi, określającymi wyzwania rozwojowe miasta oraz cele i kierunki jego rozwoju, są przyjęte przez Radę Miejską strategie, a przede wszystkim „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+”¹⁰⁶.

Działania miasta, związane z realizacją Strategii, mają być podporządkowane zasadom horyzontalnym, przenikającym całą Strategię, a jako pierwsza wymieniona jest zasada zrównoważonego rozwoju, która oznacza dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców, trwałego rozwoju gospodarki oraz odpowiedzialnego korzystania z zasobów środowiska przy uwzględnieniu skutków ekonomicznych, społecznych i środowiskowych dla obecnych i przyszłych pokoleń. Strategia ta oparta jest na trzech filarach, określających priorytetowe obszary działania:

¹⁰⁶ Uchwała Nr XLIII/824/12 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+”.

gospodarka i infrastruktura, społeczeństwo i kultura oraz przestrzeń i środowisko. Założeniem tego ostatniego jest Łódź atrakcyjna, bezpieczna i zdrowa, co oznacza poprawę jakości życia mieszkańców dzięki zwiększeniu atrakcyjności przestrzeni publicznej, rewitalizacji kluczowych obszarów miasta, wykorzystaniu potencjału środowiska przyrodniczego i rozwoju zrównoważonego transportu miejskiego.

Jednym z celów strategicznych w ramach tego filaru jest „Zielona, uporządkowana Łódź” – poprawa jakości życia łódzian i zwiększenie atrakcyjności miasta dzięki wykorzystaniu potencjału środowiska przyrodniczego, zachowaniu i porządkowaniu przestrzeni aktywnej biologicznie oraz obszarów służących rekreacji i budowaniu zdrowego stylu życia.

Sektorowa polityka przestrzenna nosi nazwę „Strategii przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+”¹⁰⁷. Wskazano w niej, iż rozwój zrównoważony oznacza również ochronę terenów nieurbanizowanych oraz zasobów ekologicznych miasta przed nową zabudową, a także powstrzymywanie dalszej suburbanizacji na terenach o już rozpoczętym procesie. Jest to konieczne nie tylko ze względu na chęć ukierunkowania inwestycji na centrum, lecz również z aspektów ekonomicznych, np. skracanie sieci infrastrukturalnych zwiększa dostępność realizacji potrzeb rekreacyjnych.

Kolejną polityką sektorową jest „Polityka komunalna i ochrony środowiska miasta Łodzi 2020+”¹⁰⁸. W części poświęconej diagnozie omówiono w niej m.in. zagadnienia dotyczące ochrony przyrody, w tym różnorodności biologicznej, wskazując, iż ochrona relikwów naturalnej przyrody, będących lokalnymi ośrodkami różnorodności biologicznej, jest realizowana w Łodzi poprzez obszarowe formy ochrony przyrody, a ochrona terenów tworzących system ekologiczny – przez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Według tego dokumentu, plany rozwojowe Łodzi uwzględniają powiększanie terenów zieleni ogólnodostępnej, służącej wypoczynkowi i rekreacji.

We wszystkich wymienionych strategiach zwraca się uwagę na potrzebę dążenia do uzyskania spójności i sprawności układów przyrodniczych oraz zahamowania procesów zabudowy strefy nieurbanizowanej. Idee zawarte w dokumentach strategicznych znajdują odbicie w ustaleniach sporządzanego projektu Studium.

Ze względu na specyfikę miasta Łodzi szczególną uwagę należy zwrócić na dokumenty odnoszące się do problematyki rewitalizacji. Polityka państwa w zakresie rewitalizacji zawarta jest w kilku dokumentach strategicznych, w szczególności w koncepcji Przestrzennego Rozwoju Kraju 2030 (KPZK 2030), Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR), Krajowej Polityce Miejskiej (KPM) czy założeniach Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 (NPR).

Kwestie dotyczące rewitalizacji Łodzi ujęte zostały natomiast m.in. w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego¹⁰⁹, w którym wymieniono, jako jeden z czterech najważniejszych obszarów problemowych województwa o znaczeniu krajowym, degradację zabytkowej tkanki historycznej miasta, wymagającej rewitalizacji struktur materialnych i społecznych. Stwierdza się w nim również, że skala tych zaniedbań wymaga kompleksowych działań naprawczych z udziałem państwa. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych jest także jednym z głównych celów strategicznych (cel 1: Rewitalizacja obszarów zdegradowanych na rzecz budowy przyjaznych i bezpiecznych przestrzeni, sprzyjających włączeniu społecznemu i podniesieniu aktywności gospodarczej) zawartych w dokumencie operacyjnym – Strategii Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.

¹⁰⁷ Uchwała Nr LV/1146/13 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+”.

¹⁰⁸ Uchwała Nr LV/1151/13 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Polityki komunalnej i ochrony środowiska Miasta Łodzi 2020+”.

¹⁰⁹ PZPWŁ (aktualizacja z 2010 r.), uwzględniony przy sporządzaniu Studium, został zastąpiony przez Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi - Uchwała Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 4915)

Do czasu przyjęcia (uchwalenia) obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi (28 marca 2018 r.) dokumentem, który określał politykę przestrzenną miasta w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego i był wiążącym dokumentem dla ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego było Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi z 2010 r. Studium to określało:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta,
- kierunki oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska jego zasobów oraz form ochrony przyrody,
- kierunki oraz zasady rozwoju transportowego,
- kierunki rozwoju infrastruktury technicznej,
- rozwój infrastruktury społecznej,
- uwarunkowania ze stref społecznych, ekonomicznych, kulturowych, środowiskowych, infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki przestrzennej,
- bilans dotychczasowej polityki w zakresie gospodarki przestrzennej, prognozy i trendy, modelowanie oraz wybór najbardziej racjonalnej i efektywnej opcji dla planowania miasta.

Ustalenia Studium z 2010 r., w odniesieniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obowiązywały według niżej wymienionych zasad:

- granice poszczególnych obszarów odpowiadają dokładnością skali mapy. Ich uściślenie oraz dostosowanie granic ewidencyjnych nieruchomości nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- szczegółowe ustalenia dotyczące przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenów, ustalone zostaną w treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Warunkiem zachowania ustalonej w treści Studium równowagi (zasady zrównoważonego rozwoju obszaru) - prócz ścisłego przestrzegania i egzekwowania jego ustaleń – jest równoległe podporządkowanie się sytuowanych na tym obszarze podmiotów gospodarczych (usługowych i produkcyjnych) wymaganiom i warunkom prowadzenia działalności, określonym m.in. ustawą Prawo ochrony środowiska, ustawą o odpadach oraz ustawą Prawo wodne, z zachowaniem określonych w Studium standardów.

Ocena aktualności tamtego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Łodzi wykonana w 2013 r. wykazała, że większość zmian struktury użytkowania gruntów (86% zmian) była zgodna z jego ustaleniami, a głównymi procesami zachodzącymi w przestrzeni miasta w sposób niezgodny z przyjętymi założeniami rozwoju Łodzi było przeznaczanie pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną gruntów w granicach terenów, dla których zakładano znaczne ograniczenia lub wręcz zakaz lokalizacji nowej zabudowy. Zarazem wystąpiła także tendencja do wprowadzania zabudowy na obszarach użytków rolnych w granicach terenów, dla których w nowym Studium założono rozwój funkcji pozarolniczych m.in. przemysłowych, przemysłowo-usługowo lub leśnych.

W kolejnym dokumencie – tzn. aktualnym Studium - w znacznym stopniu zachowano zgodność z tym poprzednim, co gwarantuje ciągłość polityki przestrzennej miasta i przewidywalność tendencji jego rozwoju. Główną różnicą było istotne ograniczenie liczby i powierzchni terenów przewidywanych do zainwestowania, tak pod zabudowę mieszkaniową, jak i produkcyjną, i pozostawienie ich - zgodnie ze stanem obecnym - jako terenów wolnych od zabudowy. Te ustalenia, jeśli przełożą się na uchwalone plany miejscowe, zapobiegają „rozlewaniu się” miasta i ochronią tereny tworzące jego system przyrodniczy. Za szczególnie korzystną należy uznać rezygnację z lokalizacji niektórych terenów przemysłowych oraz niewprowadzanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w strefie peryferyjnej miasta, co -oprócz wspomnianej już ochrony terenów otwartych - przyczyni się do bardziej efektywnego

zagospodarowania terenów już zainwestowanych i lepszego wykorzystania miejskiej infrastruktury technicznej.

W wyniku przeprowadzonej analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym¹¹⁰ w listopadzie 2018 roku obowiązujące Studium zostało uznane za aktualne. Stwierdzono, że Studium spełnia wszystkie wymogi art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne wynikające z ustaleń dokumentów strategicznych o znaczeniu krajowym, regionalnym i lokalnym, określających kierunki polityki przestrzennej, realizuje kierunki przyjętego przez Radę Miejską w Łodzi modelu rozwoju miasta – Miasto ukierunkowane oraz uwzględnia aktualne uwarunkowania, w tym uwarunkowania demograficzne oraz trendy i procesy rozwoju. Wskazano jednocześnie, iż zmiany Studium wynikające z przyjętych uchwał o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium (m.in. w zakresie dotyczącym określenia obszaru przestrzeni publicznej oraz obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) nie wpłyną na ustalenia Studium w pozostałym zakresie¹¹¹.

Na załączonej do Prognozy mapie nr 4, na tle wyznaczonych w projekcie jednostek funkcjonalno-przestrzennych, przedstawiono tereny znaczących zmian w kierunkach zagospodarowania w stosunku do Studium z 2010 r. Zaznaczone zostały tereny wycofane z przeznaczenia pod zabudowę i pozostawione jako aktywne przyrodniczo (zielonym szrafem) oraz wprowadzone nowe tereny inwestycyjne na terenach obecnie nieużytkowanych (szrafem czerwonym). Ta druga grupa terenów (w obu kategoriach uwzględniano tylko obszary powyżej 5 ha) jest zdecydowanie mniej liczna - obejmuje trzy tereny AG1, z czego dwa - w sąsiedztwie trasy Górna i przy ul. Rokicińskiej (w pobliżu węzła przy autostradzie A1) są uzupełnieniem już istniejących zespołów terenów przemysłowych i magazynowych, a trzeci - po południowej stronie ul. Brzezińskiej - był wcześniej wskazywany jako miejsce lokalizacji nowego cmentarza. W sąsiedztwie tego ostatniego, po północnej stronie ul. Brzezińskiej, wyznaczono teren zabudowy usługowej.

Według stanu na koniec 2017 roku miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęte było ponad 18% powierzchni miasta. Z tego względu na znacznej części obszaru miasta zagospodarowanie terenu odbywało się na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, co skutkuje czasami brakiem spójności z polityką przestrzenną miasta określoną w Studium.

Spośród terenów objętych wówczas obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego 40% (około 1851 ha) przeznaczonych było pod zabudowę, z czego 50% (około 924 ha) stanowiły tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową (jednorodzinną, wielorodzinną, zagrodową, mieszkaniową z usługami); większość z tych terenów – 72% (669 ha) – to tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Znaczną powierzchnię zajmowały tereny zieleni (lasów, zieleni urządzonej, zieleni z usługami) – 35,7% (około 1657 ha) oraz komunikacji (w tym lotnisko) – 14% (około 651 ha).

Ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego nakazują stosowanie ścisłych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zapewniających zachowanie standardów jakości środowiska określonych na podstawie przepisów odrębnych.

Obecnie¹¹² 27,94% powierzchni miasta jest objęte obowiązującymi planami (łącznie obowiązuje 129 planów), a podjęte jest kolejnych 85 uchwał o przystąpieniu do sporządzenia

¹¹⁰ Uchwała nr LXXIX/2113/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi

¹¹¹ Załącznik do uchwały nr LXXIX/2113/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 14 listopada 2018 r.: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Łodzi w latach 2013-2018 na potrzeby oceny aktualności studium i planów miejscowych

¹¹² Stan na dzień 1 czerwca 2021 roku

miejsowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmian, dla terenów zajmujących łącznie 23,73% powierzchni miasta.

Na wyznaczonym w Studium obszarze zdegradowanym obowiązują 42 plany, obejmujące 56% powierzchni tego obszaru, a podjęte 34 uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu dotyczą 30% powierzchni obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z aktualnym harmonogramem sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego¹¹³ stopień pokrycia miasta planami miejscowymi miał wynieść:

- w 2020 r. (etap I) - 28,6% powierzchni miasta,
- w 2021 r. (etap II) - 37,4% powierzchni miasta,
- w 2022 r. (etap III) - 44,8% powierzchni miasta,
- w 2024 r. (etap IV) - 48,1% powierzchni miasta,
- w 2024+ (etap V) - 58,5% powierzchni miasta.

Określenie obszarów do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ustalenie kolejności ich sporządzania ma służyć stworzeniu warunków do właściwego zagospodarowania:

- obszaru Strefy Wielkomiejskiej (wielofunkcyjnych terenów śródmiejskich wraz z terenami zieleni urządzonej);
- obszarów oznaczonych w Studium jako tereny przeznaczone pod zabudowę: mieszkaniową wielorodzinną, mieszkaniową jednorodzinną, mieszkaniową jedno- i wielorodzinną niską, usługową, wielofunkcyjną;
- obszarów oznaczonych w Studium jako tereny aktywności gospodarczej;

oraz ochronie przed urbanizacją i degradacją obszarów oznaczonych w Studium jako tereny wyłączone spod zabudowy (m.in. tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo, tereny lasów, tereny zieleni urządzonej).

Wymóg zapewnienia zgodności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest jedną z podstawowych zasad planowania i zagospodarowania przestrzennego.

6.3. Ocena w zakresie zgodności z istniejącymi formami ochrony przyrody oraz z przepisami prawa ochrony środowiska

UWAGA: w granicach obszaru objętego omawianą zmianą Studium – korytarzy drogowych trzech projektowanych ulic - ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie, nie ma obszarów objętych ochroną prawną, jako formy ochrony przyrody; w pobliżu projektowanych ulic: Wojska Polskiego i Jana Karłowicza znajduje się kilka pojedynczych drzew uznanych za pomniki przyrody. Poniższe zapisy dotyczą całego dokumentu obowiązującego Studium, wraz z projektowanymi zmianami.

Obszary i obiekty zlokalizowane na terenie miasta Łodzi, które zostały objęte ochroną prawną, jako formy ochrony przyrody, na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, zostały wymienione i scharakteryzowane w punkcie 4.1.10 Prognozy (Ochrona prawna zasobów przyrodniczych).

Na terenach obecnie objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody (park krajobrazowy, rezerwat, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne) działania przestrzenne należy podporządkować potrzebom ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych, zgodnie z zasadami ochrony określonymi w dokumentach ustanawiających daną formę ochrony przyrody, a także w planie ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich.

¹¹³ Zarządzenie nr 4678/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 23 lipca 2020 r. zmieniające zarządzenie nr 1464/VIII/19 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia harmonogramu sporządzania mpzp dla miasta Łodzi na lata 2019-2024+

Studium, w części dotyczącej kierunków, nie wyznacza terenów, których zagospodarowanie byłoby sprzeczne z postanowieniami planu ochrony Parku Krajobrazowego. Rekomenduje ponadto, zgodnie z założeniami planu ochrony Parku, wzmocnienie ochrony dla niektórych obszarów. Zrezygnowano z wyznaczania tzw. wschodniej obwodnicy Łodzi, której przebieg wyznaczono w obowiązującym Studium w granicach PKWŁ i jego otuliny. Wskazuje lokalizację korytarzy ekologicznych i kierunków powiązań przyrodniczych w miejscach wskazanych w Planie ochrony PKWŁ.

W Studium wskazuje się potrzebę rozszerzenia systemu terenów prawnie chronionych z uwzględnieniem w tym zakresie ustaleń dokumentów nadrzędnych tj. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego¹¹⁴ oraz Plan ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich¹¹⁵. Wskazują one na potrzebę objęcia ochroną prawną terenów wartościowych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych w postaci obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych lub użytków ekologicznych¹¹⁶.

Studium rekomenduje do objęcia ochroną prawną wymienionych terenów wskazanych w Planie ochrony PKWŁ jako zespoły przyrodniczo-krajobrazowe lub użytki ekologiczne:

- tereny proponowane w Planie Ochrony Parku do objęcia ochroną jako zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: „Nad Łagiewniczanką”, „Źródlika Bzury”, „Wylot parowu Kalonka”, „Łęgi nad Bzurą”,
- tereny proponowane w Planie Ochrony Parku do objęcia ochroną jako użytki ekologiczne: „Łąka Opadówka”, „Bagno Ługi”, „Łąki pod Moskulami”.

Wszystkie powyższe tereny zostały włączone, przy określaniu kierunków rozwoju przestrzennego miasta, w strefę nieurbanizowaną miasta. Do czasu objęcia prawną ochroną, przy określaniu zasad zagospodarowania poszczególnych terenów (w mpzp, decyzjach planistycznych) należy przyjąć takie zasady i ograniczenia, które pozwolą na ochronę ich zasobów przyrodniczych oraz zachowanie walorów tych terenów. Należy dążyć do zachowania w ich obrębie istniejącej zieleni, w szczególności zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, zbiorników wodnych, nie przekształcać rzeźby terenu, nie realizować przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹¹⁷ za wyjątkiem tych, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykaze brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu danego obszaru. Należy ograniczyć możliwość realizacji nowych zespołów zabudowy, w szczególności wzdłuż linii brzegów rzek (zalecana szerokość pasa wolnego od zabudowy to 100 m). Powyższe ograniczenia nie powinny dotyczyć prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody oraz realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych. Zakazy te uogólniają treści zawarte w art.24 ustawy o ochronie przyrody, odnoszące się do obszarów chronionego krajobrazu, a także w art.45 tejże ustawy, odnoszące się do terenów zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i terenów użytków ekologicznych. Toteż z chwilą formalnego powołania tych terenów (obszarów), przez Radę Miejską w Łodzi – koniecznym będzie

¹¹⁴ Zatwierdzony Uchwałą nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 21 września 2010 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XLV/524/2002 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie uchwalenia „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego nr 367, poz. 3485 z 17 grudnia 2010 r.) – nieaktualny, zastąpiony przez Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi - Uchwała Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 4915), w którym nie wskazano żadnego terenu na obszarze Łodzi jako proponowanego do objęcia ochroną prawną

¹¹⁵ Zatwierdzony rozporządzeniem nr 5/2003 Wojewody Łódzkiego z 31 lipca 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2003 r. Nr 231, poz. 2162), ze zmianami wprowadzonymi Obwieszczeniem Wojewody Łódzkiego z dnia 25 września 2003 r. o sprostowaniu błędów w planie ochrony PKWŁ (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2003 r. Nr 271, poz. 2369)

¹¹⁶ Wskazując w Studium granice rekomendowanych do objęcia ochroną prawną terenów na podstawie ustaleń PZPWŁ oraz Planu Ochrony PKWŁ, skorygowano ich przebieg w dostosowaniu do obecnego użytkowania terenów

¹¹⁷ W rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.)

uściślenie tych zakazów i ich „rozdzielenie” – odrębnie dla obszarów chronionego krajobrazu (art.24) i dla pozostałych form prawnej ochrony przyrody (art.45). Ustanawiająca te zakazy Rada Miejska w Łodzi nie ma obowiązku wdrażania ich w dosłownym – ustawowym – brzmieniu, bowiem zgodnie z brzmieniem art.24 i 45 tej ustawy zakazy wyspecyfikowane w ich treści – mogą, a zatem nie muszą, być ustanawiane.

Studium nie zawiera także zapisów lub rozstrzygnięć, które byłyby sprzeczne z przepisami ustawy – Prawo ochrony środowiska lub z pozostałymi przepisami regulującymi problematykę ochrony środowiska (ustawy o odpadach, prawa wodnego, prawa geologicznego i górniczego, ustawy o ochronie przyrody itp.).

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU STUDIUM

Uwaga: poniższe zapisy odnoszą się do całego dokumentu obowiązującego *Studium*, wraz z projektowanymi zmianami.

Ramy programowe polityki ekologicznej wyznaczone są przez wytyczne europejskie obowiązujące na terenie całej Unii Europejskiej. Dokumentem nadrzędnym jest *Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej* (Strategia z Göteborga), w której wśród siedmiu kluczowych wyzwań w sferze polityki gospodarczej, ekologicznej i społecznej znalazły się m.in.:

- ograniczanie zmian klimatu oraz promowanie czystszej energii,
- zapewnienie, by systemy transportowe odpowiadały wymogom ochrony środowiska oraz spełniały gospodarcze i społeczne potrzeby społeczeństwa,
- promowanie wysokiej jakości zdrowia publicznego,
- aktywne promowanie zrównoważonego rozwoju.

System krajowej polityki ekologicznej Polski opiera się na założeniach strategicznego dokumentu sporządzanego na zlecenie Ministerstwa Środowiska, jakim jest *Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*. W dokumencie tym określono potrzebę regulowania w aktach planowania przestrzennego niższych szczebli zagadnień dotyczących m.in.:

- obszarów o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach zanieczyszczeń środowiska lub natężeniach innego rodzaju uciążliwości,
- terenów zdegradowanych i zdewastowanych, wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- potrzeb w zakresie rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska, w szczególności infrastruktury do zagospodarowania ścieków i odpadów,
- kształtowania granicy i proporcji pomiędzy obszarami zainwestowanymi i przeznaczonymi pod inwestycje oraz terenami otwartymi (zwłaszcza w kontekście zieleni miejskiej i innych terenów otwartych na obszarach zurbanizowanych).

Kolejnym dokumentem jest *Strategia Rozwoju Kraju 2020* (średniookresowa strategia rozwoju kraju), w której zostały określone m.in. rodzaje wspieranych inwestycji priorytetowych w zakresie kształtowania infrastruktury ochrony środowiska, w tym dotyczących ochrony powietrza (działania zmniejszające emisję dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłów pochodzących z sektora komunalno-bytowego, zwłaszcza energetyki) i ochrony przed hałasem, budowa systemów kanalizacyjnych, przedsięwzięcia termomodernizacyjne. W dokumencie tym stwierdzono, m.in.:

„Rosnąca presja demograficzna i rozwój gospodarczy wywierają wpływ na globalny ekosystem na niespotykaną dotąd skalę. Problem zachowania zdrowego, zdolnego do odtwarzania swoich zasobów i różnorodności środowiska urósł do rangi kluczowego wyzwania politycznego, gospodarczego i społecznego, stając się domeną coraz większego zainteresowania władz państwowych, regionalnych i lokalnych. Podstawowe kwestie wynikające z cywilizacyjnej presji na środowisko dotyczą gospodarowania wodami (ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody oraz zapewnienie dostępu do czystej wody) oraz odpadami (zachowanie hierarchii postępowania z odpadami, stosowanie najlepszych dostępnych technik i technologii oraz analizy cyklu życia produktów), zachowania różnorodności biologicznej (ochrona przyrody i krajobrazu), a także ochrony powietrza. Szczególnego znaczenia nabiera kwestia właściwego zabezpieczenia i reagowania na efekty zmian klimatycznych, zwłaszcza nadmiernego ogrzewania się atmosfery ziemi, czyli tzw. efektu cieplarnianego oraz wynikające z tych zmian powodzie, susze i niekorzystne zjawiska pogodowe o dużej intensywności. Uwzględnione również będą zmiany zachodzące w stanie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej.”

W Strategii Rozwoju Kraju 2020, w ramach obszaru strategicznego „Konkurencyjna gospodarka” i wskazanego celu: „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko” (Cel II.6) zostały określone priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

- Racjonalne gospodarowanie zasobami,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
- Poprawa stanu środowiska,
- Adaptacja do zmian klimatu.

Z uwagi na obecność licznych cieków wodnych, w tym obszarów źródłowym, oraz położenie miasta w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych, należy również wymienić dokumenty ogólnokrajowe: Strategię Gospodarki Wodnej z 2005 roku oraz Projekt polityki wodnej państwa do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016) z 2010 roku (do tej pory nie zatwierdzony).

W Strategii Gospodarki Wodnej zostały określone następujące cele kierunkowe gospodarki wodnej:

- cel I: Zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód,
- cel II: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych,
- cel III: Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

W Strategii wskazano na potrzebę sporządzania planów gospodarowania wodą: „Istotną rolę w realizacji trzech podstawowych celów strategicznych odgrywać będą plany gospodarowania wodą w obszarze dorzecza Odry i obszarze dorzecza Wisły (...)”¹¹⁸. Opracowanie i wdrożenie zintegrowanych programów gospodarowania wodami uwzględniających, obok poprawy jakości wód, racjonalne kształtowanie zasobów wodnych, a w tym budowę wielozadaniowych zbiorników retencyjnych i obiektów małej retencji wodnej w celu wyrównywania przepływu w rzekach oraz sterowania odpływem wód opadowych. Działania w tym zakresie powinny sprzyjać zatrzymywaniu możliwie największej ilości wody w glebie, a także ochronie naturalnie ukształtowanych ekosystemów oraz ochronie gatunkowej flory i fauny związanej ze środowiskiem wodnym” A

¹¹⁸ Zaktualizowane Plany gospodarowania wodami (PGW) na obszarze dorzeczy w Polsce zostały przyjęte Rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911 - dla dorzecza Wisły oraz Dz. U. z 2016 r., poz. 1967 - dla dorzecza Odry).

zarazem „swoje odzwierciedlenie w planach znajdują również przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego, realizującego lokalne potrzeby, np.: w odniesieniu do retencjonowania wód”.

Projekt polityki wodnej państwa do roku 2030, jako cel nadrzędny polityki wodnej wskazuje „zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powodzie i susze w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych” zaś celami strategicznymi dla osiągnięcia celu nadrzędnego są:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów,
- zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę,
- zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
- ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków powodzi i susz oraz zapobieganie zwiększaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych i ograniczenie wystąpienia ich negatywnych skutków,
- reforma systemu zarządzania i finansowania gospodarki wodnej.

Kolejnym istotnym dokumentem jest *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*¹¹⁹, którego celem głównym jest: zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, a celami szczegółowymi:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,
- skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich,
- rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,
- stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

W ramach prac nad *Strategicznym planem adaptacji...* sprecyzowano możliwe szkody powodowane przez zjawiska pogodowe dla najbardziej wrażliwych sektorów.

Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i ogólnokrajowym stanowią z kolei podstawę konstruowania celi szczegółowych na szczeblu krajowym – regionalnym i lokalnym.

Postulaty zawarte w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego* (aktualizacja z września 2010 rok)¹²⁰ odnoszące się do potrzeb w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego koncentrują się na potrzebie poprawy stanu środowiska, poprzez podjęcie działań mających na celu:

- ochronę i wzrost różnorodności biologicznej,
- zwiększenie i wzbogacenie zasobów leśnych,
- ochronę powierzchni ziemi i gleb,
- zwiększenie zasobów wodnych i poprawę ich jakości,
- racjonalizację gospodarki odpadami,
- poprawę klimatu akustycznego,

¹¹⁹ Ministerstwo Środowiska, *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*, Warszawa 2012 rok.

¹²⁰ *Plan nieaktualny, został zastąpiony przez Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi - Uchwała Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 4915)*

- poprawę jakości powietrza,
- ograniczenie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.

W zakresie powiązań środowiskowych i kulturowych celem głównym, zapisanym w *Planie Województwa*, jest kształtowanie tożsamości regionalnej w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne regionu, a kierunkami działań są:

- ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego,
- zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego województwa.

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planie zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi (2018)* stwierdzono, iż „dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania przestrzeni przyrodniczej kluczowe są zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego w sposób umożliwiający trwałe korzystanie z nich zarówno obecnie, jak i w przyszłości, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, mitygacja i adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie ryzyka wynikającego z zagrożeń.”

Wskazane zostały następujące kierunki działań:

- racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi, m.in. poprzez: ochronę gleb, ochronę i racjonalne gospodarowanie złożami kopalin, przywracanie wartości użytkowej gruntom zdewastowanym i zdegradowanym;

- zwiększanie i poprawa jakości zasobów wodnych, m.in. poprzez: ochronę zasobów wód powierzchniowych oraz poprawę zdolności retencyjnych zlewni, poprawę jakości wód powierzchniowych, ochronę zasobów i jakości wód podziemnych;

- poprawa jakości powietrza, m.in. poprzez: wdrażanie uchwały antysmogowej oraz programów ochrony powietrza dla stref, w których notuje się przekroczenia poziomu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, wdrażanie czystych technologii węglowych;

- kształtowanie zasobów leśnych, m.in. poprzez: ochronę i wzbogacanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień, zwiększanie lesistości;

- zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej, m.in. poprzez: ochronę, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej;

- zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego, m.in. poprzez: , ochronę pozostałych terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych, kształtowanie korytarzy ekologicznych;

- przeciwdziałanie zagrożeniom, m.in. poprzez: poprawę klimatu akustycznego, ograniczanie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym, ograniczanie zagrożenia awariami, ograniczanie zagrożenia ruchami masowymi ziemi, ograniczenie zagrożenia powodziowego, przeciwdziałanie skutkom i adaptacja do zmian klimatu.

Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) Łodzi zwraca również uwagę na problemy dotyczące gospodarki wodnej na tym obszarze, wskazując m.in.:

„MOF Łodzi znajduje się w strefie dużych potrzeb rozwoju małej retencji oraz bardzo silnego i silnego pustynnienia. Oprócz tego jego północno-zachodnią część obejmuje strefa o wysokim niedoborze wody. Na całym obszarze istnieje 47 zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 5,0 ha, głównie na rzekach: Ner, Bełdówka, Bzura, Moszczenica, Mroga, Brzuśnia, Wolbórka, Jasionka. Poza tym, w granicach Łodzi znajdują się niewielkie, głównie sztuczne, zbiorniki retencyjne położone na terenach zieleni miejskiej. Według „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego”(WPMR) na terenie MOF Łodzi planuje się budowę lub

modernizację 245 obiektów małej retencji. W latach 2006-2016 zrealizowano 7 małych zbiorników retencyjnych gromadzących wody opadowe z Łodzi (Żabieniec, Staw Wasiaka, Wycieczkowa, Wojska Polskiego, Rzemieślnicza Dolny, Teresy, Oblęgorska). Ze względu na wododziałowe położenie Łodzi i problemy z odprowadzaniem wód z intensywnych opadów atmosferycznych wskazuje się na potrzebę dalszej budowy obiektów retencjonujących wodę. Postępująca urbanizacja jest źródłem znacznych przekształceń rzeźby terenu i degradacji gleb. MOF Łodzi charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą powierzchni warunkowaną występowaniem zarówno terenów nizinnych, jak strefy krawędziowej Wyżyny Łódzkiej z kulminacjami przekraczającymi 250 m n.p.m. W rejonie Wzniesień Łódzkich intensywne procesy urbanizacyjne doprowadziły do silnych przekształceń form rzeźby m.in. poprzez terasowanie stoków, tworzenie nasypów i zasypywanie dolin rzecznych. Najcenniejsze pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych tereny MOF Łodzi zostały objęte ochroną prawną.(...)”

W zakresie dziedzictwa kulturowego w Planie tym podkreślono, iż: „zachowanie materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego w jak najbardziej kompletnym i autentycznym stanie ma kluczowe znaczenie dla utrwalania tradycji regionalnej i uwypuklenia różnorodności jej charakterystycznych atrybutów.”

Cele ochrony środowiska ustanowione w odniesieniu do obszaru samej Łodzi zawarte zostały w dwóch podstawowych dokumentach określających potrzeby i zasady kształtowania środowiska przyrodniczego miasta: *Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Łodzi na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018* oraz w *Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+*. Narzędziem wdrożeniowym założeń zawartych w *Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+* jest jedna z polityk sektorowych – *Polityka Komunalna i Ochrony Środowiska Miasta Łodzi 2020+*, której jednym z celów operacyjnych jest m.in. „zachowanie różnorodności biologicznej, ciągłości i stabilności układów ekologicznych poprzez ochronę relikwów przyrody naturalnej oraz przeciwdziałanie urbanizacji terenów stanowiących system ekologiczny miasta”.

Podczas opracowywania projektu *Studium* zostały uwzględnione cele i problemy środowiska sformułowane w przedstawionych wyżej dokumentach. Efektem są ustalenia *Studium*, zawarte w części Uwarunkowań – a w szczególności te, które dotyczą:

- przeznaczenia terenów i wskaźników dotyczących ich zagospodarowania,
- obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i uzdrowisk,
- obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej,
- obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, obszarów zdegradowanych.

Szersze omówienie zapisów *Studium*, w tym w zakresie wymienionych zagadnień, znajduje się w punkcie 6 niniejszej Prognozy.

Studium, zarówno w postaci obowiązującego dokumentu, jak i z proponowanymi obecnie zmianami, pozostaje zgodne z omówionymi dokumentami, a także z późniejszymi, takimi jak:

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia Fala Nowoczesności*

Celem głównym przedstawionych w dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca, zwiększenie spójności społecznej, zmniejszenie nierówności o charakterze terytorialnym) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

- W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna, Polska Cyfrowa, Kapitał ludzki, Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko;

- W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny, Transport;
- W obszarze efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny, Sprawne państwo.

W części „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko” założono m.in. zwiększenie poziomu ochrony środowiska, obejmujące:

- ochronę czystości wód poprzez zakończenie realizacji Krajowego programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (redukcja zanieczyszczeń i związków biogenych (azot, fosfor) odprowadzanych do wód oraz kontynuację procesu sanitacji wsi;
- wprowadzenie monitorowania i ochrony różnorodności biologicznej i przeciwdziałania fragmentacji ekosystemów;
- ustanowienie narzędzi finansowania różnorodności biologicznej (w tym podnoszenia świadomości ekologicznej obywateli);
- opracowanie oraz wdrożenie strategicznego planu adaptacji do zmian klimatu obejmującego m.in. szczegółowe kryteria użyte do określenia priorytetowych inwestycji w obszarze adaptacji do zmian klimatu ocenę aktualnego wpływu oraz wpływu przyszłych zmian klimatu na szczególnie wrażliwe sektory i obszary (wielowariantową ocenę ryzyka klęsk żywiołowych) oraz odpowiednie działania adaptacyjne wraz z ich szacowanymi kosztami;
- wprowadzenie instrumentów polityki publicznej integrujących działania w poszczególnych sektorach (gospodarki wodnej, rolnictwa, leśnictwa, transportu, zdrowia, budownictwa, gospodarki przestrzennej, gospodarki morskiej, turystyki, energetyki) dla zwiększenia ochrony klimatu;
- ograniczenie negatywnych skutków powodzi poprzez minimalizowanie ryzyka powodziowego, wdrożenie systemu zintegrowanego zarządzania zlewniami oraz odbudowę naturalnej retencji wodnej;
- wdrożenie programów małej retencji wodnej na obszarach szczególnie narażonych na powódź i suszę.

W celu wzmocnienia mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych założono m.in. wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast:

- przyjęcie ustawy metropolitalnej, zawierającej regulacje porządkujące ustrój funkcjonalny metropolii, pozwalające na lepsze planowanie systemów komunikacji, zagospodarowania przestrzennego, działań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności itp., a także pozwalające na lepsze wykorzystanie funduszy europejskich poprzez bardziej efektywną koordynację inwestycji, zwłaszcza w systemy transportu;
- objęcie miejscowymi planami zagospodarowania całej rozwojowej przestrzeni polskich miast. W tym celu wprowadzone zostaną rozwiązania instytucjonalne premiujące samorządy posiadające tego rodzaju plany na większości swojego obszaru, a także regulacje minimalizujące koszty związane ze zwiększaniem obszaru objętego planami zagospodarowania przestrzennego;
- modernizację i budowę infrastruktury miejskiej;
- przeciwdziałanie prywatyzacji przestrzeni miejskiej i takie jej kształtowanie, aby sprzyjała interakcjom społecznym;
- budowę efektywnych systemów transportu, z uwzględnieniem połączeń z najbliższym otoczeniem miasta;
- wspieranie potencjałów gospodarczych obszarów miejskich (inwestycje w naukę, B+R, innowacyjność, instytucje kultury i sztuki);

- tworzenie infrastruktury dla klasy kreatywnej (Internet, sprzyjająca interakcjom społecznym tkanka miejska, itp.).

W Strategii przyjęto również zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, m.in. poprzez udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych:

- budowę obwodnic dużych miejscowości, przebudowę pod kątem bezpieczeństwa ruchu i wdrożenie programu uspokojenia ruchu na drogach przechodzących przez miasta i małe miejscowości.
 - wprowadzenie zaawansowanych technik zarządzania i sterowania ruchem w dużych miastach;
 - konieczność rezerwacji w odpowiednich dokumentach planistycznych terenów na obszarach zurbanizowanych na potrzeby związane z rozwojem systemu transportowego;
 - podjęcie działań na rzecz upłynnienia ruchu transportu miejskiego, zapewnienie dogodnych przesiadek, lepszą koordynację środków transportu zbiorowego, integrację systemów taryfowych, podniesienie jakości oferty transportu publicznego.
- *Polityka ekologiczna państwa 2030 (PEP2030)*

Jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce oraz jedną z dziewięciu strategii¹²¹, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju. Jak wskazano w tym dokumencie, „Budowa innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju jest wymogiem nowoczesnej polityki państwa. Zrównoważony rozwój oznacza stabilny wzrost gospodarczy powiązany z racjonalną gospodarką zasobami środowiskowymi i respektowaniem praw człowieka. To właśnie człowiek jest nadrzędną wartością w Polityce ekologicznej państwa 2030 poprzez koncentrację tematyczną na jakości życia, zdrowiu i dobrobycie Polaków, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony środowiska, zachowaniu różnorodności biologicznej i innych form materii ożywionej oraz nieożywionej. Rolą polityki ekologicznej jest więc zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego państwa. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w odpowiednich strukturach zarządzania państwem na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym oraz takim podziale kompetencji i zadań, który pozwoli na to, aby cele na każdym szczeblu były wyznaczane w oparciu o rozpoznanie potrzeb, zaś środki do ich osiągnięcia były dobierane z uwzględnieniem kryteriów efektywności ekologicznej i ekonomicznej. Kluczowa dla osiągnięcia celów polityki ekologicznej jest dodatkowo dbałość o kulturę współżycia ze środowiskiem na szczeblu samorządowym, zwłaszcza poprzez racjonalne planowanie zagospodarowania przestrzennego, które pomaga chronić ludność przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, suszami i powodzią oraz stratami przez nie powodowanymi, jak również przyrodę przed nadmierną presją.”

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Uwaga: poniższe zapisy odnoszą się do całego dokumentu obowiązującego *Studium*, wraz z projektowanymi zmianami.

Żaden z wyznaczonych lub potencjalnych obszarów Natura 2000 nie znalazł się w granicach miasta Łodzi – obszaru objętego *Studium*, w tym obszarów objętych projektem jego zmiany, ani

¹²¹ Do zintegrowanych strategii, oprócz Polityki ekologicznej państwa 2030, należą: Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, Polityka energetyczna Polski 2040, Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Strategia produktywności, Krajowa strategia rozwoju regionalnego, Strategia „Sprawne państwo”, Strategia rozwoju kapitału społecznego, Strategia rozwoju kapitału ludzkiego

w zasięgu hipotetycznego oddziaływania inwestycji – realizowanych zgodnie z ustaleniami procedowanego dokumentu – na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz jego integralność.

Załącznikiem do Prognozy jest MAPA nr 5. Położenie miasta Łodzi na tle systemu obszarów chronionych. Najbliżej położone obszary Natura 2000 znajdują się w odległości kilkunastu kilometrów od granic miasta, a Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – znacznie dalej. Z uwagi na ich oddalenie od przedmiotowego obszaru oraz ustalenia Studium w zakresie przeznaczenia terenów i sposobu ich zagospodarowania, przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji ustaleń planu nie wpłyną negatywnie na cele ochrony ww. obszarów, w tym w szczególności nie przyczynią się do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono powyższe obszary.

Obszary i obiekty objęte prawnymi formami ochrony przyrody (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), znajdujące się na terenie miasta, zostały wymienione w punkcie 4 Prognozy, a ich lokalizację przedstawiono na załączonej MAPIE nr 1. Środowisko przyrodnicze. Zapisy **obowiązującego Studium** zakładają, m.in.:

- ochronę wszystkich terenów współtworzących system przyrodniczy miasta, w tym szczególnie terenów cennych przyrodniczo,
- rozszerzenie ochrony prawnej na tereny o wysokich walorach przyrodniczych w celu ochrony ich zasobów naturalnych,
- ochronę korytarzy ekologicznych i kształtowanie nowych powiązań pomiędzy terenami aktywnymi przyrodniczo.

W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wprowadzony został obowiązek przeprowadzania oceny oddziaływania określonych przedsięwzięć na środowisko (w tym na obszary Natura 2000). Rozporządzenie wykonawcze do ustawy¹²² określa:

1. rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
2. rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;
3. przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, o których mowa w pkt 1 i 2.

Ograniczeń dotyczących możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie wprowadzono jedynie w jednostce AG2 – terenach aktywności gospodarczej o znacznej uciążliwości. Tereny te stanowią 3% powierzchni miasta, są usytuowane peryferyjnie w stosunku do strefy wielkomiejskiej i obejmują głównie dawne dzielnice przemysłowe (Teofilów, Dąbrowa).

Określając przeznaczenie terenów w innych jednostkach, we wszystkich przypadkach, w których dopuszczona została zabudowa produkcyjna, wykluczono w jej ramach przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Co oczywiście nie jest równoznaczne z zakazem lokalizacji wszystkich przedsięwzięć zakwalifikowanych w przepisach z zakresu ochrony środowiska do mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Na obszarze miasta mogą być lokalizowane przedsięwzięcia odpowiadające przeznaczeniu poszczególnych terenów, takie jak: zespoły zabudowy mieszkaniowej, usługowej, centra handlowe, garaże i parkingi samochodowe, zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, stacje paliw, stacje bazowe telefonii komórkowej.

Zakładając, że inwestycje te realizowane będą na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, uchwalonymi zgodnie z zapisami Studium (w przeciwnym

¹²² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71).

bowiem przypadku ustalenia Studium, które nie jest aktem prawa miejscowego, nie są wiążące), przedsięwzięciami zaliczanymi do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będą:

- zabudowa mieszkaniowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i nie mniejszej niż 4 ha, na obszarach innych niż wymienione, przy czym przez powierzchnię zabudowy rozumie się powierzchnię terenu zajęłą przez obiekty budowlane oraz pozostałą powierzchnię przeznaczoną do przekształcenia w wyniku realizacji przedsięwzięcia,
- centra handlowe wraz z towarzyszącą im infrastrukturą o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy i nie mniejszej niż 2 ha na obszarach innych niż wymienione, przy czym przez powierzchnię użytkową rozumie się sumę powierzchni zabudowy i powierzchni zajętej przez pozostałe kondygnacje nadziemne i podziemne mierzone po obrysie zewnętrznym rzutu pionowego obiektu budowlanego,
- zabudowa usługowa inna niż centra handlowe, w szczególności szpitale, placówki edukacyjne, kina, teatry, obiekty sportowe, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy (rozumianej jak wyżej) nie mniejszej niż 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy i nie mniejszej niż 4 ha, na obszarach innych niż wymienione,
- garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów, w tym na potrzeby planowanych, realizowanych lub zrealizowanych przedsięwzięć, o których mowa powyżej, wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej (rozumianej jak wyżej) nie mniejszej niż 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy i nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione.

Za przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, które mogą być realizowane na obszarze miasta, uznawane są także:

- zmiana lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wyłesienia mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu – niezależnie od wielkości powierzchni – w granicach administracyjnych miast,
- chów lub hodowla zwierząt – w przypadkach określonych w przepisach odrębnych.

Z wymienionych przedsięwzięć, w Studium obligatoryjnie wyznacza się tylko obszary dopuszczalnej lokalizacji handlu wielkopowierzchniowego.

Dla potrzeb oceny projektowanego dokumentu, pod kątem jego skutków dla środowiska wskazana jest analiza wszystkich potencjalnych oddziaływań, nie tylko określanych jako znaczące. Oddziaływania te zostały poniżej omówione w stosunku do poszczególnych elementów składowych środowiska analizowanego obszaru: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat (mikroklimat), zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

Przewidywane są następujące negatywne oddziaływania, wynikające z użytkowania obszaru objętego opracowaniem zgodnie z jego ustaleniami, z zastrzeżeniem, iż realizacja tych ustaleń dokonuje się poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- emisja zanieczyszczeń do powietrza – oddziaływanie stałe, występujące w perspektywie długoterminowej, ale o zmiennym w czasie nasileniu, wpływające bezpośrednio na powietrze, wody, rośliny, zwierzęta i zdrowie ludzi, a pośrednio – wraz z innymi czynnikami – na mikroklimat, jak również na zabytki; przy założeniu prowadzenia działalności produkcyjnej z dochowaniem standardów jakości środowiska, określonych w przepisach odrębnych, głównym źródłem emisji będą samochody użytkowników wszystkich terenów oraz pojazdy poruszające się po drogach publicznych i wewnętrznych, zlokalizowanych w granicach obszaru i poza nim, a także indywidualne zaopatrzenie w ciepło przez mieszkańców; poza tym zanieczyszczenia powietrza mogą być efektem działalności rolniczej, a także eksploatacji kopalni,
- emisja hałasu komunikacyjnego: drogowego, szynowego, kolejowego i wibracji – oddziaływanie stałe, ale o zmiennym dobowym natężeniu, występujące w perspektywie długoterminowej, wpływające bezpośrednio na zdrowie znajdujących się w zasięgu oddziaływania ludzi oraz zwierząt; źródłem tego rodzaju oddziaływania będzie, tak jak obecnie, przede wszystkim ruch samochodowy na istniejących drogach i ulicach, zarówno publicznych, jak i wewnętrznych, w tym ulicach z torowiskiem tramwajowym, a w przyszłości – także na projektowanych ulicach; intensywność (poziom hałasu) zależna jest od przyjętego układu drogowego, rozwiązań organizacyjnych, nasilenia ruchu i udziału pojazdów ciężkich; większość terenów w strefie wielkomiejskiej i część w strefie ogólnomiejskiej stanowią tereny podlegające ochronie akustycznie, dla których w przepisach odrębnych zostały ustalone dopuszczalne poziomy hałasu; ponadto, z uwagi na lokalizację na terenie miasta lotniska im. Wł. Reymonta, występuje tu również hałas związany z ruchem statków powietrznych,
- emisja hałasu przemysłowego – oddziaływanie analogiczne, jak w przypadku hałasu drogowego, ale ograniczone głównie do wyznaczonych stref – dzielnic przemysłowych – stąd uciążliwość dotyczy zdecydowanie mniejszej liczby mieszkańców,
- emisja promieniowania elektromagnetycznego – oddziaływania negatywne, stałe, długoterminowe, bezpośrednie, oddziałujące na zdrowie ludzi i zwierząt, zmienne w zależności od sposobu użytkowania danego terenu, ale o znikomym nasileniu przy braku lokalizacji źródeł promieniowania o wielkiej mocy; w Studium zakłada się rozwój wszystkich elementów sieci elektroenergetycznej, zmierzający do zagęszczenia lub zwiększenia zasięgu poszczególnych sieci NN, WN, SN i nn oraz optymalizacji, modernizacji i unowocześnienia elementów tych sieci; Studium odnosi się głównie do podstawowych dla systemu sieci Najwyższych i Wysokich Napięć,
- powstawanie ścieków deszczowych, poprzez spłukiwanie zanieczyszczeń (pyłów, smarów, paliw) z powierzchni dachów, dróg i parkingów – oddziaływania negatywne, bezpośrednie i pośrednie, zmienne w zależności od warunków atmosferycznych, długoterminowe, oddziałujące na wodę i powierzchnię ziemi (gleby), a za ich pośrednictwem na rośliny i odżywiające się nimi zwierzęta; największe nasilenie oddziaływania występuje na terenach silnie zurbanizowanych, o niewielkim udziale powierzchni biologicznie czynnych,
- powstawanie ścieków komunalnych – oddziaływania negatywne, zmienne w zależności od ilości użytkowych danego terenu, długoterminowe, oddziałujące bezpośrednio na wody, pośrednio na rośliny i zwierzęta; dobrze rozwinięty system kanalizacji minimalizuje ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych oraz powierzchniowych, tak więc zagrożenie dotyczy terenów położonych poza zasięgiem miejskiej sieci kanalizacyjnej. Potencjalne, niewielkie zagrożenie może być związane z awariami sieci oraz spływem wód z zanieczyszczonych powierzchni utwardzonych,
- wytwarzanie odpadów komunalnych – oddziaływanie negatywne na wszystkie elementy środowiska, długoterminowe; skala oddziaływania będzie zależna od sposobu użytkowania terenów oraz ilości użytkowników obszaru, oddziaływanie to będzie występowało poza

miejscami wytwarzania odpadów, ponieważ – zgodnie z przepisami odrębnymi – odpady są gromadzone w odpowiednich pojemnikach i odbierane z terenów nieruchomości; ograniczenie negatywnego oddziaływania jest możliwe przy wysokim poziomie selektywnej zbiórki odpadów oraz sprawnym systemie ich odbioru i transportu dalszego, a kluczowe znaczenie ma końcowe postępowanie: recykling, składowanie lub termiczne przetwarzanie,

- wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, wymagających odrębnego postępowania, w tym odpadów medycznych – przy naruszaniu zasad postępowania oddziaływanie podobne, jak w przypadku odpadów komunalnych, ale o znacznie większym nasileniu i niekiedy trudno odwracalnych skutkach,
- zanieczyszczanie gleby lub ziemi – na większości obszaru miasta brak znaczącego oddziaływania – Studium tylko w niewielkim zakresie dopuszcza nowe zainwestowanie na terenach dotychczas niezurbanizowanych i nie przewiduje lokalizacji obiektów, których funkcjonowanie mogłoby – przy respektowaniu przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska – powodować zanieczyszczenie gleby lub ziemi,
- przekształcanie naturalnego ukształtowania, rzeźby terenu – oddziaływanie stałe, długoterminowe, bezpośrednie – oddziałujące na powierzchnię ziemi, wody, bioróżnorodność, rośliny i zwierzęta, a pośrednio na mikroklimat; na terenie Łodzi oddziaływanie takie może wystąpić w przypadkach: eksploatacji surowców naturalnych (w granicach obszarów górniczych ustanowionych w koncesjach), budowy zbiorników wodnych oraz robót ziemnych na potrzeby budowy dróg i linii kolejowych; na większości obszaru miasta brak oddziaływania – przyjmuje się, iż posadowienie nowej zabudowy nie będzie wymagało naruszenia w istotny sposób istniejącej rzeźby terenu,
- wykorzystywanie zasobów środowiska – oddziaływanie stałe, długoterminowe, bezpośrednie – wykorzystywanie zasobów naturalnych; na obszarze miasta występują udokumentowane złoża surowców naturalnych (kruszywa – piaski) i obszary prognostyczne kopalin,
- zmniejszenie powierzchni terenów aktywnych przyrodniczo i defragmentacja siedlisk przyrodniczych – zniszczenie warstwy gleby i pokrywy roślinnej na terenach zajętych pod planowane inwestycje powoduje oddziaływanie stałe, występujące w perspektywie długoterminowej, wpływające bezpośrednio na wody, rośliny i zwierzęta (zmniejszenie bioróżnorodności), a pośrednio – na powietrze, mikroklimat i zdrowie ludzi,
- zakłócenie przebiegu korytarzy ekologicznych – może wystąpić przy realizacji inwestycji głównie liniowych, na terenach aktywnych przyrodniczo; z reguły będzie powiązane ze zmniejszeniem powierzchni terenów aktywnych przyrodniczo i defragmentacją siedlisk przyrodniczych, a więc oddziaływanie będzie analogiczne, przy czym główne negatywne oddziaływanie będzie polegało na zmniejszeniu bioróżnorodności i wpływie na mikroklimat,
- zagrożenie powodzią i zalaniem wodami powodziowymi – oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe, oddziałujące – w warunkach naszego miasta – głównie na dobra materialne, poza tym na rośliny i zwierzęta; w granicach Łodzi znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczone dla rzek: Bzura, Ner, Jasień (fragment) i Dobrzyńka (fragment) zgodnie z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego, opracowanymi przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej a także inne tereny zagrożone zalaniem wodami powodziowymi,
- ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych przez jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i jednolite części wód podziemnych (JCWPd) – jak wykazano w rozdziałach 5.1 i 5.2 realizacja ustaleń projektu Studium nie będzie miała wpływu na nieosiągnięcie celów środowiskowych przez jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych,
- zmiany klimatu – oddziaływanie stałe, długoterminowe, wpływające bezpośrednio na florę i faunę oraz zdrowie ludzi, a pośrednio także na dobra materialne; dotyczy jedynie klimatu lokalnego i nie zmienia się znacznie w stosunku do stanu obecnego, zarówno w odniesieniu

do strefy zurbanizowanej, jak i terenów otwartych, biorąc pod uwagę przedstawioną – raczej zachowawczą – wizję miasta. Można oczekiwać zmian negatywnych – przede wszystkim związanych ze zwiększaniem się powierzchni utwardzonych, co ogranicza możliwości retencji wód opadowych, a zwiększa ryzyko lokalnych zalań i podtopień, ale też pozytywnych – w wyniku zatrzymania presji budowlanej na tereny aktywne przyrodniczo, stworzeniu odpowiedniego systemu transportowego miasta, realizacji programu małej retencji, stosowania alternatywnych źródeł energii, eliminacji indywidualnych palenisk, czy przeprowadzanych termomodernizacji budynków,

- ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych – oddziaływanie zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie, o różnym okresie występowania, mogące dotyczyć wszystkich elementów środowiska, szczególnie ludzi, ale także dóbr materialnych, w tym zabytków; główne zagrożenie stanowi możliwość skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi (NSCh); w projekcie Studium nie przewidziano lokalizacji nowych obiektów, w których istniałoby ryzyko takiego zagrożenia (obecnie na terenie Łodzi funkcjonuje jeden podmiot zaliczony do tzw. zakładów dużego ryzyka, a w 31 zakładach dokonano rozpoznania zagrożenia NSCh).

Niezależnie od potencjalnych skutków działań, prowadzonych na obszarze miasta zgodnie z kierunkami zagospodarowania, ustalonymi w omawianym projekcie Studium, a następnie uszczegółowionymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego będą występowały oddziaływania, które są efektem globalnych zmian klimatycznych:

- zmiana struktury opadów w okresie wegetacyjnym, czyli częstsze susze letnie i wiosenne oraz wzrost liczby opadów nawałnych, w tym gradu. Z racji zwiększonej częstotliwości występowania tych zjawisk należy liczyć się ze wzrastającą liczbą sytuacji ekstremalnych, czyli powodzi, suszy, osuwisk ziemi oraz erozji wodnej w korytach cieków,
- zwiększone prawdopodobieństwo powodzi błyskawicznych, wywołane silnymi opadami mogącymi powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna,
- zniszczenia powodowane przez huraganowe wiatry – zarówno w środowisku przyrodniczym (wiatrołomy i wiatrowały), jak i w obiektach budowlanych, infrastrukturze technicznej i komunikacyjnej oraz innych dobrach materialnych,
- migracja gatunków, spowodowana ociepleniem klimatu. Migracje gatunków, będące formą ich adaptacji do zmian klimatu, mogą jednak zostać uniemożliwione przez „niedrożność ekologiczną” przekształconych przez człowieka krajobrazów: brak ciągłości ekologicznej formacji roślinnych, niedrożność korytarzy ekologicznych (tak rzecznych jak i leśnych), niskie nasycenie krajobrazu elementami przyrodniczymi mogącymi stanowić „wyspy środowiskowe” dla poszczególnych gatunków (np. drobnymi torfowiskami, mokradłami, oczkami wodnymi). Z uwagi na stopień zurbanizowania obszaru miasta, oddziaływanie to nie wystąpi w znacznym stopniu.

Ocena wpływu skutków projektowanego dokumentu na formy ochrony przyrody i ich otuliny na obszarze Łodzi:

Na obszarze miasta ustanowione są następujące prawne formy ochrony przyrody określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ([Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.](#)):

- rezerваты przyrody,
- park krajobrazowy wraz z otuliną,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- pomniki przyrody.

Studium, w tym w szczególności z proponowanymi zmianami, nie wprowadza radykalnych, w stosunku do obecnego sposobu użytkowania, zmian przeznaczenia terenów, których realizacja mogłaby spowodować istotną zmianę aktualnego stanu środowiska na obszarach objętych prawnymi formami ochrony przyrody lub w ich otulinie. Istniejące uwarunkowania przyrodnicze, przesłanki planistyczne i aktualny stan zagospodarowania, wskazują wszystkie formy ochrony przyrody do pełnienia dotychczasowych funkcji użytkowych.

Brak obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla części obszarów objętych prawną ochroną z tytułu ich walorów przyrodniczo-krajobrazowych oznacza brak jasno określonej polityki przestrzennej i stwarza tym samym niebezpieczeństwo powstania chaosu przestrzennego oraz konfliktów pomiędzy rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska.

Na pogorszenie stanu zachowania walorów obszarów objętych prawną ochroną największy wpływ mogą mieć:

- presja budowlana, prowadząca do nieodwracalnej degradacji walorów obszarów cennych przyrodniczo,
- pogorszenie się stanu poszczególnych elementów środowiska,
- bezpośrednie niszczenie lub defragmentacja siedlisk przyrodniczych,
- zmniejszanie się powierzchni terenów naturalnego bytowania dzikiej zwierzyny,
- wygrozdzenia przerywające powiązania ekologiczne i utrudniające lub uniemożliwiające migrację zwierząt,
- zmniejszanie się bioróżnorodności obszaru,
- zakłócenia w funkcjonowaniu systemu ekologicznego,
- niekorzystne zmiany w krajobrazie,
- zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby, przy niewłaściwym odprowadzaniu ścieków bytowych i gromadzeniu odpadów komunalnych.

Studium respektuje zasady ochrony określone dla Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich i jego otuliny w przepisach odrębnych, w szczególności tych zawartych w planie ochrony Parku.

W odniesieniu do rezerwatów przyrody należy stwierdzić, iż Studium (wraz z projektem zmian) nie wprowadza zmian w zagospodarowaniu, które mogłyby negatywnie wpłynąć na stan środowiska w ich obrębie. Rezerwat „Las Łagiewnicki” znajduje się wewnątrz kompleksu leśnego lasu - stanowiącego jego naturalną otulinę. Rezerwat „Polesie Konstantynowskie” narażony jest wprawdzie na niekorzystne oddziaływanie części otaczających go terenów (ulicy Krzemienieckiej i pobliskiego osiedla mieszkaniowego), ale Studium nie proponuje zmian mogących to oddziaływanie pogarszać.

Przewidywane formy zagospodarowania przestrzennego ujęte w Studium, - nie będą naruszały celów i zakazów obowiązujących w odniesieniu do kolejnych form ochrony przyrody - zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Nie intensyfikuje się w ich obrębie możliwości zainwestowania, pozostawiając jako tereny w przewadze użytkowane przyrodniczo.

Największej presji środowiskowej mogą podlegać użytki ekologiczne - zajmujące niewielkie powierzchnie i mniej odporne na zmiany (zwłaszcza warunków gruntowo-wodnych) następujące w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W omawianej, końcowej wersji projektu Studium, po wprowadzeniu zmian wynikających z uwzględnienia złożonych uwag, wycofano się z kontrowersyjnych ustaleń dotyczących dawnego poligonu Brus. Urbanizacja tego obszaru byłaby realnym zagrożeniem dla trwałości ekosystemów użytków ekologicznych: Majerowskie Pole i Majerowskie Błota.

Niestety, równocześnie zmieniono ustalenia dla innych obszarów cennych przyrodniczo, zwłaszcza dla położonych po południowej stronie ulicy Chocianowickiej, w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Miedzyrzecze Neru i Dobrzyńki”

(proponowanego obszaru chronionego krajobrazu „Górnego Neru”). **Tereny**te, wskazywane wcześniej jako aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo (O), obecnie zostały zakwalifikowane jako tereny aktywności gospodarczej o ograniczonej uciążliwości (AG1 - tj. z wykluczeniem przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko). Jest to więc powrót, w nieznacznie tylko zmienionej formie, do krytykowanych przez środowisko naukowe przesądzeń obowiązującego Studium z 2010 r. Podobnie utrzymano ustalone w Studium z 2010 r. przeznaczenie niektórych terenów znajdujących się w otulinie Lasu Łagiewnickiego pod zabudowę mieszkaniową, chociaż wcześniej skazywane były jako tereny wyłączone spod zabudowy.

Odporność efektów realizacji przedsięwzięć, zgodnych z ustaleniami projektu Studium, na zmiany klimatu, a szczególnie klęski żywiołowe należy uznać za dość wysoką. Tereny przeznaczone w projekcie pod zabudowę – strefa wielkomiejska i strefa ogólnomiejska – należą do terenów już zurbanizowanych, pozbawionych wartościowych siedlisk, dzikiego ptactwa, gatunków zwierząt, roślin oraz grzybów chronionych. Zmiany klimatu miasta jakie mogą nastąpić w przyszłości tj. wzrost średniej temperatury powietrza (fale upałów), zmniejszenie wilgotności powietrza (susze), burze i silne wiatry pozostaną prawdopodobnie bez wpływu na realizację ustaleń Studium. Z kolei tereny wyłączone spod zabudowy wykazują naturalną odporność na zmiany klimatu, chociaż należy spodziewać się ewolucyjnych zmian w poszczególnych ekosystemach. Oddziaływanie zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych na ustalenia projektu będzie znikome lub żadne. Wpływ realizacji ustaleń projektu na różnorodność biologiczną oraz inne kwestie/elementy środowiska przyrodniczego został omówiony powyżej. Jak wynika z przeprowadzonych analiz wpływu realizacji ustaleń projektu na środowisko, będzie on w większości elementów pozytywny i nie będzie generował istotnych konfliktów środowiskowych. Ograniczenie zasięgu urbanizacji i zachowanie dużego udziału terenów aktywnych przyrodniczo, wpłynie na złagodzenie ewentualnych zmian klimatu.

Po przeanalizowaniu możliwych oddziaływań realizacji ustaleń projektu Studium na środowisko przyrodnicze, oddziaływania te można podzielić na:

- bezpośrednie – mechaniczne przekształcenia gruntów – pod budynkami oraz nawierzchniami utwardzonymi (place postojowe, drogi), hałas, wytwarzanie odpadów,
- pośrednie – emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza, ryzyko wystąpienia wypadków i awarii,
- wtórne – zwiększenie spływu powierzchniowego wód opadowych w obrębie uszczelnionych powierzchni,
- skumulowane – na terenach zainwestowanych będą kumulowały się różnego rodzaju zanieczyszczenia – ścieki, emisje pyłowo-gazowe do atmosfery, odpady komunalne,
- krótkoterminowe – emisja hałasu, ryzyko wystąpienia wypadków w fazie budowy,
- długoterminowe – rozszczelnienie powierzchni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, wytwarzanie odpadów (wzrost ilości odpadów komunalnych),
- stałe – wytwarzanie odpadów, emisje do powietrza.

W punkcie 5 Prognozy zostały zawarte informacje o stanie wód powierzchniowych i wód podziemnych na terenie miasta. Osiągnięcie celów środowiskowych dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych, to znaczy stanu dobrego wód, jest zagrożone na obszarze całego miasta, przy czym cele środowiskowe określone w planach gospodarowania wodami (na obszarze dorzecza Odry i dorzecza Wisły) mają zastosowanie tylko na obszarach występowania cieków i zbiorników wodnych. Podkreślenia wymaga fakt, iż eliminacja tego ryzyka jest możliwa tylko poprzez kompleksowe działania obejmujące nie tylko całe miasto, ale i sąsiednie gminy (obszary dorzeczy).

Jednolite Części Wód Podziemnych, obejmujące obszar miasta Łodzi, zidentyfikowano jako niezagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Należy równocześnie pamiętać, iż oddziaływania, będące skutkiem realizacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sformułowanych zgodnie z zapisami Studium, będą występowały zarówno w fazie budowy poszczególnych obiektów, jak i ich eksploatacji i likwidacji, a ich natężenie będzie zróżnicowane. Ponieważ większość wymienionych negatywnych oddziaływań może występować równocześnie, oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter skumulowany. Ilość emitowanych zanieczyszczeń, hałasu i wytwarzanych odpadów będzie zależna od rodzaju i skali prowadzonej działalności oraz liczby użytkowników terenów. Jednakże oddziaływania te występują już obecnie (czyli niezależnie od proponowanych w Studium rozwiązań) i – poza wymienionymi w punkcie 5 Prognozy przypadkami – nie przekraczają standardów jakości środowiska.

Studium, będąc dokumentem kierunkowym, o dużym stopniu ogólności, nie przesądza dokładnej lokalizacji poszczególnych inwestycji, a także ich parametrów i sposobów realizacji, zatem określenie zakresu – natężenia i zasięgu – ingerencji w środowisko przy realizacji konkretnych przedsięwzięć będzie możliwe dopiero na etapie prac projektowych i uzyskiwania stosownych decyzji. Dopiero wówczas możliwe będzie stwierdzenie występowania gatunków dziko występujących zwierząt, roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową i – w przypadku stwierdzenia kolizji z zamierzeniem inwestycyjnym – niezbędne będzie uzyskanie od właściwego organu ochrony przyrody zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do gatunków dziko występujących. Zezwolenia takie, zgodnie z art. 56 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody „mogą być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów” i zarazem spełnione zostaną inne wymienione w ustawie przesłanki, np. „wynikają ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym (...)”.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Uwaga: poniższe zapisy odnoszą się do całego dokumentu obowiązującego Studium, wraz z projektowanymi zmianami.

W poprzednim rozdziale niniejszej prognozy zostały omówione rodzaje przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w związku z realizacją ustaleń obowiązującego Studium wraz z projektowanymi zmianami. Ponieważ jednak w granicach obszaru objętego opracowaniem i w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie został wyznaczony, lub proponowany do ustanowienia, żaden obszar Natura 2000, nie zachodziły przesłanki do zawarcia w tym dokumencie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Studium jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie precyzuje parametrów planowanych przedsięwzięć, ani nawet nie przesądza o ich faktycznej realizacji, stąd przedstawione w nim rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mają również dość ogólny charakter. Zaproponowane działania należy, wobec tego, potraktować jako wytyczne dla kolejnych, już szczegółowych rozwiązań przyjmowanych na dalszych etapach planowania, projektowania i realizacji inwestycji. Nie można jednak pominąć faktu, iż realizacja przyjętych w dokumencie ustaleń – zarówno dotyczących całego obszaru, jak i wydzielonych rodzajów terenów (jednostek funkcjonalno-przestrzennych) – może powodować w poszczególnych przypadkach negatywne oddziaływanie na

jeden lub więcej elementów środowiska. Pomimo to, zważywszy na przyjętą w Studium spójną wizję miasta i interes społeczny jego mieszkańców, a także istniejące ograniczenia (uwarunkowania), ich realizacja jest uzasadniona i potrzebna.

Zawarte w Studium rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, odnoszące się do poszczególnych jednostek funkcjonalno-przestrzennych, to przede wszystkim zakazy lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz ustalenia w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody i ochrony krajobrazu.

Ograniczeń dotyczących możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie wprowadzono jedynie w jednostce AG2 – terenach aktywności gospodarczej o znacznej uciążliwości. Tereny te stanowią 3% powierzchni miasta, są usytuowane peryferyjnie w stosunku do strefy wielkomiejskiej i obejmują głównie dawne dzielnice przemysłowe (Teofilów, Dąbrowa).

W poprzednim punkcie Prognozy wymienione zostały rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jakie mogą być lokalizowane na obszarze miasta. Zgodnie z ustaleniami Studium (które nie zostają zmienione) możliwa będzie realizacja przedsięwzięć, zaliczanych w przepisach z zakresu ochrony środowiska – w zależności od skali – do mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dotyczących infrastruktury technicznej oraz komunikacji. Z pewnością za najważniejsze w tej kategorii należy uznać planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – budowę drogi S14 oraz Kolei Dużych Prędkości, ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

W jednostce AG2 – terenach aktywności gospodarczej o znacznej uciążliwości – nie ustalono ograniczeń odnośnie do możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, natomiast w pozostałych jednostkach, jeśli dopuszczona została zabudowa produkcyjna, to wykluczono w jej ramach przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko.

Ponadto, z określonego w projekcie przeznaczenia poszczególnych terenów wynika możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, takich jak: zespoły zabudowy mieszkaniowej, usługowej, centra handlowe, garaże i parkingi samochodowe, zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, stacje paliw, stacje bazowe telefonii komórkowej. Nie można także wykluczyć wylesień, w przypadkach kolizji istniejącego lasu z planowaną inwestycją. Jak wskazano w poprzednim punkcie prognozy, dopuszczenie albo zakaz lokalizacji określonych przedsięwzięć w danym miejscu będzie możliwy dopiero w planie miejscowym, a z wymienionych przedsięwzięć, w Studium obligatoryjnie wyznacza się tylko obszary dopuszczalnej lokalizacji handlu wielkopowierzchniowego.

Ustalenia w zakresie obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i uzdrowisk oraz obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego, odnoszące się do obszaru całego miasta, zobowiązują do:

- ochrony wszystkich terenów współtworzących system przyrodniczy miasta, w tym terenów jednostek funkcjonalno-przestrzennych obejmujących lasy (L), zieleni urządzonej (Z), tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo (O), ogrody działkowe (D), cmentarze (C) i tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (RW), a także terenów zieleni urządzonej oraz gruntów leśnych w ramach wszystkich pozostałych jednostek funkcjonalno-przestrzennych,
- ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo, istotnych dla zachowania różnorodności biologicznej oraz zapewniających łączność obszaru miasta z systemem przyrodniczym regionu – objętych ochroną prawną lub obszarów o wysokich walorach przyrodniczych wymagających ochrony,
- powiększania zasobów zieleni urządzonej w strefie zurbanizowanej zwartej,

- ochrony istniejących korytarzy ekologicznych i kształtowania nowych powiązań pomiędzy terenami aktywnymi przyrodnie, w celu zapewnienia spójności systemu przyrodniczego miasta oraz umożliwienia migracji roślin, zwierząt i grzybów (podstawowy system korytarzy ekologicznych stanowią doliny rzeczne),
- ochrony i kształtowania systemu hydrologicznego miasta, w sposób zapewniający prawidłowy obieg wody w mieście,
- kształtowania odpowiednich warunków dla podniesienia jakości powietrza i poprawy mikroklimatu miasta.

Ponadto określono zasady zagospodarowania terenów górniczych, dopuszczając możliwość eksploatacji surowców naturalnych w granicach obszarów górniczych ustanowionych w koncesjach, a po zakończeniu wydobywania – włącznie ww. obszarów w strukturę terenów aktywnych przyrodniczo (O) oraz rekultywację w kierunku rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym. W zakresie zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej ustalona została m.in. konieczność kontynuacji rolniczego sposobu użytkowania terenów w granicach Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich oraz w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej przydatności rolniczej (gleby klas bonitacyjnych II-IV), a także na obszarach zachowanych cennych wiejskich układów osadniczych, zachowanie istniejących kompleksów leśnych w dotychczasowym użytkowaniu wraz z ich uzupełnianiem, zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów nieleśnych posiadających walory przyrodnicze.

Wskazano także szczególne warunki w zakresie obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego, ustalając potrzebę ochrony krajobrazów charakterystycznych poprzez podporządkowanie nowego sposobu zagospodarowania walorom zagospodarowania tradycyjnego, a w zakresie obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej wskazano strefy ochrony konserwatorskiej.

Ochronie środowiska (obejmującej także ochronę zdrowia ludzi) służą również zapisy w kartach terenów w zakresie kształtowania zieleni i ochrony środowiska, określające poniższe kierunki działań:

- określenie minimalnej odległości w linii prostej od terenów zabudowy mieszkaniowej do terenu zieleni (Tabela 12):

Tabela 12 Parametry kształtowania dostępności do terenów zieleni

Jednostki funkcjonalno-przestrzenne	Rodzaj terenu zieleni	Powierzchnia terenu zieleni w ha	Bufor dojścia w linii prostej w metrach
W1a, W1b, W3a	Tereny jednostek funkcjonalno-przestrzennych: L, RW, Z oraz pozostałe istniejące tereny zieleni urządzonej	≥ 3	800
		≥ 1 < 3	400
		$\geq 0,1$ < 1	200
W2a, W2b, W3b, W3c, WZ1, WZ2	Tereny jednostek funkcjonalno-przestrzennych: L, RW, Z oraz pozostałe istniejące tereny zieleni urządzonej	≥ 3	500
		≥ 1 < 3	400
		$\geq 0,1$ < 1	200
WZ3, M1, M2, M3	Tereny jednostek funkcjonalno-przestrzennych: L, RW, Z, O oraz pozostałe istniejące tereny zieleni urządzonej	≥ 3	1000

Źródło: Studium, Kierunki: Tabela 19

- zachowanie niezabudowanych dolin rzek lub ich odcinków, jako wolnych od zabudowy, eksponujących historyczne zespoły zabudowy, włączenie ich w system zieleni urządzonej,

- ograniczenie możliwości intensyfikacji zabudowy na zainwestowanych odcinkach dolin rzecznych,
- ustalenie zwiększenia udziału zieleni, w szczególności drzew i krzewów, w pasach drogowych.

Ustalono także wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów. Określone zostały:

Powierzchnia biologicznie czynna w wysokości, minimum:

- Strefa Wielkomiejska (W1a, W1b, W2a, W2b, W3a, W3b, W3c), AG2: 5%,
- WZ1, WZ2, AG1: 10%,
- WZ3, U: 15%,
- PM: 20%,
- M1, M2, M3: 25%,
- M4: 30%.

Intensywność zabudowy, w wysokości maksimum, dla terenów:

- M2: dla zabudowy szeregowej – 0,9, bliźniaczej – 0,7, wolnostojącej – 0,5, wielorodzinnej – 0,9,
- M3: dla zabudowy szeregowej – 0,9, bliźniaczej – 0,7, wolnostojącej – 0,5,
- M4: 0,3,
- PM: 0,4,
- AG1 i AG2: 1,0 (brutto do całości terenu),
- WZ3, M1: 1,5 (brutto do całości terenu),
- U: 2,0 (brutto do całości terenu),
- W1b, W2b, W3b: 2,5 (brutto do całości terenu),
- W1a, W2a, W3c: 3,0 (brutto do całości terenu),
- W3a: 6,0 (brutto do całości terenu).

Dla terenu lotniska KL ustalono zagospodarowanie zgodne z przepisami odrębnymi oraz wytworzenie sprawnych powiązań drogowych i kolejowych lotniska z centrum miasta, dworcem Łódź Fabryczna oraz drogami ekspresowymi i autostradami.

Dla strefy terenów wyłączonych spod zabudowy przyjęto ustalenia w zakresie struktury przestrzennej i krajobrazu:

W jednostce Q – tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo:

1. zakaz wprowadzania funkcji i sposobów zagospodarowania mogących wpłynąć na pogorszenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych, z uwzględnieniem zakazów określonych w obowiązujących przepisach dla obszarów objętych ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
2. kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów: w granicach Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich i w jego otulinie, w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej przydatności rolniczej (gleby klas bonitacyjnych II-IV), na obszarach zachowanych cennych wiejskich układów osadniczych;
3. dopuszczenie przekształcenia gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu takie jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, ogrody działkowe, parki i inne tereny zieleni urządzonej;
4. podporządkowanie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych walorom przyrodniczym;
5. zatrzymanie rozpoczętych procesów urbanizacji poprzez zakaz wyznaczania nowych terenów zabudowy;

6. określenie zasad obowiązujących przy rozbudowie istniejących siedlisk.

W jednostce L – tereny lasów o powierzchni minimum 3 ha:

1. zachowanie istniejących kompleksów leśnych w dotychczasowym użytkowaniu wraz z ich uzupełnianiem;
2. zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów nieleśnych posiadających walory przyrodnicze (np. łąki wewnątrz i na obrzeżach kompleksów leśnych);
3. wyznaczenie stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe i infrastrukturę turystyczną;
4. zatrzymanie rozpoczętych procesów urbanizacji poprzez zakaz realizacji nowej zabudowy niezwiązanej z gospodarką leśną poza terenami istniejącego zainwestowania;
5. minimalizowanie negatywnego oddziaływania na krajobraz obiektów kubaturowych, ograniczenie ich wysokości do 8 m;
6. ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym pozostałości: dawnych cmentarzy, osad, charakterystycznych elementów rozplanowania przestrzeni oraz zabytków archeologicznych.

W jednostce Z – tereny zieleni urządzonej o powierzchni minimum 3 ha i dolin rzecznych w strefie zurbanizowanej:

1. włączenie wszystkich istniejących i projektowanych terenów zieleni urządzonej w system przestrzeni publicznie dostępnych;
2. zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej: pieszej, rowerowej, transportu zbiorowego oraz samochodowej;
3. zagospodarowanie terenów z niewielkim udziałem obiektów kubaturowych, minimalizowanie ich negatywnego oddziaływania na krajobraz, ograniczenie ich wysokości do 10,5 m, z wyjątkiem terenu ogrodu botanicznego i ogrodu zoologicznego, gdzie dopuszcza się lokalizowanie nowej zabudowy o parametrach dostosowanych do programu funkcjonalnego tych obiektów;
4. zachowanie niezabudowanych odcinków dolin rzecznych jako wolnych od zabudowy;
5. realizacja zaplecza parkingowego wyłącznie w sposób niekolidujący z walorami przyrodniczymi;
6. wprowadzenie regulacji w zakresie zasad kompozycji oraz elementów wyposażenia w celu zapewnienia wysokiej jakości, czytelności, funkcjonalności i estetyki przestrzeni;
7. ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym pozostałości: dawnych cmentarzy, osad, charakterystycznych elementów rozplanowania przestrzeni oraz zabytków archeologicznych;
8. zapewnienie dużego udziału zieleni wysokiej.

W jednostce RW – tereny rekreacyjno-wypoczynkowe:

1. zachowanie i tworzenie obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych z dużym udziałem terenów aktywnych przyrodniczo;
2. dopuszczenie lokalizacji obiektów budowlanych związanych z funkcją wypoczynkowo-rekreacyjną, sportową i usługami wspierającymi te funkcje, w tym niezbędnych obiektów kubaturowych. Minimalizowanie negatywnego oddziaływania na krajobraz obiektów kubaturowych, ograniczenie ich wysokości do 10,5 m;
3. zachowanie niezabudowanych odcinków dolin rzecznych jako wolnych od zabudowy;
4. wykorzystanie istniejących walorów krajobrazu i rzeźby terenu dla realizacji funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, w tym punktów widokowych;
5. zapewnienie właściwej ekspozycji sylwety miasta ze wskazanych punktów widokowych;

6. ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym pozostałości: dawnych cmentarzy, osad, charakterystycznych elementów rozplanowania przestrzeni oraz zabytków archeologicznych;

7. zapewnienie dużego udziału zieleni wysokiej;

W jednostce D – tereny ogrodów działkowych:

1. zachowanie i uzupełnienie struktury i zagospodarowania istniejących ogrodów działkowych;
2. dopuszczenie przekształcenia terenów ogrodów działkowych jedynie w tereny zieleni publicznej z programem rekreacyjnym. Zakres przekształceń należy uściślić na etapie sporządzania mpzp w oparciu o analizy docelowych potrzeb rozwojowych danego obszaru;
3. minimalizowanie negatywnego oddziaływania na krajobraz obiektów kubaturowych, ograniczenie ich wysokości do 8 m;
4. zachowanie niezabudowanych odcinków dolin rzecznych jako wolnych od zabudowy.

W jednostce C – tereny cmentarzy (obszary uzupełniające dla systemu przyrodniczego, pełniące głównie rolę społeczną związaną z pochówkiem zmarłych):

1. zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej: pieszej, rowerowej, transportu zbiorowego oraz samochodowej wraz z organizacją zaplecza parkingowego;
2. kształtowanie układu funkcjonalno-kompozycyjnego w powiązaniu ze strukturą przestrzenną miasta, m.in. w zakresie lokalizacji wejść, organizacji stref parkingowych, lokalizacji osi kompozycyjnych i dominant przestrzennych;
3. minimalizowanie negatywnego oddziaływania na krajobraz obiektów kubaturowych, ograniczenie ich wysokości do 8 m.

Zapobieganiu i ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko służą także zapisy Studium definiujące kierunki rozwoju systemów komunikacji i kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

W dokumencie określone zostały podstawowe cele polityki rozwoju układu komunikacyjnego:

1. poprawa dostępności transportowej miasta w skali kraju i regionu w tym zapewnienie wysokiego standardu komunikacji z Warszawą w celu osiągnięcia dobrych warunków do kształtowania powiązań społecznych i gospodarczych w ramach duopolis;
2. zapewnienie zrównoważonego systemu obsługi transportowej miasta, z priorytetem tworzenia obszarów ruchu uspokojonego;
3. zapewnienie wysokiego standardu transportu zbiorowego, który zagwarantuje zwiększenie jego udziału w podziale pracy przewozowej w stosunku do stanu istniejącego;
4. poprawa stanu środowiska przez zmniejszenie ujemnego wpływu transportu, dla których określono kierunki działań, w tym dla zapewnienia poprawy stanu środowiska wskazano:
 - ułożenie głównych potoków ruchu w wyznaczonych korytarzach komunikacyjnych i uwolnienie od niego terenów ruchu uspokojonego,
 - zwiększenie udziału ruchu komunikacją zbiorową, rowerową i ruchu pieszego,
 - zwiększenie ilości lokalnych połączeń pieszych i rowerowych poprzez istniejące bariery urbanistyczne w postaci linii kolejowych i dolin rzek, w celu poprawy integralności miasta,
 - eliminację ruchu ciężarowego w strefie centralnej miasta niezwiązanego z tym obszarem.

W Studium założono optymalne wykorzystanie istniejących sieci infrastruktury technicznej. Rozbudowa istniejących sieci będzie następowała głównie w sytuacji konieczności dotrzymania standardów środowiskowych na terenach z istniejącą zabudową, a niedoinwestowanych w podstawowe sieci infrastruktury (ciepło w śródmieściu, kanalizacja sanitarna w zabudowie mieszkaniowej poza zwartą strefą zurbanizowaną). Przyjęte kierunki rozwoju przestrzennego miasta – ograniczające zasięg urbanizacji – powodują, iż nie istnieje potrzeba szerokiej rozbudowy

sieci infrastruktury technicznej. W odniesieniu do poszczególnych mediów dokument wskazuje, w jakim zakresie należy podjąć działania, zapewniające ich sprawne funkcjonowanie i pełne zaspokojenie potrzeb.

Na poprawę jakości środowiska duży wpływ ma ograniczanie zużycia tradycyjnych nośników energii pierwotnej i zastępowanie jej energią odnawialną. Poziom zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego bezpośrednio bowiem przekłada się na stan zdrowia mieszkańców. Działania miasta w tym zakresie, dotyczące komunalnych odbiorców energii, wynikają też z ustaleń polityki energetycznej państwa¹²³.

W Studium ustala się, iż obszarem, na którym możliwe jest rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem innej energii niż siła wiatru i ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu jest całe miasto, z wyjątkiem:

- terenów objętych prawnymi formami ochrony przyrody,
- jednostek funkcjonalno-przestrzennych oznaczonych w niniejszym Studium jako: L – tereny lasów o powierzchni minimum 3 ha oraz Z – tereny zieleni urządzonej o powierzchni minimum 3 ha i dolin rzecznych w strefie zurbanizowanej,
- lasów, parków, dolin rzecznych, korytarzy i łączników ekologicznych niezależnie od jednostki funkcjonalno-przestrzennej, w której są położone,

na których nie przewiduje się możliwości rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wykorzystujących energię słoneczną (instalacje fotowoltaiczne lub instalacje kolektorów słonecznych).

Studium nie wskazuje terenów podlegających ochronie akustycznej – dla których dopuszczalne poziomy hałasu określone zostały w przepisach odrębnych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska obligują do wskazywania takich terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i zakwalifikowanie ich do poszczególnych kategorii terenów chronionych przed hałasem.

W Studium wskazane zostały także obszary wymagające przekształceń funkcjonalno-przestrzennych i rehabilitacji, w kierunku przywrócenia im funkcji użytkowych. Założono, że nowo wprowadzone funkcje nie mogą generować uciążliwości dla obszarów sąsiednich i powinny być zgodne z wytycznymi przyjętymi dla poszczególnych jednostek funkcjonalno-przestrzennych miasta.

Obszary te podzielono na grupy i wskazano dla każdej z nich nowe, docelowe funkcje jakie powinny pełnić w strukturze miasta:

- obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji – obszar do którego zalicza się Strefę Wielkomiejską (z wyłączeniem centrów handlowych – Manufaktury i Sukcesji) wraz ze zdegradowaną częścią Starych Bałut i fragmentem dzielnicy Łódź Górna oraz obszarem poprzemysłowym „Wifama”,
- obszary wymagające rehabilitacji lub przekształceń zmierzających w kierunku ponownego włączenia ich w strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta, poprawy stanu ładu przestrzennego i efektywnego wykorzystania przestrzeni o dużym potencjale inwestycyjnym:
 - tereny poprzemysłowe, powojkowe, nieużytki miejskie,
 - zamknięte tereny kolejowe, pod warunkiem ich otwarcia przez właściwe organy,

¹²³ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220 z późn. zm.); Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii. (Dz. U. poz. 478 z późn. zm.).

- historyczne przestrzenie publiczne (place miejskie), które utraciły swój pierwotny charakter,
- obszar wymagający remediacji – teren dawnych zakładów przemysłowych „Wifama”,
- obszary wymagające rekultywacji i przekształceń zmierzających w kierunku przywrócenia im funkcji przyrodniczych i włączenia w ogólnomiejski system otwartych terenów publicznie dostępnych:
 - tereny dawnych składowisk odpadów, zrehabilitowane lub będące w fazie rekultywacji,
 - wyrobiska poeksploatacyjne – po osiągnięciu wymaganych standardów środowiskowych,
 - zabudowane, utwardzone, wyгородzone bądź podlegające urbanizacji fragmenty dolin rzecznych, istotne dla zachowania ciągłości systemu przyrodniczego miasta,
 - ogrody działkowe zlokalizowane w granicach obszaru zdegradowanego i jego bezpośredniego sąsiedztwa, istotne dla uzupełnienia systemu śródmiejskich terenów zieleni.

Stosowanie przy realizacji nowego zainwestowania na obszarze miasta zaproponowanych w Studium rozwiązań i ograniczeń pozwoli na znaczne zminimalizowanie większości negatywnych oddziaływań na środowisko. Ograniczanie niekorzystnych oddziaływań będzie możliwe przy łącznym respektowaniu ustaleń Studium i odpowiednim – zgodnym ze Studium i miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – lokalizowaniu poszczególnych inwestycji, a także przestrzeganiu prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowaniu rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję. Nie można jednocześnie zapominać, że rozwiązania (określone działania lub ich zaprzestanie) służące temu celowi zostały wskazane także w innych dokumentach miejskich, takich jak:

- Program ochrony środowiska dla miasta Łodzi,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Łodzi,
- Plan gospodarki odpadami dla miasta Łodzi,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Łodzi,
- Master Plan gospodarki wodno-ściekowej dla miasta Łodzi.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM

Uwaga: poniższe zapisy odnoszą się do całego dokumentu obowiązującego Studium, wraz z projektowanymi zmianami.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko prognoza „przedstawia – biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy”.

Ze względu na brak obszarów Natura 2000 w granicach badanego obszaru oraz w jego sąsiedztwie (w strefie możliwego oddziaływania rozwiązań zawartych w projekcie) nie wskazuje się rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie Studium, bowiem rozwiązania zawarte

w projekcie nie mają wpływu cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Zaproponowane w projekcie Studium ustalenia w zakresie przeznaczenia terenów, sposobu ich zagospodarowania, warunków dla projektowanej zabudowy, zasad ochrony środowiska oraz zasad obsługi technicznej i komunikacyjnej, gwarantują prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. W szczególności przyjęte w projekcie ustalenia nie naruszają zasady zrównoważonego rozwoju.

W punkcie 1 niniejszej prognozy wskazano, iż przystąpienie do prac nad omawianym dokumentem – projektem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi – było skutkiem przeprowadzonej oceny aktualności obowiązującego Studium z dnia 27 października 2010 roku. Wykazała na częściową dezaktualizację Studium w wielu aspektach i na całym obszarze jego obowiązywania. W dokumencie tym wskazano na konieczność zrewidowania ustaleń Studium i zaktualizowania jego zapisów, poprzez dostosowanie ich do obecnych uwarunkowań gospodarczych, społecznych i przestrzennych, a także zapisów przyjętego w późniejszym okresie dokumentu: Strategii przestrzennego rozwoju Łodzi 2020+. Analiza aktualności Studium ujawniła również niezgodności w zdefiniowaniu stanu istniejącego zagospodarowania terenów. W sporządzanym obecnie dokumencie uwzględniono zawarte w tej analizie wnioski, co przełożyło się na zweryfikowanie uwarunkowań, a następnie określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta – odpowiadających zarówno aktualnym uwarunkowaniom, jak i obecnym potrzebom rozwojowym miasta.

Nie istnieje, zatem, potrzeba wskazania rozwiązań alternatywnych w stosunku do przedstawionych w projekcie planu.

11. TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY, JAKIE NAPOTKANO OPRACOWUJĄC PROGNOZĘ

W trakcie przedmiotowej analizy nie napotkano na trudności z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

12. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA.

Uwaga: poniższe zapisy odnoszą się do całego dokumentu obowiązującego Studium, wraz z projektowanymi zmianami.

Monitorowanie realizacji Studium – stosownie do obowiązującego prawa, należy do obowiązków zarówno Prezydenta Miasta Łodzi jak i Rady Miejskiej w Łodzi. Zakres obowiązków tych organów w tym przedmiocie, tryb postępowania, terminy itp. określa art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którym:

- w celu oceny aktualności Studium, prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy (miasta), ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń Studium),
- prezydent miasta przekazuje radzie miasta wyniki powyższych analiz po uzyskaniu opinii właściwej komisji urbanistyczno-architektonicznej, co najmniej raz w czasie kadencji rady. Rada miasta podejmuje uchwałę w sprawie aktualności Studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje działania określone w treści powołanej powyżej ustawy.

Analiza skutków realizacji postanowień Studium powinna ponadto polegać na monitorowaniu wydawanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o pozwoleniu na budowę – na obszarach niewskazanych w Studium do zainwestowania. Działanie to powinno mieć charakter ciągły.

Skutki realizacji ustaleń Studium (które dokonują się poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich realizację) oceniane będą także poprzez monitoring stanu środowiska, w tym m.in.: parametrów jakości powietrza, gleb, zagrożeń akustycznych, w szczególności w ramach państwowego monitoringu środowiska przez ustawowo wyznaczone do tego organy i instytucje. W odniesieniu do przedsięwzięć, dla których wydano decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych, obowiązywać będzie monitoring środowiska w zakresie, metodach i częstotliwości określonych w decyzji.

13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obszar objęty opracowaniem – miasto Łódź – nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami państw ościennych, a dopuszczalne ustaleniami Studium przedsięwzięcia, jakie mogą być realizowane w jego obszarze, nie będą skutkowały transgranicznym oddziaływaniem na środowisko w rozumieniu obowiązujących przepisów.

14. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Uwaga: poniższe zapisy odnoszą się do całego dokumentu obowiązującego *Studium*, wraz z projektowanymi zmianami.

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi*, zwanego dalej projektem, sporządzanego na podstawie uchwały Nr XIX/735/20 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 29 stycznia 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi” w zakresie dotyczącym określenia obszarów przestrzeni publicznej i projektowanych dróg.

Obowiązujące „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi*” zostało uchwalone Uchwałą Nr LXIX/1753/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 28 marca 2018 r., zmienioną uchwałą Nr VI/215/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 6 marca 2019 r.

Do przyjętego w 2018 r. *Studium* wprowadzono w 2019 r. zmiany polegające przede wszystkim na ujednoliceniu stosowanej w obowiązującym Studium terminologii dotyczącej przestrzeni publicznych oraz zweryfikowaniu zasięgu obszarów przestrzeni publicznej, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, szczególnie w Strefie Wielkomiejskiej.

Celem sporządzenia omawianego obecnie projektu kolejnej zmiany *Studium* jest zabezpieczenie korytarzy projektowanych dróg przed ich zabudową uniemożliwiająca w przyszłości realizację sprawnie funkcjonującego systemu transportowego w Łodzi. Włączenie projektowanych dróg o szczególnym znaczeniu dla zapewnienia powiązań międzydzielnicowych (projektowane ulice: Konstytucyjna i Jana Karskiego) oraz dojazdów do dróg ekspresowych (projektowana ulica Wojska Polskiego) do grupy terenów określonych w obowiązującym Studium jako obszary przestrzeni publicznej wiąże się z potrzebą sporządzenia dla nich planów miejscowych. Do dokumentu Studium wprowadzone zostały zmiany w miejscach, w których zawarta jest problematyka dotycząca przestrzeni publicznych.

Podstawą prawną wykonania prognozy oddziaływania na środowisko są art. 46 i art. 51 ust. 1 i 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 03 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Prognoza jest dokumentem obligatoryjnie sporządzanym dla potrzeb postępowania w sprawie oddziaływania na środowisko, w ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez propozycje zagospodarowania terenu, ustalone w zapisach projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi.

Dokument składa się z części tekstowej oraz załączników graficznych – map.

Część opisowa – tekst Prognozy – zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko składa się z następujących części:

- Informacje wstępne. Podstawa prawna opracowania. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy - zawierające ogólne informacje na temat sporządzanego dokumentu, celu i zakresu opracowania oraz zastosowanych metod jego sporządzania.

Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez propozycje zagospodarowania terenu, ustalone w zapisach projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi. W prognozie dokonano analizy i oceny ustaleń projektu studium, zawartych w tekście tego dokumentu oraz na rysunkach stanowiących jego integralną część. Informacje zawarte w prognozie są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu

- Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu - w której opisano charakterystykę i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego obszaru miasta Łodzi: położenie fizyczno-geograficzne, budowę geologiczną, występujące surowce mineralne, gleby i grunty, rzeźbę terenu, wody powierzchniowe, wody podziemne i gruntowe, florę, faunę, ochronę prawną zasobów przyrodniczych, warunki klimatyczne, stan użytkowania i zagospodarowania terenów, wartości kulturowe, powiązania ekologiczne. Rozważono także przypadki braku realizacji projektowanego dokumentu, to znaczy: jego nieuchwalenie (wówczas wciąż obowiązujące będzie aktualne Studium, nie w pełni odpowiadające obecnym potrzebom miasta) albo, po uchwaleniu, niesporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (co stanowi realne zagrożenie chaosem przestrzennym oraz konfliktami pomiędzy rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska). Ponieważ Studium jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy i nie ma rangi aktu prawa miejscowego, realizacja jego ustaleń następuje dopiero poprzez miejscowe planów zagospodarowania przestrzennego;
- Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w oparciu o informacje zawarte w Raportach o stanie środowiska w województwie łódzkim, wydawane corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, omówiono stan (jakość) poszczególnych komponentów środowiska, takich jak: wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrze i gleby, a także zagrożenie hałasem, zagrożenie awariami przemysłowymi, wytwarzanie odpadów. Do najistotniejszych zagrożeń środowiska przyrodniczego na obszarze Łodzi zaliczono: hałas komunikacyjny, zanieczyszczenia powietrza, powodzie i podtopienia, a także degradację walorów przyrodniczych i krajobrazowych;

- Informacje o zawartości, głównych celach projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami celem omawianego projektu Studium jest określenie aktualnej, dostosowanej do możliwości i potrzeb, polityki przestrzennej miasta Łodzi, w tym lokalnych zasad gospodarowania przestrzennego. W Prognozie przedstawiono informacje o zawartości tego dokumentu.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi zostało opracowane w formie tekstowej i graficznej. Składa się z dwóch części:

1. Tom I - Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta Łodzi;
2. Tom II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi.

Za fundamenty kształtowania polityki planistycznej w Łodzi Studium uznano:

- powrót do miasta;
- rozwój jakościowy;
- racjonalizacja rezerw;
- stop suburbanizacji;
- aktywizacja gospodarcza;
- stop depopulacji.

W pierwszym etapie prac nad Studium przeprowadzono analizę stanu istniejącego i uwarunkowań rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem obligatoryjnego zakresu wynikającego z art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W Tomie I zwrócono szczególną uwagę na uwarunkowania zewnętrzne rozwoju miasta, w tym wynikające z realizacji ponadlokalnych celów publicznych, a także na uwarunkowania demograficzne oraz wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa. Przeprowadzono również analizy dotyczące: dotychczasowych procesów zagospodarowania i użytkowania terenów w przestrzeni miasta, stanu środowiska i przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, a także dokonano oceny stanu krajobrazu miasta. Część Uwarunkowań uwzględnia także uwarunkowania ekonomiczno-gospodarcze, jak również wynikające ze stanu systemów komunikacji, infrastruktury technicznej oraz stanu prawnego nieruchomości. Jednocześnie analizie zostały poddane wnioski złożone do Studium przez instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania oraz podmioty prywatne i indywidualnych mieszkańców Łodzi. Na podstawie analiz oraz potrzeb i możliwości rozwoju miasta, w szczególności wynikających z modelowania rozwoju, zostały określone wnioski i rekomendacje do kolejnej części – kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W Tomie II - kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi, dla obszaru w granicach administracyjnych miasta, przyjęto ustalenia w zakresie:

- potrzeb i możliwości rozwoju miasta;
- kierunków zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów, kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów;
- obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i uzdrowisk;
- obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- zasad kształtowania przestrzeni publicznych;
- kierunków rozwoju systemów komunikacji;
- kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej;
- terenów zamkniętych;
- obszarów, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;

- obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, obszaru zdegradowanego;
- obszarów, dla których sporządzenie planu jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych oraz obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe;
- realizacji ustaleń Studium;
- uzasadnienia zawierającego objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezy ustaleń projektu Studium.

W Studium wskazano tereny przewidziane do rozwoju zabudowy oraz tereny z ograniczeniami zabudowy, wyróżniając następujące jednostki funkcjonalno-przestrzenne:

1. Tereny przeznaczone pod zabudowę w Strefie Wielkomiejskiej:

- tereny zachowania historycznej struktury przestrzennej:
 - W1a – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie I,
 - W1b – Zespoły zabudowy wielofunkcyjnej Księżego Młyna i Centrali Scheiblera,
- tereny porządkowania i uzupełniania historycznej struktury przestrzennej:
 - W2a – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie II,
 - W2b – Zespoły zabudowy wielofunkcyjnej w dolinie rzeki Jasień,
- tereny przekształcania historycznej struktury przestrzennej:
 - W3a – Zespół zabudowy usługowej wzdłuż trasy W-Z,
 - W3b – Wielofunkcyjne kwartały śródmiejskie III,
 - W3c – Nowe Centrum Łodzi;

2. Tereny przeznaczone pod zabudowę w Strefie Ogólnomiejskiej:

- WZ – Tereny zabudowy wielofunkcyjnej (WZ1, WZ2, i WZ3),
- M1 – Tereny wielkich zespołów mieszkaniowych,
- M2 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej niskiej,
- M3 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- M4 – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na dużych działkach,
- PM – Tereny zabudowy mieszkaniowej w układach ulicowych,
- U – Tereny zabudowy usługowej,
- AG1 – Tereny aktywności gospodarczej o ograniczonej uciążliwości,
- AG2 – Tereny aktywności gospodarczej o znacznej uciążliwości,
- KL – teren lotniska (w granicach lotniska wg zmiany dokumentacji rejestracyjnej lotniska, stan na czerwiec 2017);

3. Tereny wyłączone spod zabudowy:

- O – Tereny aktywne przyrodniczo, w tym użytkowane rolniczo.
- L – Tereny lasów o powierzchni minimum 3 ha,
- Z – Tereny zieleni urządzonej o powierzchni minimum 3 ha i dolin rzecznych w strefie zurbanizowanej,
- RW – Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,
- D – Tereny ogrodów działkowych,
- C – Tereny cmentarzy.

Dla poszczególnych jednostek funkcjonalno-przestrzennych miasta określono główne cele polityki przestrzennej, przeznaczenie terenów, a także - w zależności od specyfiki jednostki - kierunki zmian, zasady działań, kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów.

W Prognozie omówiono również powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami: krajowymi (Strategia Rozwoju Kraju 2020, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030), ponadlokalnymi (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego „Łódzkie 2020”, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego) oraz lokalnymi - miejskimi (Strategia Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+ i polityki sektorowe);

- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich zostały one uwzględnione podczas opracowywania projektu Studium – przedstawione zostały główne założenia najważniejszych w tym zakresie i dokumentów: Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej (Strategia z Göteborga), Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Strategia Gospodarki Wodnej, Projekt polityki wodnej państwa do roku 2030, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, Program Ochrony Środowiska dla Miasta Łodzi na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018, Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+. Ustanowione w tych dokumentach cele ochrony środowiska, dotyczące zrównoważonego rozwoju, w tym przede wszystkim: ograniczania zmian klimatu, zapewnienia odpowiedniej jakości wód, powietrza, powierzchni ziemi, poziomów hałasu, oraz jakości zdrowia publicznego znalazły odbicie w zapisach projektu Studium;
- Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na środowisko – działania, prowadzone zgodnie z ustaleniami Studium nie będą miały wpływu na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność, ponieważ żaden z wyznaczonych lub potencjalnych obszarów Natura 2000 nie znalazł się w granicach miasta Łodzi - obszaru objętego opracowaniem projektu Studium - ani w zasięgu hipotetycznego oddziaływania potencjalnych, przewidzianych w Studium inwestycji.

W Prognozie wskazano, jakie przedsięwzięcia mogące znacząco (zawsze albo potencjalnie) oddziaływać na środowisko - w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska - zgodnie z postanowieniami Studium mogą być realizowane na obszarze miasta. Pod kątem potencjalnych skutków dla środowiska, w odniesieniu do poszczególnych elementów składowych środowiska: różnorodności biologicznej, ludzi, zwierząt, roślin, wody, powietrza, powierzchni ziemi, krajobrazu, klimatu (mikroklimatu), zasobów naturalnych, a także zabytków i dóbr materialnych, przeanalizowano możliwe oddziaływania na środowisko. Za mogące wystąpić negatywne oddziaływania uznano: emisję zanieczyszczeń do powietrza, emisję hałasu komunikacyjnego: drogowego, szynowego, kolejowego i wibracji, emisję hałasu przemysłowego, emisję promieniowania elektromagnetycznego, powstawanie ścieków deszczowych, powstawanie ścieków komunalnych, wytwarzanie odpadów komunalnych, wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, zanieczyszczanie gleby lub ziemi, przekształcanie naturalnego ukształtowania, rzeźby terenu, wykorzystywanie zasobów środowiska, zmniejszenie powierzchni terenów aktywnych przyrodniczo i defragmentacja siedlisk przyrodniczych, zakłócenie przebiegu korytarzy ekologicznych, zagrożenie powodzią i zalaniem wodami powodziowymi, zmiany klimatu, ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Wymieniono również zagrożenia, które - niezależnie od realizacji postanowień omawianego dokumentu - mogą się pojawić jako efekt globalnych zmian klimatycznych: zmiana struktury opadów w okresie wegetacyjnym, zwiększone prawdopodobieństwo powodzi błyskawicznych, zniszczenia powodowane przez huraganowe wiatry, migracja gatunków, spowodowana ociepleniem klimatu.

Ponadto, wskazano, iż w odniesieniu do całego obszaru miasta zagrożone jest osiągnięcie celów środowiskowych dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych, to znaczy stanu

dobrego wód, natomiast dla Jednolitych Części Wód Podziemnych nie ma zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Oceniono również wpływ skutków projektowanego dokumentu dla form ochrony przyrody i otulin na obszarze Łodzi. Wykazano, że projekt Studium nie wprowadza bardzo radykalnych, w stosunku do obecnego sposobu użytkowania, zmian przeznaczenia terenów, których realizacja mogłaby spowodować istotną zmianę aktualnego stanu środowiska. Istniejące uwarunkowania przyrodnicze, przesłanki planistyczne i aktualny stan zagospodarowania, wskazują omawiane formy ochrony przyrody obszar do pełnienia dotychczasowych funkcji użytkowych.

- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – w granicach obszaru objętego opracowaniem projektu Studium (miasta Łodzi) i w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie został wyznaczony, lub proponowany do ustanowienia, żaden obszar Natura 2000, więc nie zachodziły przesłanki do zawarcia w Prognozie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru. W Prognozie zostały przedstawione i omówione zapisy projektu Studium - rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Są to zarówno zapisy odnoszące się do poszczególnych wyznaczonych w Studium jednostek funkcjonalno-przestrzennych, zamieszczone w kartach jednostek (zasady kształtowania zieleni, struktury przestrzennej i krajobrazu, wskaźniki zagospodarowania terenów), jak również ustalenia ogólne w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody i ochrony krajobrazu oraz zdefiniowane kierunki rozwoju systemów komunikacji i systemów infrastruktury technicznej. Omówione zostały możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (bez ograniczeń tylko na terenach AG2). Przyjęte w projekcie Studium zasady ochrony środowiska i jego zasobów, to m.in.:

- ochrona wszystkich terenów współtworzących system przyrodniczy miasta, w tym szczególnie terenów cennych przyrodniczo,
- rozszerzenia ochrony prawnej na tereny o wysokich walorach przyrodniczych w celu ochrony ich zasobów naturalnych,
- powiększenie zasobów zieleni urządzonej w strefie zurbanizowanej zwartej,
- ochrona korytarzy ekologicznych i kształtowania nowych powiązań pomiędzy terenami aktywnymi przyrodniczo,
- ochrona i kształtowanie systemu hydrologicznego miasta, dla zapewnienia prawidłowego obiegu wody w mieście,
- kształtowanie odpowiednich warunków dla podniesienia jakości powietrza i poprawy mikroklimatu miasta,
- ograniczenia w zagospodarowaniu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz zagrożonych zalaniem wodami powodziowymi.

Do rozwiązań przyjętych w projekcie Studium, służących ochronie środowiska, zalicza się także ustalenia w zakresie: zasad zagospodarowania terenów górniczych, kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego, obszarów wymagających przekształceń funkcjonalno-przestrzennych i rehabilitacji.

Ponadto określono zasady zagospodarowania terenów górniczych, dopuszczając możliwość eksploatacji surowców naturalnych w granicach obszarów górniczych ustanowionych w koncesjach, a po zakończeniu wydobywania – włącznie ww. obszarów w strukturę terenów aktywnych przyrodniczo (O) oraz rekultywację w kierunku rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.

Wskazano także szczególne warunki w zakresie obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego, ustalając przede wszystkim potrzebę ochrony krajobrazów charakterystycznych poprzez podporządkowanie nowego sposobu zagospodarowania walorom zagospodarowania tradycyjnego, a w zakresie obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej wskazano strefy ochrony konserwatorskiej.

W Studium nie przewidziano wyznaczenia obszarów, na których rozmieszczone byłyby urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem energii wiatru, takich jak np. farmy wiatrowe ani innych urządzeń wytwarzających energię wykorzystujących energię wiatru o mocy większej niż moc mikroinstalacji.

W projekcie Studium wskazane zostały także obszary wymagające przekształceń funkcjonalno-przestrzennych i rehabilitacji, w kierunku przywrócenia im funkcji użytkowych. Założono, że nowo wprowadzone funkcje nie mogą generować uciążliwości dla obszarów sąsiednich i powinny być zgodne z wytycznymi przyjętymi dla poszczególnych jednostek funkcjonalno-przestrzennych miasta;

- Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Studium - biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, w Prognozie nie wskazano rozwiązań alternatywnych do zawartych w projekcie Studium. Zaproponowane w projekcie Studium ustalenia w zakresie przeznaczenia terenów, sposobu ich zagospodarowania, warunków dla projektowanej zabudowy, zasad ochrony środowiska oraz zasad obsługi technicznej i komunikacyjnej, gwarantują prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. W szczególności przyjęte w projekcie ustalenia nie naruszają zasady zrównoważonego rozwoju;
- Trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, jakie napotkano opracowując prognozę - nie napotkano na trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy;
- Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania - zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: w celu oceny aktualności studium, prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy (miasta), ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium. Skutki realizacji ustaleń Studium (które dokonują się poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich realizację) oceniane będą także poprzez monitoring stanu środowiska, w tym m.in.: parametrów jakości powietrza, gleb, zagrożeń akustycznych, w szczególności w ramach państwowego monitoringu środowiska przez ustawowo wyznaczone do tego organy i instytucje. W odniesieniu do przedsięwzięć, dla których wydano decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych, obowiązywać będzie monitoring środowiska w zakresie, metodach i częstotliwości określonych w decyzji;
- Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko - obszar objęty opracowaniem - miasto Łódź - nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami państw ościennych, a dopuszczalne ustaleniami Studium przedsięwzięcia, jakie mogą być realizowane w jego obszarze, nie będą skutkowały transgranicznym oddziaływaniem na środowisko w rozumieniu obowiązujących przepisów.

W wyniku wprowadzenia do pierwotnej wersji Studium obszarów przestrzeni publicznej – terenów przewidzianych dla ustalenia przebiegu projektowanych dróg oraz związanej z tym korekty granic jednostek funkcjonalno-przestrzennych, zmianie uległy granice:

- obszarów dopuszczalnej lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- strefy zurbanizowanej zwartej,

- stref ochrony konserwatorskie,
 - obszaru, na którym możliwe jest rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykorzystaniem innej energii niż siła wiatru lub energia słoneczna,
 - terenów wielofunkcyjnych (WZ2 i WZ3) wskazanych do przekształceń,
- a także powierzchnia części jednostek funkcjonalno-przestrzennych.

W wyniku korekty elementów systemu komunikacyjnego zmianie uległy przebiegi ulic o największej przepustowości dla transportu samochodowego:

- obwodnicy wewnętrznej i trasy W-Z,
- obwodnicy zewnętrznej oraz głównych dojazdów do ringu autostradowego.

WYŁOŻENIE DO PUBLICZNEGO WGLĄDU

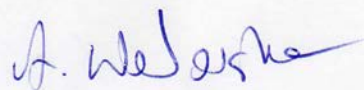
OŚWIADCZENIE

kierującego zespołem autorów prognozy oddziaływania na środowisko

Jako kierująca zespołem autorów prognozy oddziaływania na środowisko niniejszym oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247), tj. ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym i nauce, jednolite studia magisterskie na kierunku związanym z kształceniem w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych z dziedziny nauk rolniczych: ogrodnictwo - kształtowanie terenów zieleni oraz posiadam ponad 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko oraz byłam ponad pięciokrotnie członkiem zespołu autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Kierująca Zespołem:

mgr inż. Anna Olaczek-Wołowska

Łódź, dnia 1 marca 2021 r.